KIỆT TÁC
SÂN KHẤU THẾ GIỚI

SINLE

NHÀ XUẤT BẢN SÂN KHẤU

KIỆT TÁC SÂN KHẤU THẾ GIỚI

SINLE

ÂM MƯU VÀ TÌNH YÊU

NGUYỄN ĐÌNH NGHI
và TẤT THẮNG *dịch*

NHÀ XUẤT BẢN SÂN KHẤU
HÀ NỘI - 2006

KIỆT TÁC SÂN KHẤU THẾ GIỚI

ÂM MƯU VÀ TÌNH YÊU

Tác giả: SINLE

Người dịch: NGUYỄN ĐÌNH NGHI và TẤT THẮNG

NHÀ XUẤT BẢN SÂN KHẤU

CÔNG TY MINH THÀNH - BỘ CHỈ HUY QUÂN SỰ

TP. HỒ CHÍ MINH

*

* *

Chịu trách nhiệm xuất bản

HÀ ĐÌNH CẨN

Chịu trách nhiệm bản thảo

NGÔ THẾ OANH

Biên tập

THẾ NGỌC

Trình bày bìa

NGÔ TRỌNG HIỂN

Sửa bản in

BAN BIÊN TẬP

In 500c khổ 14,5x20,5 tại Công ty In Văn hóa Sài Gòn
Giấy phép xuất bản số 93-2006/CXB/006-26/SK cấp ngày 25-1-2006.
In xong và nộp lưu chiểu Quý II - 2006.

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

*Tủ sách **Kiệt tác Sân khấu thế giới** ra mắt bạn đọc là công sức của nhiều thế hệ Sân khấu nối tiếp sưu tầm, nghiên cứu, dịch thuật và giới thiệu với bạn đọc Việt Nam suốt hơn nửa thế kỷ qua, có ảnh hưởng lớn không chỉ về Sân khấu mà có tầm ảnh hưởng đến phát triển văn học nghệ thuật Việt Nam nói chung. Tất nhiên tiếp nhận và giao lưu văn hoá nghệ thuật không diễn ra một chiều mà tác động qua lại.*

Bắt đầu từ các tác phẩm cổ đại Hy Lạp, Trung Quốc, Ấn Độ với các tên tuổi hàng đầu về bi kịch và hài kịch như: Exkhin, Ơripít, Xôphốc, Vương Thừa Phủ, Kaliđáx... bộ sách trải rộng qua nhiều thời kỳ rực rỡ của Sân khấu thế giới như thời đại Phục Hưng, Lãng mạn và Hiện đại... giới thiệu những kiệt tác chói sáng có sức sống xuyên qua nhiều thế kỷ của những nhà viết kịch kiệt xuất như Sếchxpia, Sinle, Môlie, Coócnây, J.Gớt, Gôgôn, Ípxen, Muyxê, Ghenman, B.Brếch, Sêkhốp,

Bếckét, Raxin, Jăng Anui, Camuy, Tào Ngu... Nhiều tác phẩm ra đời từ hàng ngàn năm trước nhưng tư tưởng và nghệ thuật vẫn đồng hành với bạn đọc và khán giả hôm nay.

Tác phẩm của ba tác giả Sân khấu Việt Nam: Đào Tấn, Nguyễn Huy Tưởng, Nguyễn Đình Thi có mặt trong Tủ sách ***Kiệt tác Sân khấu thế giới*** *đã đáp ứng đòi hỏi của đông đảo bạn đọc.*

Nhà xuất bản Sân khấu *cảm ơn Hội đồng tuyển chọn gồm các nhà Sân khấu học tiêu biểu do NSND Trọng Khôi - Chủ tịch Hội nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam làm Chủ tịch và Công ty Minh Thành - Bộ Chỉ huy Quân sự TP Hồ Chí Minh đã giúp đỡ tận tình, trách nhiệm cao để Tủ sách kiệt tác kịp thời ra mắt bạn đọc trọn vẹn 100 cuốn trong năm 2006, chào mừng những sự kiện trọng đại của đất nước.*

Xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

NHÀ XUẤT BẢN SÂN KHẤU

LỜI GIỚI THIỆU

Fritdơrich Sinle sinh ngày 10-11-1759 tại Macbac thuộc công quốc Vuyêctembéc (Nay thuộc miền Cực Nam Tây Đức). Cha là sĩ quan, thầy thuốc mổ xẻ trong quân đội của Quận công Các Oighen.

Hoàn cảnh gia đình khá đầy đủ đã cho phép Sinle được ăn học chu đáo và sớm có điều kiện tiếp xúc với văn chương nghệ thuật. Nhưng con đường phát triển riêng của Sinle, dù có may mắn tới đâu, cũng không thoát khỏi sự chi phối của hoàn cảnh đen tối chung của nước Đức thuở đó, một đất nước mà Ăngghen mô tả như sau: Cả nước hầu như một khối sống lười biếng và thối nát. Chẳng ai cảm thấy sung sướng. Công thương nghiệp và nông nghiệp chỉ là con số không. Nhân dân chịu hai tầng khổ hạnh, đó là chính quyền áp chế và việc làm ăn thua lỗ. Ngay cả bọn quí tộc, dù mặc sức vơ vét, cũng không đủ đáp

ứng cho những khoản chi tiêu xa hoa của chúng. Tất cả là sự đảo lộn và nỗi bất bình tràn lan khắp nước...

Khi đến tuổi 14, dù cả gia đình phản đối, Sinle vẫn cứ bị Quận công Các Oighen quẳng vào trường quân sự mà thực chất chỉ là trại đào tạo những tên nô lệ trung thành cho nền chuyên chế của hắn. Gần tám năm trong trường quân sự ấy quả là những ngày dài đen tối với chàng thiếu niên Sinle. Sinle đã phải khôn khéo để mọi người không đoán bắt được những ý nghĩ phản kháng thầm kín của mình. Chàng đã phải học luật rồi y khoa, song cả hai thứ đều không dập tắt được những mơ ước sáng tạo mà chàng đã tự nhen nhúm trong lòng từ thuở ấu thơ.

Quả thật Quận công Các Oighen có thể trói buộc thân xác, nhưng không thể giam hãm những hoạt động tinh thần của Sinle được. Bởi vì cái công quốc Vuyêctembec nhỏ bé và khổ hạnh với gần nửa triệu dân, cũng như cả cái nước Đức phong kiến, lạc hậu kia cũng không thể tách mình ra khỏi mọi ảnh hưởng của Châu Âu đang sôi sục. Châu Âu lúc này đã đứng trước ngưỡng cửa kỷ nguyên của trí tuệ, của nền khoa học thực nghiệm và phong trào khai sáng. Giai cấp tư sản đã vùng lên chống lại phong kiến quí tộc. Dưới ánh đèn leo lét trong phòng ngủ trường

quân sự, Sinle đã được đọc, nghe đến những tên tuổi Rútxô, Điđơrô, Vônte của Pháp.

Ở riêng nước Đức của Sinle, do nền kinh tế lạc hậu và chính trị chia xẻ, tuy đã không hình thành nổi một giai cấp tư sản mạnh mẽ có sức có sức vũ bão như ở Anh và Pháp, nhưng, như Ăngghen đã nhận xét, nhân dân Đức cũng đã từng có một truyền thống cách mạng. Những phần tử tiên tiến trong giai cấp tư sản Đức lúc đó cũng đã biết tìm đến truyền thống tiến bộ trong thời kỳ Phục Hưng và cải cách trước đây, đã biết dõi nhìn sang các nước Châu Âu khác. Họ cũng thèm khát một cuộc cải cách lớn trên quê hương mình.

Và hình như khi con người không có điều kiện và sức mạnh của hành động cụ thể thì ngọn lửa dục vọng càng cháy bỏng. Ngọn lửa đó ở Đức đã bùng lên qua phong trào *Bão táp* và *Xung kích* một phong trào văn nghệ và tư tưởng dấy lên vào những năm 70 được mệnh danh theo một vở kịch của Cơlinhgơ và mang vết tích sâu đậm của trào lưu khai sáng Châu Âu.

Chính nhờ phong trào này mà Ăngghen sau khi nói về cảnh tối tăm của nước Đức đã nhận xét, niềm hy vọng duy nhất về sự cải thiện chỉ có thể tìm thấy trong văn học. Cái thế kỷ đáng xấu hổ về mặt

chính trị và xã hội này đồng thời cũng lại là thời đại lớn lao của nền văn học Đức. Hầu hết những thiên tài của nước Đức đã ra đời vào quãng 1750... Mọi tác phẩm giá trị của thời này đều toát lên tinh thần kiên quyết và phản kháng lại xã hội đương thời...

Quận công Các Oighen muốn Sinle chỉ biết đến tên tuổi và quyền uy của hắn, nhưng Sinle lại biết nước Đức còn có những: Letxinh, Hécđơ, Gớt, Vilăngđơ, Căng v.v... và rồi Quận công Oighen không thể ngờ rằng, chính ngay tại trường Quân sự, với tuổi 22 Sinle, đã cho ra mắt vở kịch đầu tay *Những tên cướp*, một lời tuyên chiến công khai chống lại cả cái xã hội phi lý, bất công. Dù đạo diễn Đenbec ở Nhà hát Mănhainơ (thuộc công quốc khác) đã phải khéo léo khắc họa bối cảnh lịch sử sớm lên hai thế kỷ cho vở kịch đỡ bị qui tội chống đối xã hội đương thời, nhưng khán giả vẫn không thể không thấy giá trị thời sự của nó. Bước thành công đầu vừa hé mở cho Sinle một chân trời mới thì Quận công Oighen cũng vội dựng lên trước mắt ông một bức tường: đó là lệnh tống giam vì tội truyền tác phẩm ra ngoài công quốc và lệnh nghiêm cấm Sinle viết kịch! Sinle chỉ có một con đường, ngày 22 - 9 - 1782 ông đã bí mật trốn khỏi công quốc Vuyêctembéc, rời bỏ nơi chôn rau cắt rốn cùng hai thân.

Trút bỏ bộ quân phục của một chính quyền chuyên chế và tàn bạo, sống trên đất lạ, Sinle muốn sống như những nhân vật của mình nhân vật của mình: làm người chiến sĩ chống lại cái trật tự phong kiến đã lỗi thời. Nhưng rồi thực tế lại không hoàn toàn thuận lợi. Đenbec, nhà đạo diễn lúc trước đã giúp đem đến cho *Những tên cướp* một vòng nguyệt quế, giờ đây lại dè dặt hơn, phần vì không muốn có quan hệ căng thẳng với công quốc lân cận, phần vì bản thân Đenbec không đánh giá đúng hết tầm cỡ của nhà thơ trẻ, dù *Phietxcô* và nhất là *Âm mưu và tình yêu* đã đưa lại cho Sinle uy vọng cao hơn trước. Sinle phải làm phụ trách kịch mục cho nhà hát của Đenbéc với đồng lương ít ỏi, rồi đau ốm, mất việc. Có lúc Sinle đã phải kêu lên, có lẽ mưu sinh đối với ông còn khó hơn cả việc quốc gia đại sự và ông luôn bị những chiếc tất rách lôi ông ra khỏi cái thế giới lý tưởng để trở về với thực tế phũ phàng.

Dù vậy, Sinle vẫn tiếp tục sáng tác kịch và thơ ca, đồng thời chiêm nghiệm khảo sát về mối quan hệ giữa nghệ thuật và cuộc đời. Cái ý tưởng: sân khấu là diễn đàn của luân lý và đạo đức, cũng như hoài bão xây dựng một nền sân khấu dân tộc đã được ấp ủ trong mấy năm vất vả gieo neo này. Sinle đã tuyên bố: Nếu lẽ công bằng để tiền tài bịt mắt và tự bán

mình cho sự xấu, nếu tội ác của kẻ quyền thế lại chỉ được coi như sự yếu hèn, nếu sự khiếp sợ trói tay nhà chức trách lại thì lúc đó sân khấu phải đoạt lấy bàn cân và lưỡi kiếm, phải lôi cổ cái xấu ra trước tòa... Ông cho rằng, nếu sân khấu không phá bỏ được, không hạn chế được cái xấu thì ít nhất cũng làm cho chúng ta nhìn thấy nó. Chúng ta không thể không chung sống với những kẻ xấu và những lũ điên đó. Chỉ có cách hoặc né tránh chúng hoặc đương đầu với chúng. Hoặc chống cả hoặc ngã xuống trước những đòn tấn công của chúng. Nhưng nhờ sân khấu chúng không thể đột kích chúng ta được nữa. Chúng ta đã được dự báo trước, những tấn công của chúng. Sân khấu lật bỏ cái mặt nạ tạo tác của kẻ giảo hình và chỉ cho ta thấy cạm bẫy mà âm mưu và quỷ kế đang giăng mắc trước chúng ta...

Chính nhờ những sáng tạo tài hoa đầy tính chiến đấu, nhờ những suy nghĩ già dặn, chân thành ấy mà tên tuổi của Sinle mới được truyền đạo đến các miền xa xôi tạo cho Sinle một chiếc cầu nối mình với các công quốc phía Đông. Gôtfrit Quêcnơ ở Hội đồng mục sư thành Laixich và là phụ thân của thi sĩ Teođo Quêcnơ đã viết về Sinle: "Ở một thời kỳ mà nghệ thuật đã tự hạ mình xuống phận tôi tớ cho kẻ quyền thế, thì thật là may mắn khi có một người xuất hiện

và cho thấy con người có thể làm được những gì hơn thế..."

Ngày 9 - 4 - 1785 theo lời mời của Quêcnơ, Sinle rời đi Laixich rồi từ đó đi Đretxđen, Iêna, Vaima, những trung tâm văn hoá phía đông và hoạt động ở những miền này cho tới lúc chết.

Những công quốc phía đông này đã giúp Sinle đỡ bị giày vò vì những thiếu thốn vật chất, song có lẽ điều đáng quí hơn là nó đã mở ra cho Sinle những chân trời hiểu biết mới. Sinle đã say mê nghiên cứu lịch sử. Năng 1788 được bổ nhiệm giáo sư sử học tại Iêna. Ở đây Sinle có dịp qua Vaima luôn vì đó là nơi Sinle có nhiều thiện cảm. Ngay từ những ngày còn ở Mănhaimơ, Sinle đã có dịp yết kiến quận công Các Auguxt viễn du qua đó, đã đọc cho ông ta nghe một đoạn trong kịch *Đông Caclox* và được ông tặng tước hiệu của công quốc Vaima. Sinle yêu Vaima còn vì Vaima là nơi có Hécđơ, Vilănđơ, Gớt, Humbôn,v.v... những trí tuệ tiêu biểu của thế kỷ, nhất là có Gớt, người bạn lớn mà suốt quãng đời sau này Sinle đã giữ mối quan hệ vô cùng thắm thiết.

Nhận giữ ghế giáo sư sử học ở đại học Iêna không có nghĩa là Sinle muốn chuyển hướng nghề nghiệp. Đúng là có những thời gian mỗi ngày Sinle

ngồi miệt mài bên những pho sử 14 tiếng đồng hồ quên cả ăn nghỉ, nhưng sử học đối với Sinle cũng chính là nguồn cảm hứng cho sáng tác thi ca và sân khấu.

Trong giai đoạn sáng tác đầu, chúng ta biết *Phietxcô* và *Đông Cáclôx* đã là những vở kịch lấy chất liệu từ trong lịch sử. Sau này nhà thơ và nhà sử học hầu như đã hoà làm một trong Sinle, mọi vở kịch sau này của ông đều là những vở kịch lịch sử mang những chủ đề trọng đại nhất. Lịch sử đối với Sinle không bao giờ là nơi yên tĩnh giúp con người lảng tránh hiện tại. Sinle luôn theo nhịp đập và yêu cầu của ngày hôm nay để nhìn về dĩ vãng. Chính vì thế mà lịch sử đối với ông không chỉ là những số liệu năm tháng, những sự kiện thực nhưng cô lập và rời rạc... Trong những bước đi của nhân loại ông cố tìm ra điều bản chất nhất. Ông chú ý trước tiên đến những phong trào dân tộc đấu tranh trong sự thăng trầm của mỗi quốc gia, cố tìm ra những sức mạnh nào đã làm cho lịch sử luôn băng về phía trước. Do đó, mặc dù số lượng luận văn của ông về sử học tuy không nhiều lắm mà uy tín sử gia của ông vẫn rất lớn. Trong những trang sử đen tối nhất của nước Đức, Sinle vẫn tìm thấy những vầng sáng, vầng sáng ở trong khả

năng tiềm ẩn, trong chính nghĩa của nhân dân, và nhân dân đối với ông, khi đã vùng lên là tất thắng!

Ở đây nhà thơ đã giúp thêm nhà sử học. Các luận văn của ông không dừng lại ở những công trình khảo cứu khô khan mà là những trước tác đầy tính khoa học nhưng cũng đầy cảm xúc. Ngược lại, nhà sử học cũng đã dẫn đường cho nhà thơ. Với tầm mắt bao quát cả chiều dọc cũng đã dẫn đường cho nhà thơ. Với tầm mắt bao quát cả chiều dọc lịch sử, không chỉ riêng của một nước mà của cả Châu Âu, nhà nghiên cứu trong nhà thơ Sinle đã luôn hướng ông đi vào những chủ đề lớn, vào những vấn đề hệ trọng của đất nước.

Tất cả những vở kịch lịch sử của ông tuy rất khác nhau về cốt truyện, về thời điểm lịch sử, nhưng đều như lóe lên từ sự tư duy bình tĩnh sáng suốt và một tấm lòng nồng nhiệt, đều phẫn nộ trước sự chuyên quyền, độc đoán, tàn bạo và xấu xa... của chế độ phong kiến quí tộc, đều dấy lên trong ta niềm ao ước được tự do, được sống trong sự công bằng, nhân ái, tôn trọng nhau... Lịch sử đã nâng cánh nhà thơ của Sinle lên khỏi những vụn vặt thường ngày, những ưu tư riêng lẻ của từng người, để trở thành tiếng nói của cả một thời đại dân tộc, một đất nước, tiếng nói của cả một thời đại.

Những năm tháng của Sinle ở Iêna, Vaima đầy sáng tạo và vinh quang có lẽ sẽ kém đi một phần đáng kể nếu không có Gớt.

Ai đã có dịp đến thăm hai bảo tàng Gớt, Sinle ở Vaima hẳn đều thấy như vậy. Về tình bạn khăng khít giữa Sinle và Gớt sẽ càng được minh chứng khi ta dừng lại trước nhóm tượng hai ông trước nhà hát Vaima, nơi Gớt đã từng làm giám đốc ròng rã mười mấy năm, nơi hồn thơ Sinle đã tìm thấy hình hài sống động trên sân khấu.

Lần thứ nhất, năm 1788, hai ông đã gặp nhau một cách lạnh nhạt để rồi quên nhau ngay. Sau đó 6 năm, tình cờ lại gặp nhau ở hành lang một hội nghị khoa học. Cuộc nói chuyện lần này đã cho cả hai người thấy rõ họ rất khác nhau về nhiều quan niệm, nhưng kỳ lạ thay! Cả hai cũng lại có một sức hút lẫn nhau mạnh mẽ. Từ đó cho đến chết họ đã gắn bó với nhau trong từng hoạt động và suy nghĩ.

Gớt từng thừa nhận, nhờ có Sinle, hồn thơ ở trong ông như trở lại thanh xuân hơn. Còn Sinle lại như tìm thấy ở Gớt hơi thở của tinh thần hiện thực. Gần Gớt, Sinle như tìm thấy một con đường mới: không từ sự khái quát đi đến cái cụ thể như thói

quen của ông, mà ngược lại, phải từ cái cụ thể đi tới sự khái quát triết học.

Nhắc đến những thành tựu của Sinle ở thời kỳ Vaima, ngoài những vở kịch lịch sử như: tam bộ khúc *Valenxtai, Maria Xiuya, Người đàn bà thành Oóclêăng, Những người anh em cừu địch, Vinhem Ten, Đêmêtơriutx* những vở kịch dịch của Môlie, Raxin, Sếchxpia, Gôzi.v.v... những luận văn sử học, hàng tập thơ ca, người ta không thể không nhắc đến những bức thư trao đổi giữa Gớt và Sinle. Ngoài tình bạn chúng ta có thể tìm thấy ở đó bao nhiêu suy tư về nghệ thuật những suy tư rất cụ thể, sinh động vì tất cả đều bật ra từ trong sáng tạo.

Thời kỳ Vaima còn là thời kỳ của những chiêm nghiệm suy nghĩ khái quát về nghệ thuật, về cơ sở của tính hấp dẫn sân khấu, về nghệ thuật bi kịch về cái đẹp, cái cao thượng... và đặc biệt là về sự giáo dục thẩm mỹ của con người.

Đọc lại những tiểu luận đó, chúng ta không thể không xúc động vì sự say mê trân trọng của Sinle đối với nghệ thuật, về lòng tin yêu của ông đối với khả năng hoàn thiện con người trong tương lai.

Nếu có điều đáng tiếc thì đó là sự hạn chế trong một số kiến giải do điều kiện lịch sử đem lại.

Chúng ta biết: thời đại Sinle là thời chuyển tiếp tới Hê Ghen và trước Mác gần nửa thế kỷ, là thời thịnh hành của triết học Căng. Dù muốn hay không nó cũng đã tác động đến Sinle đã khiến ông không thể nhận chân đến cùng một số vấn đề chính trị cũng như nghệ thuật.

Kant đã tán thành những lý tưởng Tự do, Bác ái của cuộc Cách mạng Pháp 1789, nhưng không chấp nhận được sự thực hiện những lý tưởng của nó, nhưng lại không đồng tình với những bước đi cụ thể của cách mạng bạo lực, - trong khi Sinle lại khẳng định những cuộc đấu tranh giải phóng của Hà Lan và Bắc Mỹ. Ông nhận ra vấn đề dân tộc, nhưng lại chưa rõ mối quan hệ dân tộc và giai cấp.

Quan niệm duy tâm cũng đã chi phối phần nào Sinle trên địa hạt nghệ thuật. Trong *Những bức thư về giáo dục thẩm mỹ của con người* Sinle đã trình bày lý thuyết về cái đẹp, giá trị của cái đẹp đối với cuộc sống. Xuất phát từ quan niệm hài hoà của người Hy Lạp, Sinle cũng đòi hỏi phải có sự giáo dục hài hòa mọi khả năng của con người. Nhân dân không có điều kiện và khả năng tự giáo dục. Bọn thống trị thì không muốn và cũng không thể, vì chính chúng đã là nguồn gốc của cái xấu. Sứ mệnh cao cả đó chỉ có thể giao phó cho nghệ thuật và theo ông, nghệ thuật

không chịu sự thao túng của các thiết chế xã hội... ông đã ảo tưởng! Chống lại bạo lực, Sinle nghĩ: việc cải thiện tình hình chính trị phải xuất phát từ việc nâng cao phẩm chất con người, nhưng làm thế nào để có thể nâng cao được phẩm chất con người dưới một chế độ xã hội dã man tàn bạo? Cũng lại dựa vào nghệ thuật!

Ở đây, Sinle đã tuyệt đối hóa hiệu quả của nghệ thuật và tách nghệ thuật ra khỏi mọi chi phối của các chế độ xã hội. Chính vì những nhận thức hạn chế này mà một số nhà lý luận văn học tư sản thường lợi dụng Sinle để bài bác bạo lực cách mạng, để cổ võ những quan niệm dân tộc hẹp hòi, Xô-Vanh không có nội dung giai cấp, để thần bí hoá nghệ thuật...

Nhưng cái hồn nhiên của một lòng thành và sự quỉ quyệt của một dụng ý xấu xa là khác hẳn nhau. Đánh giá nhà thơ Sinle không thể không căn cứ trước tiên vào bộ mặt và ảnh hưởng thực tế của những tác phẩm của ông. Vả chăng hạn chế của Sinle, cũng có thể nói, là hạn chế của cả một thời. Như đã trình bày, thực tế xã hội Đức ở thế kỷ 18 cả kinh tế lẫn chính trị tuy đều thua kém, nhưng những nhà tư tưởng Đức lại có cả một hệ thống tư tưởng cao trong hàng triết học cổ điển thế giới. Hệ thống tư tưởng này, những nhà tư tưởng Đức kiến thiết lên từ thực tế của Đức

thì ít mà từ thực tế phong trào cách mạng và khai sáng của các nước phương Tây thì nhiều, do đó dù muốn hay không vẫn có sự ngăn cách giữa ý tưởng và thực tế. Sự ngăn cách này cho tới Mác và Ăngghen mới vượt qua nổi.

Những hạn chế của Sinle chính cũng xẩy ra từ sự ngăn cách đó. Nhưng Sinle trước hết là một nhà thơ. Ông không thể - như Ăngghen nói về giai cấp tư sản Đức thuở đó - "trốn chạy thực tế vào vương quốc lý tưởng" được. Cuộc sống thực tại và cuộc sống lịch sử, những chất liệu sáng tạo đó đã giữ ông lại với cuộc đời. Tính hiện thực cũ dần dần mạnh hơn qua từng tác phẩm.

So với *Những tên cướp, Âm mưu và tình yêu* có giá trị hiện thực cao hơn. Ý tưởng được bộc lộ gắn bó hữu cơ với những sự kiện kịch cụ thể và riêng biệt. Trong loại kịch lịch sử thì *Đôn Caclôx* còn như chiếc loa của tinh thần thời đại. Đến *Valenxtai* hình tượng nhân dân đã được cấu trúc vào hành động kịch như một yếu tố làm nên lịch sử, tới *Người đàn bà thành Oócleăng* và *Vinhem Ten* lại càng rõ...

Chính nhờ đó mà những vở kịch của Sinle tuy đa số là kịch lịch sử, nhưng rất đượm hơi thở của thời đại ông. Dù là chuyện gì, vẫn là vì tương lai nước

Đức. Ông kêu gọi mọi người vươn tới Tự do, Bác ái... căm ghét những gì là tàn bạo đè nén con người. Đọc và xem ông, sao có thể ngây thơ mà nghĩ rằng: chỉ cần mấy lời khuyên là giai cấp phong kiến quí tộc vui vẻ tự rút lui khỏi vũ đài lịch sử, sao có thể viển vông mà nghĩ rằng, chỉ cần phê phán chế độ phong kiến, lạc hậu bằng nghệ thuật mà không cần lật đổ nó trong cuộc đời.

Không! Đọc Sinle nhân dân Đức và nhân loại tiến bộ hiểu rất rõ sau những lời buộc tội đanh thép và dứt khoát, sau những khao khát rực lửa của lời kịch đó là gì. Sinle không chìa súng ra cho người xem nhưng súng đã nằm sẵn trong những vở kịch.

Vì lẽ đó mà sau này nhà thơ Henrich Hainơ đã nói: Tinh thần thời đại đã bắt sống được Sinle, ông vật lộn với nó, bị nó khuất phục, ông theo nó vào cuộc đấu tranh, ông giương cao ngọn cờ của nó và chính dưới ngọn cờ đó người xưa đã hào hùng tiến bước, và ngày nay chúng ta cũng sẵn sàng vì nó mà đổ máu. Sinle đã viết vì những lý tưởng cao cả của cách mạng, ông đã phá tan cái nhà ngục Bátxti tinh thần, để xây dựng lâu đài tự do...

Cũng vì lẽ đó mà ngày nay nhân dân Đức mãi mãi suy tôn tự hào về Sinle, người đã cùng Létxinh,

Gớt góp phần vun đắp nên ý thức dân tộc và nền văn học cổ điển Đức.

Sinle tạ thế ngày 9 - 5 - 1805 tại Vaima sau một cuộc đời đầy sáng tạo, đấu tranh, luôn vất vả vì sự thiếu thốn và bệnh tật.

Ngót hai thế kỷ đã trôi qua. Những tác phẩm của Sinle vẫn thường xuyên vang lên rạng rỡ dưới ánh đèn sân khấu toàn thế giới.

Những tên cướp và *Âm mưu và tình yêu* in trong tập sách này là vở đầu tay và vở thứ ba viết vào thời Sinle trên dưới 20 tuổi. Đây cũng là hai vở trong toàn bộ kịch của Sinle được sáng tác theo chất liệu sống của nước Đức thuở đó.

Những tên cướp được khởi thảo vào quãng năm 1777, lúc Sinle 18 tuổi, đang theo học tại trường quân sự. Lúc này trong lòng Sinle đang diễn ra một cuộc bão táp. Cuộc sống thực tế ban ngày ở trường ngột ngạt, kìm hãm, chà đạp lên mọi tư do nhân cách con người và không khí phóng khoáng, tự chủ, khinh thị mọi bất công phi lý trong các tác phẩm của phong trào "Bão táp và xung kích" mà Sinle trộm đọc lúc đêm khuya, cứ như hai vế đối lập tranh chấp trong suy tưởng của ông. Thật rõ ràng, với ông, cái ban ngày sống là tăm tối và cái đêm đêm mơ tưởng là

sáng lạn. Hãy làm cho mơ tưởng thành sự thực. Sinle đã tìm thấy tiếng nói đồng vọng trong một truyện ngắn của Subac, nhà thơ đương thời đã bị Quận công Các Oighen tống giam 10 năm vì tội phản loạn.

Hình hài của *Những tên cướp* đã được phác ra theo những nét lớn của câu chuyện đó.

Hành động và suy nghĩ của Các Moorơ đã phản chiếu rất rõ trình độ và giới hạn những nhận thức xã hội của Sinle, cũng như phong trào "Bão táp và xung kích" lúc đó. Các Moorơ là biểu tượng cho sự phẫn nộ tự phát trong chế độ chuyên chế. Từ trong thẳm sâu ý nghĩ. Các Moorơ là một kẻ chống đối không khoan nhượng. "Nghề nghiệp của tôi là trả đũa. Phục thù là sứ mệnh của tôi!" Nhưng trong Các Moorơ cũng có biết bao ý tưởng nhân đạo đẹp đẽ.

Ở đây Các Moorơ đã như một đối tỉ với Fransơ, em trai của anh. Nếu như Các Moorơ là bằng hữu của những kẻ yếu, bị đè nén, thì Fransơ lại là hiện thân cho lòng vô nhân đạo, cho đầu óc chuyên quyền giả dối tàn bạo nhất. Nếu Các Moorơ thể hiện những khát khao của Sinle thì Fransơ lại đại diện cho bọn phong kiến độc ác ti tiện bất chấp mọi luân thường đạo lý.

Cái "môtíp" có thể nói là quá quen thuộc trong kịch thời xưa: Sự cừu địch vì quyền lợi và tình yêu máu mủ của hai anh em, ở trong *Những tên cướp* đã được nâng lên, đẩy ra khỏi bình diện của mối xung đột riêng tư giữa những người thân, để chuyển sang bình diện rộng rãi có ý nghĩa hơn của mối xung đột xã hội.

Các Moorơ vùng lên phải đâu chỉ để chống lại Fransơ, mà còn muốn đập phá cả một trật tự xã hội. Các Moorơ đã có lúc kêu lên với bạn bè: " Ôi! phải chăng thân thể ta đang bị trói buộc. Ý chí ta đang bị xiết chặt bằng những luật lệ? Luật lệ buộc người ta phải bò sát đất như con sên và trói chân ai muốn cất cánh, muốn bay lên trời như con đại bàng! Luật lệ không thể sáng tạo ra một nhân vật vĩ đại mà chỉ có tự do, tự do mới sản sinh ra những con người khổng lồ và những dục vọng cao cả..." ý nghĩa vở kịch cũng đã vượt xa nội dung bản thân cốt chuyện, còn vì các nhân vật gợi cho ta cảm giác hình như chúng chính là những biểu tượng cho cái thế giới tinh thần của tác giả. Các Moorơ đã không chỉ phản ứng trước những sự việc cụ thể xẩy ra với anh ta, anh ta suy nghĩ đến nhiều vấn đề khái quát hơn và khi có một sự kiện nào đó kích thích, anh ta bùng lên như từ một ngọn lửa âm ỉ đã lâu và giờ không có gì nén lại được. Đọc

Những tên cướp người ta không thể không thấy ảnh hưởng của Sếchxpia - Fransơ gợi ta nghĩ đến Etmông trong *Vua Lia*, của Rútxô trong việc khắc họa quá trình chuyển hóa từ những con người bình thường hiền hậu thành những tên cướp hung bạo khát máu, của Létxinh với ngọn lửa phản kháng chế độ chuyên chế như trong Emilia Galốtti, hay của phong trào "Bão táp và xung kích" với những nhân vật đầy kích động.

Nếu các nhân vật chính như Các Moorơ, Fransơ, Amalia có chút gì đó còn khái niệm thì ngược lại các nhân vật phụ mà nguyên mẫu là những đồng đội của Sinle trong trường Quân sự lại có giá trị như một dàn đồng ca sinh động và đa dạng. Tuy là vở đầu tay, nhưng vở kịch đã có một bố cục rộng rãi khỏe chắc, cách phát triển chặt chẽ hợp lý, cách tạo tình huống kịch khéo léo và đầy hiệu quả.

Duy có một điều dễ làm người đọc ngày nay băn khoăn. Đó là hành động kết thúc của Các Moorơ. Bỗng nhiên anh tự phủ định sau một cuộc đời đầy phá phách: "Ôi! ta là một thằng ngu ngốc hy vọng sửa đổi thế giới bằng những việc làm độc ác, giữ gìn luật lệ bằng những việc làm vô luật lệ!..." Tại sao Sinle lại để Các Moorơ tự nộp thân để chịu hình phạt của cái công lý mà anh từng chống? Cần phải lý giải hành

động đó ra sao đây?! Thực ra thời đó nhận thức xã hội chưa chín mùi, cũng chưa có một phong trào phản kháng với những hành động tự giác trong nhân dân. Cho nên tinh thần nổi loạn tự phát của *Những tên cướp* cũng đã đủ để có tác dụng kích thích, gây được thiện cảm trong tầng lớp lao khổ rồi. Nay Sinle không muốn dừng lại ở đó và ông đã gây nên một sự "quá tải" đáng yêu và cũng bất ngờ cho vở kịch. Vì những hành động phản loạn ở đây - có cả mặt đúng và sai không thể đưa đến một giải pháp có ý nghĩa xã hội nào, nên Sinle đã để Các Moorơ nộp mình cho công lý. Quyết định này đã đem lại cho vở kịch một kết thúc phủ định. Nhưng qua đó nó lại bộc lộ một nhận thức: chống đối xã hội bất công tàn bạo nhưng bằng con đường "Những tên cướp" là không đúng. Sinle cũng muốn khẳng định phẩm chất đạo đức và chính trị của Các Moorơ là cao hơn những tên cướp khác, đặc biệt những tên trong lũ Spighenbec; đồng thời cũng muốn đập tan truyền thuyết về cái gọi là "ăn cướp cao thượng" thịnh hành lúc đó.

Nếu nói: Các Moorơ phần nào chính là mơ ước của chàng thanh niên Sinle, thì Sinle không muốn trong Các Moorơ lại có thể có sự hòa hợp giữa những khát vọng tự do cao cả, tình bạn và tình yêu nồng

hậu, những nuối tiếc sầu muộn mênh mang với những hành động bạo ngược, cướp bóc được.

Nhưng dù kết thúc Các Moorơ có tự chối bỏ đi nữa thì ý tưởng cách mạng của toàn vở kịch vẫn không bị tổn hại. Chính vì vậy mà buổi công diễn đầu tiên vào ngày 13-1-1782, tại nhà hát Mănhaimơ, đã gây nên một chấn động lớn. Một khán giả đã ghi lại như sau: Cả nhà hát bừng bừng kích động, những cặp mắt long lên, bàn tay nắm chặt, chân đập, miệng gào thét trong phòng khán giả. Những người tuy không quen cũng ôm nhau nước mắt lưng tròng, phụ nữ lảo đảo, có người bị ngất...

Tin truyền đi... Quận công Các Oighen đã hạ trát bắt và cấm Sinle sáng tác.

Nhưng cũng chính vì thế mà *Những tên cướp* đã ngót hai thế kỷ nay, vẫn tiếp tục sống trên sân khấu khắp nơi.

Sau *Fiasco* viết theo đề tài lịch sử, Sinle lại quay về với thực tế của nước Đức, với sự hiểu biết cuộc sống đầy đặn hơn, ý hướng tư tưởng rõ ràng quyết liệt hơn. Phần vì ông đã thoát khỏi bốn bức tường giam hãm của trường quân sự, đã có dịp gần gũi với cuộc đời hơn, phần vì sự trừng phạt của Quận công cũng làm ông dứt khoát hơn trong thái độ đối với thế lực phong kiến quí tộc.

Nếu ở *Những tên cướp* hành động của Các Moorơ còn có tính chất manh động, Các Moorơ muốn chống lại cả xã hội những xã hội đã không hiện ra như những đối thủ cụ thể Các Moorơ muốn chống lại cả xã hội những xã hội đã không hiện ra như những đối thủ cụ thể Các Moorơ, nhân danh ai mà chống... chưa thật rõ, thì trong *Âm mưu và tình yêu* những điều đó đều rất minh xác. Fecđinăng, Luidơ... đã thực hiện một cuộc chiến đấu không khoan nhượng, không phải vì sự phẫn nộ nhất thời mà vì những nguyên nhân cụ thể, vì lẽ sống bản chất nhất của họ đó là quyền tự do yêu đương, quyền được coi nhau như những con người, không phân biệt sự chênh lệch giàu sang... Cuộc chiến đấu này đã được nuôi dưỡng bằng một mối tình nồng nàn và bằng cả những lý tưởng nhân sinh cao thượng và tỉnh táo nhất. Hai phía của cuộc đấu tranh không chỉ là những khái niệm chính nghĩa và phi nghĩa nói chung mà là cái chính nghĩa của ý thức hệ tư sản đang lên đòi giải phóng với ý hệ phong kiến chuyên chế độc tài đã lỗi thời.

Fécđinăng, Luidơ, Minle chống lại Hoàng thân, tể tướng Vante, Vuôm những con người cụ thể nhưng cũng là đại diện cho cả một xã hội thối nát. Do đó khuynh hướng chính trị vừa rõ ràng lại vừa gắn bó hữu cơ với tuyến xung đột kịch cụ thể.

Vì vậy Ăngghen đã nhìn nhận *Âm mưu và tình yêu* là vở có khuynh hướng chính trị đầu tiên của kịch Đức. Cuộc sống trong *Âm mưu và tình yêu* cũng gần gũi hơn *Những tên cướp*. Hầu như mọi việc xảy ra đây đều có nguyên mẫu trong cuộc sống và Sinle đã từng là nhân chứng.

Người đọc không thể nào quên được đoạn ông già thuật lại cho Minpho nghe cảnh thê thảm của đoàn quân bị Hoàng thân bán rẻ cho ngoại bang. Năm 1757, Quận Công Các Oighen đã bán 6 nghìn quân cho Pháp. Năm 1775, vua Fritđơrich II đã bán đúng một vạn chín nghìn lính Đức cho nước Anh để ném sang chiến tranh Bắc Mỹ. Năm 1786 Oighen lại bán thêm 1 trung đoàn kỵ binh cho Hà Lan để gửi sang Phi Châu. Những sự kiện nhục nhã và tàn bạo đó của công quốc đã để lại ấn tượng sâu xa cho Sinle từ những ngày còn lại trường quân sự.

Cả những đoạn dài khinh bỉ nói về Hoàng thân mà Minpho đã bộc lộ cho cô hầu Xôphi và Fécđinăng đích thực là nói về ai? Đó chính là nói về quận công Các Oighen mà Sinle đã từng tiếp xúc. Minpho như đã làm một thiên phóng sự tả thực về cái triều nội của Oighen xa hoa trụy lạc.

Ngay cả những hình tượng Tể tướng Vante, Phôn Kabơ Vuôm cũng đều là bóng dáng của bọn

quần thần thời đó mà người xem có thể đoán rõ đích danh là ai.

Ngược lại, giai cấp tư sản như đọc thấy những ý nghĩ của mình qua lời của Fécđinăng, Luidơ và Minle, ngoài ra tính chất tiểu tư sản ít nhiều ở gia đình Minle nhất là ở bà mẹ, đã làm cho tính hiện thực của vở càng rõ nét.

Sau này nhìn lại những vở kịch đầu tay của mình, chính Sinle cũng thừa nhận *Những tên cướp* còn mang nhiều tính chất khái niệm hơn *Âm mưu và tình yêu.* Ông đã tự phê một cách vui vẻ rằng khi viết *Những tên cướp* ông đã huyênh hoang muốn mô tả những con người trước khi ông được gặp lấy một người.

Ngoài giá trị chính trị và hiện thực *Âm mưu và tình yêu* còn là một bản tình ca mãnh liệt đầy xúc động.

Nhiều nhà phê bình đã coi hình tượng Luidơ là một trong những hình tượng phụ nữ đẹp đẽ nhất của sân khấu Đức. Có lẽ cũng chính vì vậy mà lúc đầu Sinle đã mệnh danh vở kịch của mình là "Luidơ Minle". Ngày 15 - 4 - 1784 khi Vinhem Iflăm đưa vở này lên sân khấu mới đổi thành*Âm mưu và tình yêu.*

Có lẽ không ai không phẫn nộ và thương tiếc cái chết của Fécđinăng và Luidơ. Cũng như trong

Những tên cướp, do điều kiện lịch sử, chính nghĩa chưa toàn thắng. Nhưng khác với Các Moorơ, Fécđinăng và Luidơ đã không khuất phục. Không thể lấy được nhau, sức mạnh của hoàn cảnh còn quá khắc nghiệt, họ đã chọn cái chết để được vĩnh viễn thuộc về nhau như những con người xứng đáng.

Họ chết, nhưng lời tuyên án chế độ phong kiến đã được công bố, và sự sụp đổ của nó sớm muốn sẽ không tránh khỏi.

Fécđinăng và Luidơ đã chết như những chiến sĩ đấu tranh cho tương lai, cho chủ nghĩa nhân đạo mới.

Buổi công diễn *Âm mưu và tình yêu* đầu tiên cũng như *Những tên cướp* - đã gây nên một cuộc náo động trong nhà hát và đã khai sinh cho một cuộc sống bất tử. Đó cũng là vở kịch được diễn nhiều nhất, rộng rãi nhất của Sinle.

Âm mưu và tình yêu đã là một tác phẩm kết hợp nhuần nhuyễn giữa những suy tư chính trị sắc nhọn, tỉnh táo, kiên định với những xúc động đam mê, được thể hiện qua một xung đột, bố cục kịch chặt chẽ và những lời thoại đầy chất thơ. Franxơ Mêrinh, nhà phê bình kiệt xuất rất yêu mến Sinle, đã đánh giá *Âm mưu và tình yêu* là tác phẩm đã đạt tới tầm cao của hơi thở cách mạng mà kịch tư sản tiến bộ xưa

nay chưa từng vươn tới. Nếu tác phẩm phản ánh được rõ hơn nữa quá trình xã hội thì sức sống của nó sẽ bền sâu mãi mãi.

Trong bài giới thiệu các tác phẩm của Sinle, Pôn Fritlendơ viết: "Rồi đây nhân loại tiến bộ sẽ nhìn nhận Sinle như một trong những tiền nhân vĩ đại nhất của mình, vì những trước tác của ông không biết đến biên giới là gì. Chúng đã sáng chói ở nước Nga, ở tất cả các nước Châu Âu, chúng đã chinh phục được lòng ái mộ của toàn thế giới..."

Chắc chắn khi viết những dòng trên, Fritlendơ chưa hề có những bằng chứng từ Việt Nam, nhưng rõ ràng lời nhận xét của ông đã hoàn toàn xác đáng.

Năm 1967, tác phẩm Vinhem Ten, do Thế Lữ dịch và Nhà xuất bản Văn học xuất bản đã được bạn đọc Việt Nam hoan nghênh nhiệt liệt.

Gần đây, *Âm mưu và tình yêu* với *Những tên cướp* cũng đã sáng chói trên sân khấu Việt Nam. Vì, cũng như ở bất cứ nơi nào trên trái đất, chúng đã biết khơi đốt lên nỗi khát vọng sâu xa nhất của nhân loại: đó là niềm mơ ước Tự do, Công bằng và Nhân ái, đó là những tiếng thét chôn vùi sự chuyên quyền, áp chế và tàn bạo!

ĐÌNH QUANG

NHÂN VẬT

FÔN VANTE	Tể tướng trong một *công* quốc thuộc nước Đức
FÉCĐINĂNG	Thiếu tá, con trai Vante
FÔN KABƠ	Thị vệ trưởng trong cung
PHU NHÂN MINFO	Ái phi của Hoàng thân
VUÔM	Thư ký riêng của tể tướng
MINLE	Nhạc sĩ
BÀ MINLE	
LUYDƠ	Con gái Minle
XÔPHI	Thị nữ của Minfo

MỘT NGƯỜI HẦU CỦA HOÀNG THÂN

MỘT SỐ NHÂN VẬT PHỤ.

HỒI MỘT

CẢNH I

(Một gian phòng trong nhà nhạc sĩ Minle. Minle đứng dậy, để cây đại vĩ cầm qua một bên. Bà Minle, mặc áo ngủ, ngồi bên bàn uống cà phê).

MINLE *(Nóng nảy đi đi lại lại)* - Tôi báo cho bà lần này nữa là hết. Việc trở thành nghiêm trọng lắm mất rồi. Cái chuyện con gái tôi với hầu tước, thiên hạ đang kháo nhau lên kia. Gia đình nhà này mang tiếng rồi đó. Thế nào rồi tể tướng cũng biết chuyện. Thôi được, tôi sẽ cấm cửa cái anh hầu tước ấy.

BÀ MINLE - Việc gì ông phải tự trách mình? Có phải ông đi chèo kéo công tử đến đây đâu? Mà cũng chẳng phải ông đẩy con gái ông vào tay công tử?

MINLE - Tôi không chèo kéo... tôi không đẩy con gái tôi vào tay người ta... nhưng ai biết cho mình điều ấy? Cái nhà này tôi là chủ, tôi phải coi chừng con gái tôi cẩn thận hơn chứ, và phải nói toạc ra cho anh chàng thiếu tá ấy biết, hoặc tốt nhất báo cho cụ lớn, cho ông bố đẻ ra công tử biết ngay chuyện này đi. Trước sau thằng kia cũng đến phải chịu một trận quở mắng là cùng - điều này thì tôi cầm chắc - còn bao nhiêu cơn cớ thì sẽ trút cả lên đầu thằng già kéo đàn cò cử tội nghiệp này mà thôi.

BÀ MINLE *(Khoan thai uống cà phê)* Ông nghĩ rõ thực là lôi thôi lẩm cẩm! Đổ lên đầu ông thế nào được? Ai trách cứ gì ông được nào? Ông làm nghề nghiệp của ông, ông có quyền thu nhận học trò ở đâu thì tuỳ ông chứ!

MINLE - Nhưng bà thử nghĩ xem nào, câu chuyện này rồi sẽ đưa tới đâu, bà nói tôi nghe. Cưới con mình làm vợ, chắc chắn là không khi nào nó nghĩ đến rồi. Còn để cho con mình thành một đứa...

một đứa... Xin Chúa gìn giữ chúng ta, thì tôi xin kiếu: Khi một ngài công tử vào cái loại đó đã lăn lóc bê tha khắp các chốn rồi, và ở những cuộc lang chạ đó đã kiếm được những của quí gì rồi, thì vị tay chơi sành sỏi ấy chẳng nề hà gì mà không đến thả câu ở chỗ nước ngọt. Bà phải cẩn thận đấy, mà phải liệu hồn đấy: Dù ở mỗi một cái mấu cành cây trong vườn bà có gắn một con mắt, dù bà có soi mói đứng canh từng giọt máu sôi sục của đôi chim cu ấy, thì thằng cha cũng sẽ có cách quyến rũ con gái bà ngay trước mũi bà, và làm cho con bà to bụng ra cho mà xem. Sau đó rồi hắn sẽ bỏ rơi con bé, mặc cho con bé đeo nhục suốt đời, mặc cho thiên hạ ghê tởm xua đuổi nó, hoặc là rồi con bé quen mùi sẽ tiếp tục cái nghề... *(Đập đầu)* Giêxu, lạy Chúa tôi!

BÀ MINLE - Lạy Chúa , xin phù hộ chúng tôi.

MINLE - Phải rồi, đúng là cần phải cầu Chúa phù hộ. Cái cậu ấm ngông cuồng ấy

liệu còn ý định gì khác được nữa sao? Con bé xinh đẹp. thon nhỏ. dáng điệu ưa nhìn. Thế là được rồi. Còn dưới nóc nhà có cái gì. nào ai thèm bận tâm, đối với đàn bà các người, chỉ cần Chúa sinh ra một cái tầng dưới mỹ miều là đủ rồi. Cứ mới thoáng nhận ra điều đó là đủ cho anh chàng bất tử ấy nhóm lên mồi lửa đột nhiên. đúng như vị tướng Rodnay[1] khi phát hiện ra bóng tàu kẻ địch, thế là buồm dương thẳng cánh, hắn lập tức xông lên đuổi bắt mồi săn, mà tôi cũng không trách hắn được. Thằng đàn ông nào mà chẳng như thằng đàn ông nào. tôi hiểu lắm chứ!

BÀ MINLE - Những thư từ cậu ta gửi cho con gái ông. lời lẽ mới đằm thắm làm sao, sao ông không thử lấy mà đọc xem nào! Thực, có Chúa nhân lành. mười phần rõ cả mười rằng công tử tấm lòng chỉ ước nguyền những điều trong sạch, chỉ riêng thiết tha đến phần đức hạnh của người mình yêu.

MINLE - Thì chính thế. Cơ mưu đúng sách mà lại! "Vô ý vỗ túi tiền để hữu ý gợi máu tham". Kẻ nào muốn chiếm được xác thịt thì chỉ việc nhờ trái tim làm sứ giả. Ngày xưa tôi chẳng làm thế là gì? Khi trái tim đã thoả thuận rồi, thì lập tức xác thịt sẽ noi gương. Đầy tớ theo gót chủ nhà mà lại! Kết quả là cuộc mơ mộng dưới ánh trăng lại làm cái nhiệm vụ cung ứng cho dục vọng.

BÀ MINLE - Thì ông hãy thử đọc những tập sách mà thiếu tá đã mang tới đây xem nào. Con mình vẫn tâm tâm niệm niệm với những tập sách đó.

MINLE - Á à! Tâm tâm niệm niệm! Dạ dày khảnh ăn của ngài đã quá quen với cao lương mỹ vị, không hợp với những thức ăn sống sít mà! Cho nên ngài phải đem nấu nướng lại trong cái nhà bếp địa ngục ôn dịch của bọn viết tiểu thuyết đã chứ. Quẳng ngay mớ giấy lộn ấy vào lửa cho ta! Có Chúa biết con bé đã ăn phải cái bả gì trong đó! Toàn là những ảo vọng ngông cuồng

luồn vào mạch máu như những con ruồi trâu, và huỷ hoại tan tác chút... nghĩa mà cha nó đã phí bao nhiêu công sức gây dựng dậy dỗ cho nó. Quẳng ngay vào lửa, ta đã bảo! Không thì con bé sẽ mụ mẫm cả đầu óc vì những thứ tiểu thuyết quái quỷ ấy mất thôi. Nó sẽ mê mẩn tâm thần không còn biết đâu là quê hương bản quán của nó nữa. Nó sẽ quên lãng gia đình, nó sẽ hổ thẹn vì cha nó chỉ là một tên nhạc sĩ quèn, và cuối cùng nó sẽ cự tuyệt một kẻ có thể sẽ là đứa con rể thật thà tử tế của ta... Không, không được! Chúa phạt tôi! *(Đột ngột đứng lên, rất xúc động)*. Mau lên, phải ra tay mới được! Ta sẽ bảo thẳng vào tận mặt gã thiếu tá kia cho hắn biết lối ra khỏi cửa nhà ta là ở phía nào ! *(Định đi)*.

BÀ MINLE - Ông nên biết điều một chút, ông Minle. Ông thử nghĩ lại xem, riêng một món quà tặng của công tử cũng đã được bao nhiêu là tiền...

MINLE *(Trở lại , đứng sững trước mặt vợ)* Tiền bán mình con gái ta chứ gì? Quỷ bắt mụ đi, con mụ mối khốn kiếp! Thà ta vác đàn đi ăn mày, thà ta đổi một bài đàn lấy một miếng cháo, thà ta đập tan nhạc cụ của ta và trát cứt lên phím đàn còn hơn ngửa miệng ra đớp cái của cao lương mỹ vị mà đứa con gái độc nhất của ta phải bán cả linh hồn bán cả hạnh phúc muôn đời để chuốc về. Mụ hãy cai cà phê thuốc lá đi, để khỏi phải đem cái nhan sắc xinh tươi của con mụ đi mà bán nữa. Còn ta thì trước khi cái thằng tay chơi quỷ bắt ấy chõ mũi vào nhà ta, đã bao giờ ta ăn không đủ no mặc không đủ ấm đâu?

BÀ MINLE - Ông đừng có liều lĩnh! Đừng nóng nảy phát khùng lên như thế đi! Tôi chỉ muốn nhắc ông đừng có dại dột trêu vào thiếu tá là con trai quan tể tướng.

MINLE - Thế mới khốn nạn cho mình! Chính vì vậy mà ta muốn cho mọi việc phải rõ ràng ngay trong ngày hôm nay. Tể

tướng sẽ phải biết ơn ta, nếu ngài là người lương thiện. Vào chải ngay cái áo khoác nhung đỏ đi cho ta ! Ta sẽ đến tìm đức ông. Ta sẽ nói với ngài rằng : "Lệnh nam đã hạ cố đến con tôi. Làm vợ công tử thì con tôi không xứng đáng, còn để làm gái đĩ cho công tử thì tôi lại thấy con tôi cao sang quá. Chuyện chỉ có thế. Tên tôi là Minle".

(Vuôm vào)

BÀ MINLE - Kính chào ông Đổng lý. Vậy là chúng tôi lại được vui sướng gặp mặt ông ư?

VUÔM - Kẻ vui sướng phải là tôi chứ ạ! Ở nơi mà một vị quý tộc đã bước chân tới, thì kẻ bình dân xoàng xĩnh là tôi đây nào có đáng kể vào đâu!

BÀ MINLE - Thưa ông Đổng lý, ông cứ dạy thế chứ! Dù ngài thiếu tá Vante thỉnh thoảng có hạ cố đến thăm chúng tôi, thì chúng tôi đâu dám vì vậy mà coi thường bất cứ ai!

MINLE *(Cáu kỉnh)* Kìa, bà kéo ghế mời ông ngồi đi. Xin mời ông bỏ áo ngoài, ông bạn thân mến.

VUÔM *(Bỏ mũ và gậy, ngồi)* Thế nào, thưa bà, cô bạn tương lai của tôi - hoặc ít ra thì cũng là cô bạn quá khứ của tôi - có được khoẻ không ạ? Tôi mong rằng... Nhưng, tiểu thư Minle không cho phép tôi được gặp nàng ư?

BÀ MINLE - Xin đa tạ ông đã có lời săn sóc, nhưng con gái tôi đâu có phải là kẻ cao kỳ .

MINLE *(Bực tức huých vợ)* Kìa bà!

BÀ MINLE - Chúng tôi chỉ tiếc rằng nó không thể nhận cái vinh hạnh mà ông Đổng lý ban cho nó được. Con tôi nó đi nhà thờ.

VUÔM - Tôi rất sung sướng, vô cùng sung sướng. Thế là sau này tôi sẽ có một người vợ ngoan đạo.

BÀ MINLE *(Cười ngu ngốc, làm ra vẻ cao kỳ)* Vâng, nhưng mà... thưa ông Đổng lý...

MINLE *(Bối rối, beo tai vợ)* Con mụ này!

BÀ MINLE - Nếu gia đình chúng tôi có thể hầu hạ ngài được việc gì khác thì chúng tôi rất lấy làm vui sướng, thưa ngài Đổng lý.

VUÔM *(Mắt vờ vĩnh)* Được việc gì khác? Xin đa tạ! Xin đa tạ! Hừ! Hừ! Hừ!

BÀ MINLE - Chắc là ông Đổng lý cũng chẳng lạ gì...

MINLE *(Tức giận đẩy mạnh vợ)* Cái con mụ này!

BÀ MINLE - Có được cái gì tốt thì vẫn là tốt rồi, nhưng có được cái tốt hơn thì lại càng hay, và khi người ta chỉ có một đứa con gái độc nhất, thì không ai dại gì mà ngăn cản hạnh phúc của nó. Hẳn là ông cũng hiểu ý tôi chứ, thưa ông Đổng lý?

VUÔM - Hiểu ý bà ư? Tôi cũng chưa được rõ lắm... Chắc hẳn... Nhưng ý bà định nói gì kia?

BÀ MINLE - À, à , tôi tưởng rằng...tôi cho rằng... bởi vì Chúa nhân từ đã nhất quyết muốn rằng con tôi phải trở nên một bậc quý phu nhân...

VUÔM *(Đứng phắt dậy)* Bà nói sao? Thế nào?

MINLE - Ông Đổng lý, mời ông cứ ngồi, mời ông cứ ngồi yên. Vợ tôi nó thật ngu đần như một con ngỗng ấy! Tôi xin hỏi

ông, cái bậc "quý phu nhân" ấy mọc ở đâu ra thế nhỉ? Có con lừa xuẩn ngốc nào lại đi vểnh tai nghe lọt được câu chuyện ngớ ngẩn ấy nhỉ?

BÀ MINLE - Tha hồ cho ông cằn nhằn, nhưng tôi biết chắc những điều thiếu tá nói ra thì cũng là đã nói chắc rồi.

MINLE *(Đùng đùng nổi giận, chạy đến nắm lấy cây đàn)* Mụ có câm họng đi không! Mụ muốn ta quật cây đàn này lên đầu mụ chăng? Mụ biết cái gì? Thiếu tá đã nói gì nào? Xin ông đừng để ý đến những chuyện ngồi lê đôi mách ấy làm gì - Còn mụ, xéo ngay vào trong bếp đi! Chắc ông cũng không nghĩ rằng tôi lại ngu ngốc đến nỗi muốn dùng con gái tôi để leo lên bậc thang quyền quý chứ? Chắc ông cũng chẳng đến nỗi nghì về tôi như vậy chứ, thưa ông Đổng lý?

VUÔM - Và tôi, thưa ông giáo sư âm nhạc, tôi cũng chưa làm gì để đến nỗi ông không tin tôi đâu. Tôi biết ông là người trung thành với lời hứa, và tôi

tự cho rằng cái quyền được kết hôn với con gái ông là điều chắc chắn y như đã ký nhận rồi vậy. Công việc tôi làm hiện nay thừa đủ nuôi sống một người khéo biết thu xếp gia đình. Tể tướng rất quý nể tôi, và nếu tôi ước muốn được thăng chức thì tôi sẽ không thiếu gì lời tiến dẫn. Ông thấy đó, ước nguyện của tôi rất là nghiêm chỉnh, và nếu tiểu thư Luydơ lại mắc lừa một anh chàng thiếu niên quý tộc điếm đàng thì thật là...

BÀ MINLE *(Ngắt lời)* Thưa ông Đổng lý, xin ông ăn nói giữ gìn một chút.

MINLE Có câm họng đi không! Ông bạn, xin ông đừng giận. Mọi việc vẫn cứ y nguyên như trước. Tôi xin nhắc lại những điều tôi đã nói với ông từ mùa thu năm trước. Tôi không bao giờ ép uổng con gái tôi. Nếu ông vừa ý nó, thì không còn gì tốt hơn. Tuỳ nó quyết định xem nó có thể sống hạnh phúc cùng ông hay không. Trái lại, nếu nó từ chối... thì càng hay. Tôi muốn nói: thì xin tuỳ ơn Chúa. Ông hãy thu xếp

khăn gói, và uống một chén rượu từ biệt với cha nó. Kẻ sẽ sống với ông là con gái tôi chứ không phải là tôi. Thế thì tôi lại cứ ương bướng ép uổng nó phải lấy một người mà nó không ưa để làm gì? Để cho trong những ngày già của tôi, mà quỷ sẽ săn đuổi hành hạ tôi như săn đuổi con mồi của nó chăng? Để cho mỗi khi uống một hớp rượu, ăn một miếng cơm, tôi đều phải nghe lời trách móc gào bên tai tôi rằng: "Mày là thằng khốn kiếp, chính mày đã hại con mày" hay sao?

BÀ MINLE - Tôi thì tôi nói thẳng: tôi dứt khoát từ chối! Con gái tôi có số giàu sang phú quý; nếu chồng tôi bị người ta lừa phỉnh, thì tôi sẽ đi thưa tại tòa cho mà xem!

MINLE: - Mụ muốn ta bẻ gẫy chân tay mụ chăng, con mụ lắm điều kia?

VUÔM: (*Với Min le*) Một lời khuyên của ông bố đối với con gái là quý lắm, và tôi mong rằng ông biết đánh giá tôi một cách xứng đáng, ông Minle ạ

MINLE: - Ôn dịch bắt anh đi! Con gái tôi phải tự đánh giá chứ không phải tôi. Còn cái mà lão già lẩm cẩm là tôi đây thấy ở anh sẽ không phải cái mà các cô gái trẻ thích nhấm nháp ưa đâu. Tôi có thể xem xét tận chân tơ kẽ tóc xem anh có vào ban nhạc được hay không. Còn thấu hiểu tâm hồn người đàn bà đối với một nhạc trưởng cũng là việc quá khó. Tôi là một lão già Đức thô lỗ, không biết quay quắt. Ông sẽ không biết ơn về lời khuyên của tôi đâu. Tôi không khuyên con gái tôi chọn ai sất - Còn với ông, thưa ông Đổng Lý, thì tôi khuyên nó đừng - Để tôi nói hết đã. Một người tình - mà phải nhờ đến ông bố - thì tôi không tin được bằng cái móng tay. Nếu còn chút giá trị thì anh ta phải xấu hổ vì phải dùng cái mánh khóe lỗi thời đó mà tỏ tình, mà khoe mẽ. Không đủ can đảm thì là thằng thỏ đế - chẳng có Luydơ nào dành cho cái ngữ ấy sất. Đây này, đáng lẽ anh phải cuỗm được cô bé sau lưng ông bố kia! Anh ta phải khiến được cô ta thà

quẳng cha quẳng mẹ cho quỷ tha ma bắt còn hơn mất người yêu. Hoặc cô ta phải quỳ xuống chân bố mà xé trời vạch đất van xin ông bố bằng lòng, không thì cô ta thà chịu chết đâm chết chém, chết ôn chết dịch, chứ không chịu mất người yêu. Thế mới là đáng mặt nam nhi, thế mới đáng gọi là yêu. Kẻ nào không làm được như thế đối với đàn bà thì hãy chịu khó cuốn gói ngay đi là tốt hơn cả.

VUÔM: *(Vớ lấy mũ và gậy, đi nhanh ra khỏi gian phòng)* - Cho ông nợ, ông Minle.

MINLE: *(Thong thả đi theo sau)* - Nợ gì, nợ cái gì? Ngài đã xơi gì đâu thưa ngài Đổng lý! *(Trở lại)*. Hừ! Hắn chẳng nghe, hắn đã chuồn nhanh. Chỉ nhìn thấy cái mặt tên cạo giấy này là ta đã như uống phải thuốc độc, ăn phải nhân ngôn rồi. Người đâu mà lập lờ kinh tởm. Nó lọt được vào cõi thế gian này của Chúa, chắc là phải bằng con đường lậu thuế hẳn thôi! Cặp mắt chuột nhắt nham hiểm, tóc trên đầu

thì đỏ kè như lửa, cái cằm thì vêu nhọn dài ngoẵng... Hẳn là Tạo hóa thấy mình lỡ tay đánh hỏng công trình của mình một cách thảm hại đến thế, bèn cáu kỉnh túm lấy cái cằm dài ngoẵng của nó mà quẳng vào một xó cho khuất mắt... Không được! Nếu phải buông con gái ta ra cho một thằng khốn kiếp như nó, thì thà ta thấy con gái ta phải... Xin Chúa ta tội cho tôi!

BÀ MINLE: - (*Cay độc, khạc nhổ xuống đất*) - Đồ chó đẻ! Đừng có hòng xơ múi gì đâu! Báo đời cho mà biết!

MINLE: - Cả mụ nữa, mụ với cái thằng điền chủ ôn dịch của mụ! Ta đến phát điên lên mất! Chính cái lúc cần mụ khôn ngoan một chút thì mụ lại ngu xuẩn hơn bao giờ hết. Những lời bóng gió xuẩn ngốc về chuyện con gái mụ sắp leo lên làm quý phu nhân kia là nghĩa thế nào? Nếu mụ muốn những điều mụ nói ra kia ngày mai sẽ có đứa đem khua chuông gõ mõ kháo ầm lên ngoài

chợ, thì nó đúng là cái đứa mụ cần chọn đấy! Nó chính là cái giống chuyên nghề ta cà đi đánh hơi hết nhà này sang nhà khác, đầu tiên nó chỉ nói toàn những chuyện vẩn vơ, nào là cái bàn này gỗ tốt hay xấu, nào là rượu này nhạt hay nồng, để mọi người tin nó đã, rồi khi có ai dại miệng hở ra chuyện gì, thế là, hấp nó vội vã chạy ngay đi tâu với hoàng thân, với phu nhân hoặc với tể tướng. Và mụ thì mụ chỉ còn việc chờ cho sấm sét đổ lên đầu!

(Luydơ vào, tay cầm một quyển sách).

LUYDƠ - *(Đặt quyển sách kinh lên bàn, lại gần nắm lấy tay cha)* Thưa cha, con đã về.

MINLE - *(Nồng nhiệt)* Tốt lắm, Luydơ! Cha rất vui mừng được thấy con luôn luôn nghĩ đến Chúa như vậy. Con hãy luôn luôn cầu nguyện, và cánh tay người sẽ dìu dắt nâng đỡ con.

LUYDƠ - Ôi, thưa cha, con là kẻ tội lỗi nặng nề! Mẹ ơi, chàng có đến đây không?

BÀ MINLE - Ai hả con?

LUYDƠ - Ừ nhỉ, con cứ quên mất rằng, trên trái đất này còn có những người khác! Đầu óc con rối loạn quá! Chàng chưa đến ư! Vante ấy mà!

MINLE - Thế mà cha cứ mong rằng ở trong nhà thờ con đã quên được cái tên ấy đi rồi!

LUYDƠ *(Chăm chăm nhìn cha)* Cha ơi, con hiểu ý cha. Con cảm thấy lời trách móc của cha như lưỡi dao xuyên vào lương tâm con. Nhưng mà muộn mất rồi. Con không thể cầu nguyện được nữa. Fécđinăng và Chúa đang tranh giành nhau mảnh linh hồn tả tơi đẫm máu của con. Con sợ... Con sợ... *(một lát)* Nhưng mà không phải thế. Cha nhân từ của con ơi! Đối với người nghệ sĩ, còn có lời khen nào ngọt ngào hơn là thấy người ta mải mê chiêm ngưỡng tác phẩm đến nỗi quên cả người tạo ra nó? Khi Chúa thấy con say mê trước tác phẩm tuyệt diệu của Người đến nỗi lãng quên Người, thì Chúa lại chẳng vui mừng sao?

MINLE *(Bất bình, gieo mình xuống ghế)* Đó! Kết quả của cái loại sách vở vô đạo mà con đọc là thế đó!

LUYDƠ *(Lo lắng tới gần cửa sổ)* Chàng đang ở đâu? Các bậc tiểu thư sang trọng đang được nhìn ngắm chàng, được nghe chàng nói. Còn ta, ta chỉ là một đứa con gái nghèo hèn tội nghiệp, bị bỏ rơi *(Sợ hãi vì câu mình vừa nói, chạy đến gần cha)*. Không! Không, cha tha lỗi cho con, con không hề phàn nàn số phận của con. Con chỉ mong mỏi một chút ít thôi. Được nghĩ đến chàng. Điều đó nào có thiệt hại gì đâu? Con chỉ muốn đem chút sinh mạng này là tất cả của cải con biến thành làn gió mát dịu thoảng qua vuốt ve vầng trán nóng bỏng của chàng. Đoá hoa thanh xuân nhỏ bé này ước gì như một bông lan tím được chết dưới chân chàng. Cha ơi, con chỉ cầu xin một chút thế thôi! Con như một con sâu nhỏ, muốn đắm mình trong ánh mặt trời, thì vầng thái dương uy nghiêm kiêu hãnh kia nỡ giận con chăng?

MINLE *(Xúc động, tựa vào ghế, hai tay ôm mặt)* Con nghe đây, Luydơ! Cha sẵn lòng hy sinh tất cả những ngày sống thừa của cha, chỉ ước gì con chưa bao giờ gặp thiếu tá.

LUYDƠ *(Sợ hãi)* Cha nói sao? Không, không, cha ta hiểu khác ta! Chắc là cha không biết rằng Chúa cao cả trên trời, Chúa của những trái tim yêu thương, đã tạo nên Fécđinăng cho ta, cho hạnh phúc của ta. *(Suy nghĩ một lát)*. Khi ta gặp chàng lần đầu tiên, khi máu ta bừng lên đôi má khi mạch ta dồn dập chạy nhanh hơn, khi mỗi nhịp tim ta và mỗi hơi ta thở đều thì thầm bên tai ta rằng: Chàng đó! Khi trái tim ta nhận ra người ma ta hằng mong đợi và cất tiếng reo vui: chàng đó! Với một sức mạnh mà hồi âm vang động khắp thế gian náo nức vui say, thì khi đó, ôi, khi đó ánh bình minh đầu tiên đã bừng dậy trong hồn ta. Muôn nghìn tình cảm mới mẻ bừng nở trong trái tim ta như mặt đất bừng nở muôn hoa khi mùa xuân tới. Mắt ta

không còn nhìn thấy thế gian, nhưng ta lại biết rằng chưa bao giờ thế gian tươi đẹp như bây giờ. Ta không còn biết rằng có Chúa, nhưng lại chưa bao giờ ta biết yêu Chúa hơn bấy giờ.

MINLE *(Chạy lại ôm con vào ngực)* Luydơ, con yêu quý, con xinh đẹp của cha, con hãy lấy đi mái đầu bạc đã mòn mỏi vì tuổi già của cha. con hãy lấy đi tất cả của cha... nhưng còn thiếu tá thì... xin Chúa làm chứng cho cha. cha không thể có quyền cho con được. *(Ra)*

LUYDƠ - Cho nên bây giờ con có ước ao được sống cùng chàng đâu, cha ơi! Được tưởng nhớ đến Fécđinăng chỉ thế cũng đã đủ làm êm dịu. tan biến đi giọt sương hoa là cuộc đời con đây! Ở đời này, con xin đành tạ tuyệt chàng. Sau này, mẹ ơi, sau này khi hàng rào ngăn cách con người với con người đã đổ gục rồi. khi cái vỏ giai cấp đáng nguyền rủa vẫn tù hãm chúng ta đã vỡ vụn rồi, khi mà con người sẽ chỉ là con người, khi ấy thì con sẽ chỉ còn mang

theo lòng thơ ngây trinh bạch của con. Cha vẫn chẳng thường nói rằng đến giờ Chúa nhân từ hiển hiện ra cùng chúng ta, thì trang sức và tước hiệu sẽ không còn giá trị nữa, mà chỉ còn trái tim ta là thật sự đáng quý trọng đó sao? Khi ấy con sẽ là kẻ giàu sang. Ở trên trời, nước mắt là chiến công, và tư tưởng cao đẹp là tước hiệu. Khi ấy con sẽ là người cao quý mẹ ạ! Và đến giờ phút ấy thì còn cao sang nào khiến Fécđinăng hơn được người mà chàng yêu chăng?

BÀ MINLE *(Vụt đứng dậy)* Luydơ, thiếu tá đã đến kìa! Mẹ trông thấy chàng vượt qua hàng rào. Mẹ biết trốn đi đâu bây giờ.

LUYDƠ *(Bắt đầu run sợ)* Mẹ ơi, ở lại đây với con!

BÀ MINLE - Trời ơi, con trông mẹ đây này! Mẹ xấu hổ chết mất! Ăn mặc thế này, mẹ ra mắt công tử sao được *(Ra)*.

(Fécđinăng chạy vụt vào. Luydơ ngã rũ xuống ghế, mặt nhợt nhạt, Fécđinăng đứng lặng trước mặt nàng.

Chăm chăm nhìn nhau không nói. Ngừng lặng).

FÉCĐINĂNG - Mặt em nhợt nhạt quá, Luydơ.

LUYDƠ - *(Đứng dậy ôm cổ Fécđinăng)* Không sao đâu, không có gì đâu! Bây giờ đã có anh đây rồi! Đã qua rồi!

FÉCĐINĂNG *(Hôn tay Luydơ)* Em Luydơ của anh có còn yêu anh nữa không? Lòng anh vẫn như ngày hôm qua không hề thay đổi. Lòng em có cũng như vậy chăng em? Anh chạy đến chỉ để được tận mắt nhìn thấy em vẫn hạnh phúc, thế là anh lại sung sướng ra về. Nhưng hình như em không vui?

LUYDƠ - Có đấy, có đấy, anh yêu của em!

FÉCĐINĂNG - Em nói thật với anh đi! Em không vui. Anh nhìn thấu linh hồn em như nhìn thấu qua viên kim cương trong suốt này. *(Chỉ cái nhẫn chàng đeo).* Em không giấu anh điều gì được đâu. Và nhìn trên nét mặt em đây, không một ý nghĩ nào của em lọt qua được mắt anh. Nhưng em có điều gì vậy? Nói đi, nói ngay đi em! Chỉ cần gương

mặt em trong sáng là đủ cho anh thấy cả bầu trời kia không gợn một bóng mây. Điều gì đã làm cho em lo buồn?

LUYDƠ *(Lặng lẽ nhìn Fécđinăng, mắt chứa chan hàm ý, rồi nói một giọng đau đớn)* Ội Fécđinăng, Fécđinăng! Anh biết không, những lời anh nói đã khoác cho đứa con gái thường dân nhỏ mọn này một tấm áo huy hoàng kỳ diệu.

FÉCĐINĂNG - Em nói sao? *(Ngạc nhiên)* Em nghe đây, em yêu của anh, sao em lại nghĩ thế? Em không phải là Luydơ của anh sao? Cô bé gian ngoan của tôi ơi, thế là tôi bắt gặp lúc tâm hồn cô lạnh lẽo khô khan rồi nhé! Nếu trái tim em chỉ đầy chứa tình yêu, thì em đâu có thì giờ so sánh như vậy! Tất cả tâm trí anh tan chìm trong mắt em khi anh ở bên em, và hoà lẫn trong giấc mộng tới em khi anh xa em. Thế mà em, em còn có thì giờ để cho sự suy tính len lỏi vào tình yêu! Em không xấu hổ ư? Mỗi giây phút em nghĩ ngợi vẩn vơ

như vậy là một giây phút em lấy trộm của người em yêu đấy!

LUYDƠ *(Nắm tay Fécđinăng, lắc đầu)* Anh định ru ngủ em bằng những ước vọng hão huyền, anh Fécđinăng, anh định khiến em quay mặt đi không nhìn cái vực thẳm mà em chắc chắn sẽ gieo mình xuống. Còn em thì em lại nhìn thấy tương lai, em nghe thấy tiếng vinh quang đang kêu gọi anh. Em nghĩ đến bước đường danh vọng anh đi, em nghĩ đến cha anh, em lại nghĩ đến kẻ nghèo nàn hèn mọn là em đây! *(Rùng mình, buông tay Fécđinăng)* Anh Fécđinăng ơi, có một lưỡi gươm treo trên đầu chúng ta. Người ta sẽ chia rẽ chúng ta!

FÉCĐINĂNG - Chia rẽ chúng ta? *(Bật dậy)* Em nghĩ gì mà lạ lùng vậy? Chia rẽ chúng ta? Kẻ nào xé bỏ nổi giao ước của hai trái tim? Kẻ nào phá vỡ nổi một hoà âm đồng điệu? Đúng rồi, anh là dòng dõi quý tộc, nhưng dòng dõi quý tộc có thể nào trường cửu hơn cả sự an bài của

vũ trụ? Tước hiệu của anh lại có giá trị hơn cả dấu ấn của Chúa trời trong đôi mắt em Luydơ được chăng? Tước hiệu anh có giá trị hơn tờ lệnh chỉ của Chúa trời đã quyết định dành người con gái này cho người con trai này chăng? Phải, anh là con trai tể tướng, và cũng chính vì anh là con trai tể tướng, cho nên anh thấy rằng chỉ tình yêu mới có sức làm dịu bớt những lời nguyền rủa mà cái cơ nghiệp tội lỗi của cha anh bắt kẻ kế thừa là anh phải mang.

LUYDƠ - Ôi! Sao mà em sợ cha anh!

FÉCĐINĂNG - Anh không sợ gì hết! Anh chỉ sợ tình yêu của em vẫn chưa phải là vô hạn. Dù gian nan chồng chất như núi ngăn cách hai ta, anh sẽ dùng nó làm bậc thang để anh vượt qua mà bay tới cánh tay em. Tất cả giông tố của số mệnh ác nghiệt cũng sẽ chỉ thôi thúc lòng say mê của anh càng vỗ cánh bay cao. Tất cả mọi hiểm nghèo cũng sẽ chỉ làm cho em Luydơ càng đáng quý

đáng yêu đối với anh. Thôi em ơi, em đừng nói đến lo sợ nữa. Anh sẽ gìn giữ em như con rồng thiêng giữ gìn kho báu. Em hãy dựa vào anh... Em không cần có thiên thần hộ mệnh nữa. Anh là thiên thần hộ mệnh của em. Anh muốn xông tới ngăn giữa em và số mệnh, anh sẽ nhận thay em tất cả mọi thương đau, anh sẽ nâng chén tình yêu hứng lấy những giọt rượu nồng hạnh phúc mang tới cho em. *(Âu yếm ôm Luydơ)*. Dựa vào cánh tay anh đây, em Luydơ sẽ bước đi hết cuộc đời giữa niềm hoan lạc. Rồi Chúa sẽ nhìn thấy em xinh đẹp hơn cả khi người tạo nên em, và Chúa sẽ phải thừa nhận rằng chỉ tình yêu mới có đủ sức làm linh hồn ta trở nên toàn vẹn.

LUYDƠ *(Vô cùng xúc động, rời xa Fécđinăng)* - Thôi, đừng nói nữa! Anh im đi, em van anh! Trời ơi... nếu anh biết... Anh buông tha em ra!... Anh không thấy rằng bao nhiêu hy vọng của anh đang điên cuồng cấn xé trái tim em! *(Định đi)*

FÉCĐINĂNG *(Giữ nàng lại)* Luydơ, em nói sao? Em làm sao thế?

LUYDƠ - Em đã cố quên những ước mơ đẹp đẽ ấy đi, và em đã từng thấy hạnh phúc. Nhưng mà bây giờ, từ ngày hôm nay, thôi thế là hết rồi, hồn em đâu còn được bình yên. Em cảm thấy những khát vọng bạo cuồng đang náo loạn trong trái tim em. Anh đi đi, xin Chúa tha tội cho em. Anh đã đốt lửa trong trái tim non trẻ bình yên của em, ngọn lửa ấy sẽ không bao giờ, không bao giờ dập tắt được nữa. *(Chạy ra)*.

CẢNH 2

(Một gian phòng trong lâu đài tể tướng. Tể tướng vào, cổ đeo huy chương, ngực gài một tấm huân chương. Đổng lý văn phòng Vuôm theo sau)

TỂ TƯỚNG - Một vụ yêu đương đứng đắn ư? Con ta ấy ư? Không, không, Vuôm, ngươi không thể khiến ta tin được câu chuyện ấy đâu.

VUÔM - Chỉ cần Đức ông truyền, là tôi xin trình ngài đầy đủ chứng cớ.

TỂ TƯỚNG - Ừ, cứ cho là con ta săn đón một cô bé thường dân nghèo hèn, cứ cho là nó trăng hoa thề thốt với con bé, và, lạy Chúa, cứ cho là nó đã làm ra vẻ yêu đương thành thực đi nữa, ừ, có thể là như vậy được lắm, thì ta cũng tha thứ thôi. Nhưng mà... ngươi nói sao? Con gái một tên nhạc sĩ ư?

VUÔM - Vâng, con gái Minle, giáo sư âm nhạc

TỂ TƯỚNG - Hẳn là phải đẹp chứ? Ồ, mà tất nhiên rồi!

VUÔM *(Sôi nổi)* Thật là mẫu mực toàn mỹ nhất của loại thiếu nữ tóc vàng. Và tôi dám cam đoan rằng những bậc nhan sắc nhất triều đình cũng không ăn đứt nổi cô ta đâu.

TỂ TƯỚNG *(Cười)* Thế à, Vuôm... Hình như ngươi cũng không đến nỗi thờ ơ với việc này thì phải. Nhưng mà này Vuôm thân mến ạ, cái việc con ta ưa thích cô bé lại khiến ta sinh hy vọng rằng nó sẽ

không đến nỗi bị đàn bà ghét bỏ đâu. Nó sẽ có thể trở thành một tay có bản lĩnh trong triều. Ngươi nói ta là tay sành đấy. Nếu nó lại biết dùng những lời tỏ tình lương thiện để mê hoặc con bé, thì lại càng tốt. Ta thấy rằng nó cũng khá tinh khôn để làm cho mọi người tưởng rằng cái túi tiền vơi của nó là một túi tiền đầy[4]. Hừ, cái thằng có thể làm nên tể tướng ấy chứ: Nếu mà nó chiếm được con bé thì hoan hô, càng tuyệt. Đó là chứng tấn hài kịch lại kết thúc bằng sự ra đời của một thằng cháu bé khoẻ khoắn, thì ta cho lại càng là câu chuyện tuyệt vời. Ta sẽ chẳng ngại ngần gì mà không uống ngay một chai malaga để chúc mừng tương lai vinh quang rực rỡ của dòng họ nhà ta, ta lại còn sẵn sàng nộp ngay món tiền phạt vạ cho con bé nữa ấy chứ.

VUÔM - Thưa Đức ông, tôi hết lòng ao ước rằng cái chai rượu ấy, một ngày kia ngài sẽ không đến nỗi cần phải uống để giải sầu.

TỂ TƯỚNG *(Nghiêm nghị)* Liệu hồn đấy, Vuôm. Ta mà đã tin điều gì, thì ta tin chắc như đinh đóng cột, và ta mà đã nổi giận, thì cơn giận của ta rất chóng biến thành cơn thịnh nộ điên cuồng. Ngươi định trêu tiết ta, nhưng thôi, ta không muốn coi ý định ấy là chuyện đúng đắn đâu. Ngươi muốn gạt đi một kẻ tình địch chướng mắt, điều đó ta hiểu, và ta tha thứ cho ngươi. Ta lại còn hiểu rằng bên cạnh con bé, ngươi khó lòng át nổi con ta, cho nên ngươi định dùng người bố làm cái vỉ xua ruồi hộ ngươi chứ gì? Thậm chí ta còn rất thú vị nhận thấy ngươi có cái bản lĩnh của một tên vô lại cừ khôi đến thế. Nhưng này, Vuôm thân mến, ta đây, ngươi đừng hòng định lừa ta mắc bẫy. Hãy cố hiểu ý ta - ngươi đừng có đùa cợt thêm nữa đến phạm vào những nguyên tắc của ta.

VUÔM - Cúi xin Đức ông tha tội. Giả sử đúng là tôi ghen tuông thật như Đức ông tưởng, thì ghen tuông cũng chỉ lộ ra

bằng cặp mắt chứ không khi nào bằng miệng lưỡi đâu.

TỂ TƯỚNG - Ta thì ta mong rằng ngươi hoàn toàn không đến nỗi vướng vào cái chuyện ghen tuông ấy. Đồ ngốc! Đồng tiền mà ngươi được lĩnh là đồng tiền mới tinh vừa ở lò đúc ra, hay là đồng tiền lĩnh từ kho bạc, điều đó có can hệ gì? Ngươi hãy lấy các vị quý phu nhân xinh đẹp ở đây làm gương mà tự an ủi mình. Trong tầng lớp quý tộc chúng ta đây, rất hiếm cuộc hôn nhân nào mà chẳng có ít ra là nửa tá các vị quý khách hoặc người chứng kiến đã thấu tỏ đến ngọn ngành chiều nông sâu rộng hẹp của cái thứ sẽ là cõi thiên đường của đấng vị hôn phu.

VUÔM *(Cúi đầu)* Trong trường hợp này, xin Đức ông cho phép tôi được làm một kẻ bình dân.

TỂ TƯỚNG - Vả lại, sắp tới đây, ngươi sẽ được giáng trả kẻ tình địch của ngươi một đòn tuyệt diệu nhất. Trong nội các của ta đã sắp sửa những kế hoạch để khi

vị nữ công tước mới sẽ tới đây, thì phu nhân Minfo sẽ làm như bị thải hồi. Và để cho mưu kế được toàn vẹn, thì phu nhân sẽ giả tảng kết hôn với một đám khác. Vuôm, ngươi cũng biết, địa vị của ta ràng buộc chặt chẽ đến thế nào với ảnh hưởng của phu nhân Minfo, và quyền thế mạnh mẽ nhất của ta chính là dựa trên lòng say mê của hoàng thân - Hoàng thân đang tìm một anh chồng hờ cho phu nhân. Rất có thể một kẻ khác sẽ len vào cuộc đổi chác này, qua phu nhân sẽ chiếm được tín nhiệm của hoàng thân, và trở thành kẻ thân cận không ai thay thế nổi của ngài. Để giữ hoàng thân trong vòng lưới của gia đình ta, ta đã quyết định Fécđinăng, con trai ta, phải kết hôn cùng Minfo... Thế nào, ngươi thấy công việc đã sáng rõ chưa?

VUÔM - Sáng rõ rồi, sáng chói loà của mắt tôi rồi. Thưa Đức ông, quả thật ngài đã chứng tỏ rằng bên cạnh bậc tể tướng thì bậc làm cha chỉ là một người tập sự mà thôi. Nếu ở thiếu tá lòng hiếu

thuận cũng cân xứng với lòng từ ái của phu nhân mình thì tôi e rằng cuộc thương lượng không khéo đến bị ném trả lại với sự cự tuyệt bất bình mất.

TỂ TƯỚNG - Cũng may là từ trước tới giờ ta mà đã quyết rằng: "Công việc phải như vậy!" thì ta chưa hề phải lo ngại rằng nó lại không thực hiện được. Nhưng này, Vuôm, chúng ta quay lại câu chuyện vừa rồi. Ngay sáng nay đây, không thể trì hoãn thêm nữa, ta quyết định báo cho con ta biết cuộc nhân duyên của nó. Vẻ mặt nó khi nhận tin sẽ chứng minh nỗi lo ngại của ngươi đúng hay không đúng.

VUÔM - Thế thì, xin nói mạn phép Đức ông, chắc chắn là ngài sẽ thấy vẻ mặt thiếu tá tối sầm lại. Vẻ mặt ấy, bảo là gây nên do người vợ mà ngài lấy cho cũng được, mà bảo là do người vợ mà ngài không cho lấy cũng cứ được. Tôi xin hiến ngài một cách thử chắc chắn hơn. Xin ngài chọn cho thiếu tá một đám tốt đẹp nhất trong nước này, và

nếu thiếu tá bằng lòng thì tên Đồng lý Vuôm này xin sẵn lòng chịu mang xiềng đi tù khổ sai ba năm liền.

TỂ TƯỚNG *(Cắn môi)* Ma quỷ!

VUÔM - Điều cốt tử chính là ở chỗ này. Cái con mụ thân sinh ra cô bé, thật đúng là hiện thân của xuẩn ngốc, đã mau miệng nói hở ra với tôi rồi.

TỂ TƯỚNG *(Đi đi lại lại, nén giận)* Được rồi! Ta sẽ thử ngay sáng nay.

VUÔM - Chỉ xin Đức ông nhớ cho rằng thiếu tá... là công tử của vị chúa tể và quan thầy của tôi.

TỂ TƯỚNG - Ngươi cứ yên tâm, không ai động đến ngươi đâu.

VUÔM - Mong rằng Đức ông cũng đừng quên công cái kẻ đã gạt bỏ hầu Đức ông một cô con dâu chướng mắt...

TỂ TƯỚNG - Công ấy đáng được ta tìm thưởng cho ngươi một cô vợ chứ gì? Được rồi, Vuôm!

VUÔM *(Thoả mãn, cúi chào)* Xin nguyện suốt đời trung thành hầu hạ Đức ông. *(Định ra).*

TỂ TƯỚNG - Vuôm, ngươi phải nhớ, tất cả những điều ta vừa ngỏ cho ngươi biết... *(giọng đe dạo)* nếu ngươi mà bép xép thì...

VUÔM *(Cười)*... thì xin Đức ông công bố tội giả mạo giấy tờ của tôi. *(Ra)*

TỂ TƯỚNG - Phải rồi, ngươi không thể thoát được tay ta. Ta nắm chắc ngươi bằng những tội ác bỉ ổi của ngươi như người ta nắm chắc cái diều bằng sợi dây của nó vậy.

(Một người hầu vào)

NGƯỜI HẦU - Quan thị vệ trưởng Fôn Kabơ đã tới.

TỂ TƯỚNG - Đúng lúc quá! Mời ngài vào.

(Người hầu ra. Thị vệ trưởng Kabơ[5] vào)

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Ôm hôn tể tướng)* Xin kính chào, quý hữu thân mến! Quý thể nghỉ ngơi ra sao đây? Ngủ ngon giấc chứ? Hẳn là ngài cũng lượng thứ cho cái lỗi đã đến gặp ngài muộn thế này chứ nhỉ! Tôi bận nhiều việc khẩn cấp quá... Phải soạn thực đơn này... phải chuyển bao nhiêu là danh thiếp này... lại phải

phân phối chỗ ngồi xe cho cuộc đi chơi ngày hôm nay nữa này... À, tôi quên mất! Lại còn phải chực sẵn ngay khi Đức ông vừa tỉnh giấc để trình ngài biết tình hình khí hậu ngày hôm nay nữa chứ!

TỂ TƯỚNG - Thật thế, ngài Thị vệ trưởng làm sao có thể rảnh việc sớm hơn được!

THỊ VỆ TRƯỞNG - Lại còn cái tên thợ may kẻ cướp ấy nữa chứ, nó sai hẹn làm lỡ cả việc của tôi.

TỂ TƯỚNG - Nhưng cuối cùng ngài vẫn thu xếp xong xuôi cả, phải không?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Nào có xuôi được cả cho đâu! Ngày hôm nay thật là hoạ vô đơn chí! Ngài nghe tôi kể đây!

TỂ TƯỚNG *(Lơ đãng)* Thật thế ư?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Thì xin ngài hãy cứ nghe đã. Tôi vừa bước xuống xe thì mấy con ngựa liền sợ hãi lồng lên, nện móng xuống đường và hí ầm ỹ. Ngài tính, thế là bùn bắn đầy cả cái quần của tôi đây này. Làm thế nào bây giờ? Lạy Chúa, nam tước thử đặt mình vào địa vị tôi

mà xem. Ngài thấy không ... thì giờ đã muộn rồi ... mà lại vào một ngày có cuộc lữ hành kia chứ! Nhưng người ngợm thảm hại như thế, thì ra mắt hoàng thân làm sao được! Lạy Chúa! Tôi chợt nghĩ ra một mẹo. Tôi giả vờ ngất đi, họ vội khiêng tôi lên xe; thế là tôi phi nước đại phóng thẳng về nhà, thay quần áo, rồi lại phóng đi. Ngài bảo sao nào?... Kết quả là tôi vẫn kịp đến phòng đợi của hoàng thân trước tất cả mọi người. Ngài thấy thế nào?

TỂ TƯỚNG - Quả thật là một sự ứng biến kiệt tác của trí tuệ loài người! Nhưng ta hãy gác chuyện ấy lại đã. Ngài được yết kiến hoàng thân rồi chứ?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Rồi! Liền trong hai mươi phút rưỡi!

TỂ TƯỚNG - Đó mới thực là quan trọng đấy!... Và hẳn là ngài đã sẵn có một tin tức gì phi thường đưa đến cho tôi?

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Suy nghĩ một lát, rồi nói rất nghiêm trọng)* Đức ông hoàng thân hôm nay mặc bộ áo da hải ly mầu cứt ngỗng.

TỂ TƯỚNG Thế kia à? Này ngài Thị vệ trưởng, tôi thì tôi lại xin báo cho ngài biết mỗi một cái tin quan trọng hơn nhiều: Chắc là ngài chưa biết rằng phu nhân Minfo sắp trở thành bà thiếu tá Vante đấy nhỉ?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Thật à? Đã thỏa thuận rồi ư?

TỂ TƯỚNG - Đã quyết định rồi, ngài Thị vệ trưởng ạ. Và tôi rất lấy làm biết ơn ngài nếu ngài giúp tôi đến báo ngay cho phu nhân Minfo biết rằng con trai tôi sắp tới yết kiến người. Cũng xin ngài công bố cho toàn thành rõ điều quyết định ấy của con trai tôi.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Rất sung sướng, rất vui lòng, bạn thân mến ạ! Thật vậy, không có gì làm cho tôi vui sướng hơn là cái tin này! Tôi xin bay vù đi ngay lập tức đây! *(Ôm hôn tể tướng)* Tạm biệt... chỉ ba khắc nữa là toàn thành sẽ biết tin này *(Nhảy nhót đi ra).*

TỂ TƯỚNG *(Nhìn theo hắn, mỉa mai)* Xem ai còn dám bảo rằng cái loại người như hắn chẳng có ích gì cho đời nữa đi!... Bây

giờ thì Fécđinăng của ta chỉ còn việc ưng thuận, nếu không thì toàn thành này đều là quân ăn gian nói dối! *(Hắn rung chuông, Vuôm vào)* - Gọi con ta vào đây.

(Vuôm ra. Tể tướng đi đi lại lại, dáng suy nghĩ. Fécđinăng vào)

FÉCĐINĂNG - Thưa cha, cha vừa mới truyền lệnh...

TỂ TƯỚNG - Buồn thay, khi ta muốn được hưởng sự có mặt của con trai ta, thì ta đành phải truyền lệnh... Ngươi ra đi, Vuôm!

Fécđinăng, gần đây, cha rất để ý đến con, và thấy rằng cái vẻ hoạt bát tươi trẻ cởi mở của con trước đây vẫn làm đẹp lòng cha, nay đã không còn nữa rồi. Trên nét mặt con ánh lên một mối u sầu kỳ lạ. Con lánh mặt cha... Con trốn tránh những cuộc giao du bình thường của con... Hỏng quá! Đối với cái tuổi cha, người ta có thể tha thứ cho mười hành vi điên rồ, chứ không thể tha thứ cho một lúc phiền muộn. Con yêu quý, con hãy để cha chia xẻ

nỗi phiền muộn cùng con. Hãy cứ để cha lo toan hạnh phúc cho con, con chỉ cần làm theo sự sắp đặt của cha là đủ rồi... Nào, lại đây, hôn cha đi, Fécđinăng.

FÉCĐINĂNG - Thưa cha, ngày hôm nay cha thật từ ái quá.

TỂ TƯỚNG - "Ngày hôm nay" ư? Thằng ranh... Coi kìa, mày nói "ngày hôm nay", lại còn nhăn nhó sầu thảm thế kia? *(Nghiêm nghị)* Fécđinăng!... Vì thương yêu ai mà cha đã phải len lỏi mở con đường nguy hiểm dẫn tới trái tim của hoàng thân? Vì thương yêu ai mà cha đã phải đoạn tuyệt cả với Chúa? Hãy nghe kỹ đây, Fécđinăng! Chuyện này cha chỉ nói với con cha thôi! Cha đã trừ bỏ cái kẻ nhậm chức trước cha là để giành chỗ cho ai? Cha càng phải giấu kín con dao nhọn đã giúp cha phạm tội; thì câu chuyện u ám này lại càng khiến trái tim cha ròng ròng chảy máu. Hãy nghe, và hãy trả lời cha: cha làm tất cả những điều đó vì ai?

FÉCĐINĂNG *(Lùi lại kinh sợ)* Con ước ao rằng không phải là vì con, thưa cha? Con ước ao rằng vết máu của tội ác này không vấy lên đầu con. Lạy Chúa quyền phép vô cùng! Thà tôi đừng sinh ra còn hơn là bị dùng làm cớ cho cái tội ác ghê gớm này.

TỂ TƯỚNG - Sao? Thế nào?... Được, tao cũng sẵn lòng tha thứ cho những ý nghĩ điên rồ của cái đầu óc tiểu thuyết của mày thôi. Fécđinăng! Ta cũng chẳng thèm bực tức làm gì! Quân hỗn xược! Đã bao nhiêu đêm trường cha không nhắm được mắt. Và lòng cha nặng trĩu mối lo âu rũa mòn không nguôi. Và lương tâm cắn rứt suốt đời. Vậy mà con báo đáp cha như thế này sao? Tất cả gánh tội chỉ đè lên một mình cha. Lời rủa nguyền và sấm sét của Chúa Phán xét chỉ giáng lên một mình cha. Con, con chỉ việc nhận lấy hạnh phúc từ một bàn tay thứ hai... Tội ác không truyền sang cơ nghiệp kế thừa đâu.

FÉCĐINĂNG - Lúc này đây, tôi trang trọng từ chối

cái cơ nghiệp kế thừa ấy, nó chỉ nhắc cho tôi nhớ rằng tôi có một người cha ghê tởm.

TỂ TƯỚNG - Thằng nhãi, mày nghe đây, đừng có trêu gan tao nữa. Nếu mày cứ sống theo cái đầu óc của mày, thì suốt đời mày chỉ bò lê trong bùn đất thôi!

FÉCĐINĂNG - Ồ, thà như vậy còn hơn là bò lê lết xung quanh cái bệ của chiếc ngai vàng.

TỂ TƯỚNG - Hừ vậy là cần phải cưỡng bức thì mày mới chịu thừa nhận hạnh phúc của mày đó. Cái địa vị cao ngất mà hàng chục kẻ khác đổ mồ hôi nước mắt cũng chưa chắc leo lên được, thì mày chỉ việc nhởn nhơ bước lên - tao có thể nói là mày cứ việc ngủ gật cũng bước lên được rồi. Mười hai tuổi đã là sĩ quan hậu bổ. Hai mươi tuổi mày bỏ quân phục sĩ quan và xung vào nội các. Hoàng thân lại còn gợi đến chức cố vấn cơ mật... chức sứ thần... biết bao nhiêu ân sủng phi thường. Cả một tương lai rực rỡ đang mở rộng thênh

thang trước mặt mày. Một con đường phẳng phiu dẫn tới cạnh ngai vàng - thậm chí ta có thể nói là dẫn thẳng tới ngai vàng, vì bản thân quyền thế và sự thao túng quyền thế thật ra còn quý giá hơn là những dấu hiệu bề ngoài của quyền thế. Một tương lai như vậy mà cũng không động lòng hứng khởi của mày sao?

FÉCĐINĂNG - Quan niệm của con về vinh quang và hạnh phúc có lẽ hơi khác cha. Tất cả hạnh phúc của cha đều dựng trên sự huỷ diệt kẻ khác. Đố kỵ, khủng bố, nham hiểm, đó là những tấm gương thê thảm mà quyền thống trị của kẻ bạo chúa vẫn thường cười cợt soi bộ mặt của nó. Nước mắt, rủa nguyền tuyệt vọng, đó là bàn tiệc khủng khiếp của những kẻ vẫn được thế gian quen gọi là kẻ có phúc. Họ rời bàn tiệc trong cơn phè phỡn no say để rồi lảo đảo tới ngã gục trước ngai vàng của Chúa trời, và rơi rụng đắm chìm trong vĩnh cửu. Lý tưởng hạnh phúc của con thì mộc mạc hơn nhiều. Hạnh phúc ấy chỉ

ở trong lòng con. Tất cả mọi ước nguyện của con đều giấu kín trong trái tim con.

TỂ TƯỚNG - Những lý lẽ cao minh thay! Không thể cãi vào đâu được! Tuyệt diệu quá đi mất! Đã ba mươi năm nay, bây giờ ta mới lại được nghe dạy khôn đây! Tiếc rằng cái sọ già cỗi năm mươi tuổi của ta đã đặc cứng lại không học được nữa rồi. Thôi được! Để cho cái tài năng hiếm hoi quý báu đó của mày khỏi bị cùn rỉ đi mất, ta muốn phối hợp mày với một người, cạnh người ấy mày sẽ có thể tha hồ phát huy mọi chuyện điên rồ đẹp đẽ của mày. Mày phải quyết định... mà ngay trong ngày hôm nay thôi, mày phải quyết định lấy vợ đi.

FÉCĐINĂNG *(Sửng sốt)* Sao, cha nói sao?

TỂ TƯỚNG - Thôi đừng kiểu cách nữa. Ta đã nhân danh mày gửi cho phu nhân Minfo một tấm thiếp. Mày phải chuẩn bị gặp bà ta ngay tức khắc, và báo cho bà ta biết, mày là vị hôn phu của bà ta.

FÉCĐINĂNG - Minfo ư, cha?

TỂ TƯỚNG - Phải, chính bà ta. Tên tuổi bà ta, tao chắc hẳn mày cũng biết thừa đi rồi chứ gì?

FÉCĐINĂNG - Còn cái giá nhục hình nào trong khắp cả nước này mà chẳng biết đến bà ta - Nhưng nếu con lại coi câu chuyện đùa này của cha là chuyện đứng đắn, thì con thật ngớ ngẩn quá, có phải không, thưa cha? Chẳng lẽ cha lại có can đảm làm cha của một đứa con đốn mạt đến nỗi chịu lấy một con đĩ cao cấp làm vợ hay sao?

TỂ TƯỚNG - Hơn thế nữa ấy chứ! Tao đây, tao rất sẵn lòng cậy cục đi cầu hôn với bà ta, nếu bà ta chịu lấy một anh chồng năm mươi tuổi. Chẳng lẽ mày lại không muốn làm con của một thằng bố đốn mạt đến thế hay sao?

FÉCĐINĂNG - Thề có Chúa hằng sống, không đời nào!

TỂ TƯỚNG - Thề có danh dự, ta chịu tha thứ cho sự láo xược này chỉ là vì ta thấy nó kỳ lạ ít có trên đời...

FÉCĐINĂNG - Cha ơi, con van cha! Đừng hãm con lâu thêm nữa trong một sự ngờ vực quá sức chịu đựng, con ngờ vực không biết có nên tự coi mình là con của cha nữa không.

TỂ TƯỚNG - Này con, mày điên hay sao thế? Có kẻ nào đầu óc sáng suốt mà lại không khát khao cái đặc quyền được làm một anh chàng thứ ba trong chuyện riêng của hoàng thân nhỉ?

FÉCĐINĂNG - Quả thật cha là một điều bí ẩn con không sao hiểu nổi. Cha nói đến đặc quyền gì vậy? Đặc quyền được kề vai với hoàng thân trong một lĩnh vực mà ông ta tự hạ mình xuống hàng thú vật ư?

(Tể tướng phá lên cười).

Mặc cho cha cứ việc cười đi... Con còn mặt mũi nào nhìn thấy ai nữa - dù người ấy là một anh thợ nghèo hèn nhất trong nước này, ít nhất thì vợ anh ta cũng mang về cho anh ta một tấm thân trinh bạch làm của hồi môn. Con còn mặt mũi nào gặp mọi người?

Con còn mặt mũi nào trông thấy hoàng thân? Cả đối với cái con đĩ sẽ dùng nỗi nhục nhã của con mà rửa sạch vết nhơ trên danh dự nó, con còn mặt nào nhìn nó?

TỂ TƯỚNG - Này con, cái giọng lưỡi lải nhải này, con học ở đâu thế?

FÉCĐINĂNG - Cha ơi, nhân danh tất cả trời đất này, con van cha. Cái hạnh phúc mà cha định kiếm được bằng cách tàn nhẫn hy sinh đứa con trai độc nhất của cha đi, cái hạnh phúc ấy không thể nào bù lấp được cái vực thẳm tai hoạ mà cha muốn quẳng con xuống. Con xin dâng cha mạng sống của con, nếu cha dùng được nó mà tăng thêm quyền thế cho cha. Mạng sống của con, là của cha ban cho con, và con không hề ngại ngần dâng nó làm của lễ hy sinh cho vinh quang của cha. Nhưng còn danh dự của con, nếu cha cướp đoạt danh dự của con, thì thực là cha đã làm một việc nhởn nhơ đầy tội ác khi sinh con ra, và con phải rủa nguyền cái kẻ làm

cha đó cũng như là rủa nguyền cái kẻ làm mối.

TỂ TƯỚNG *(Thân mật vỗ vai Fécđinăng)* Khá lắm, con yêu quý của cha, khá lắm. Bây giờ cha đã thấy rõ ràng rằng trước mặt cha đây là một kẻ nam nhi hoàn toàn xứng đáng với danh hiệu trượng phu đó, một kẻ đáng kết hôn với người thiếu nữ toàn mỹ nhất công quốc này! Cô ta sẽ là của con... Ngay tối hôm nay đây, con sẽ đính hôn cùng nữ bá tước Ostheim.

FÉCĐINĂNG *(Kinh hoảng)* Giờ phút này là lúc tới số ta bị huỷ diệt sao đây?

TỂ TƯỚNG *(Mắt dò xét)* Cha mong rằng danh dự của con sẽ không có gì chống lại cái đám này chứ?

FÉCĐINĂNG - Không, thưa cha, Fécđinăng Ostheim có thể làm cho tất cả người nào khác trở thành kẻ sung sướng nhất đời. *(nói riêng, hết sức bối rối)* Dấu vết ác độc mà chính cha ta đã in hằn vào trái tim ta, lúc này đây đã bị lòng thương yêu của người xoá sạch đi rồi!

TỂ TƯỚNG *(Vẫn đăm đăm nhìn Fécđinăng, xoi mói)* Cha đợi con cảm tạ cha đó, Fécđinăng!

FÉCĐINĂNG *(Chạy lại hôn tay cha, nồng nhiệt)* Cha ơi, lòng cha thương yêu con đã đốt ngọn lửa của tất cả mọi tình cảm mà con mang trong trái tim con. Cha ơi, con xin hết lòng cảm tạ lòng từ ái của cha. Người mà cha lựa chọn đó thật là toàn mỹ. Nhưng... con không thể... con không dám... Ôi cha ơi xin thương hại con... con không thể yêu nữ bá tước được.

TỂ TƯỚNG *(Lùi lại một bước)* A ha! Bây giờ thì tôi tóm được cậu rồi, cậu công tử ạ! Thế là cái quân giả đạo đức xảo quyệt này mắc bẫy rồi! Thì ra cái điều đã cấm mày ưng thuận phu nhân Minfo chẳng phải là danh dự nào hết? Thì ra chẳng phải là mày ghê tởm con người, mà chính là mày chán ghét hôn nhân.

(Fécđinăng choáng người, một lát, rồi đứng vụt lên, định chạy).

Mày chạy đi đâu? Đứng lại! Mày giữ lễ độ với ta như thế đó ư? Tấm thiếp

ghi tên mày đã gửi đến phu nhân Minfo rồi. Ta đã hứa với hoàng thân. Toàn thành và cả triều đình đều coi cuộc hôn nhân này là việc chắc chắn rồi. Con ạ, nếu khiến tao phải trở thành một thằng ăn gian nói dối trước mặt hoàng thân, trước mặt phu nhân Minfo, trước mặt toàn thành, trước mặt cả triều đình... Này con, mày nghe cho kỹ đây... Nếu tao mà tìm ra dấu vết... Đứng lại! Sao ánh lửa hồng trên đôi má của cậu lại vụt tắt đi thế kia?

FÉCĐINĂNG *(Mặt nhợt nhạt, run rẩy)* Sao? Cái gì? Có gì đâu cha!... Không có gì hết!

TỂ TƯỚNG *(Chằm chằm nhìn Fécđinăng, mắt ghê gớm)* Nếu mà có chuyện gì... Tao mà tìm ra dấu vết cái nguyên nhân đã khiến mày cưỡng lại tao thì... á à, thằng ranh, chỉ mới ngờ đến điều ấy thôi là tao đã điên tiết lên rồi. Đi ngay đi! Cuộc duyệt binh đã bắt đầu rồi đấy. Ngay sau khi tuyên bố nhật lệnh, là mày phải có mặt ở nhà phu nhân Minfo rồi. Chỉ cần tao ra mặt là đủ

khiến cả công quốc này cũng phải chấn động. Để xem một thằng con cứng đầu cứng cổ liệu có cưỡng nổi ta chăng? *(Rời xa Fécđinăng, rồi trở lại)* Thằng ranh, tao nhắc lại: mày phải đi ngay! Không thì mày phải trốn đâu cho thoát cơn thịnh nộ của ta! *(Hắn đi).*

FÉCĐINĂNG *(Như tỉnh lại sau giấc hôn mê)* Đi rồi sao? Đây là tiếng nói của một người cha ư?... Được rồi, ta sẽ đến nhà Minfo ... ừ,... ta sẽ đi... Ta muốn nói thẳng vào mặt nó... Ta muốn chìa ra một tấm gương cho nó soi bộ mặt của nó. Con khốn kiếp! Lúc đó, trước mặt tất cả hàng quý tộc, trước mặt toàn quân, trước mặt toàn thể dân chúng, thử xem lúc đó người còn có gan cầu hôn với ta nữa không?... Cho ngươi cứ khoác vào ngươi tất cả niềm kiêu ngạo của xứ sở nước Anh nhà ngươi đi! Ta, một người thanh niên nước Đức, ta khinh miệt ngươi!

(Vội vã ra).

HỒI THỨ HAI

CẢNH 1

(Một gian phòng trong lâu đài của phu nhân Minfo. Bên phải, một ghế sofa; bên trái một chiếc dương cầm. Phu nhân Minfo, trong bộ trang phục trễ nải nhưng ý nhị, đầu tóc bỏ xoã, ngồi bên dương cầm, hai bàn tay lướt trên phím đàn - Xôphi, người hầu gái, từ phía cửa sổ lại gần nàng).

XÔPHI - Các vị sĩ quan đang ra về. Cuộc duyệt binh đã kết thúc... Nhưng con vẫn chưa thấy bóng thiếu tá Vante đâu cả.

MINFO *(Đứng dậy, rất bồn chồn, đi đi lại lại)* Không hiểu ngày hôm nay ta làm sao thế này! Xôphi ơi... ta chưa bao giờ bứt rứt như hôm nay... Con chưa trông thấy chàng ư?... ừ, mà đã đành rồi, chàng cần gì phải vội... sao ta thấy nặng nề như có một tội ác đang

đè trên ngực ta... Đi đi Xôphi... Sai người dắt đến đây cho ta con ngựa hung dữ nhất trong tàu. Ta muốn phi ngựa ra ngoài đồng nội... Ta muốn nhìn thấy mọi người, ta muốn nhìn thấy trời xanh, ta muốn dốc cho nhẹ trái tim ta trong một cuộc phi ngựa.

XÔPHI - Thưa phu nhân, nếu phu nhân không được vui thì xin hãy sai gọi người đến tụ tập ở đây. Xin phu nhân mời hoàng thân đến đây tiếp rượu người, hoặc mở một ván bài để người tiêu khiển. Nếu con mà nắm được hoàng thân và cả cung đình trong tay như phu nhân, thì thử xem còn phiền muộn gì quấy rầy nổi con được nào!

MINFO *(Nằm vật lên đi văng)* Thôi thôi! Hãy để ta. Ta sẵn lòng đổi một viên kim cương lấy mỗi giây phút ta được thoát xa bọn họ. Con muốn ta dùng bọn họ làm những tấm thảm lát buồng ta sao? Chúng nó là những đứa ti tiện, mỗi lời nói nồng nhiệt và chân thật mà ta buột miệng nói ra đều khiến

chúng nó kinh khiếp đến nỗi há hốc lỗ mũi lỗ miệng ra như nhìn thấy ma quỷ... Ta giật dây điều khiển cả lũ con rơi nô lệ ấy còn dễ hơn là điều khiển chiếc kim đan của ta. Gần cái bọn ấy để làm gì? Cái bọn người mà linh hồn - chỉ biết đập theo một nhịp máy móc như cái đồng hồ bỏ túi của họ - Hỏi han bọn họ làm gì, khi mà ta đã biết thừa đi rằng họ sẽ trả lời ta thế nào! Nói năng làm gì với cái bọn chẳng bao giờ dám có cam đảm nói ngược lại ý ta! Xéo đi, cả lũ chúng nó! Cứ phải cưỡi mãi một con ngựa không bao giờ dám cắn chặt lấy hàm thiếc, chán lắm rồi! *(Đến gần cửa sổ).*

XÔPHI - Thưa phu nhân, người không xếp hoàng thân điện hạ vào hàng những người đó chứ? Ngài là người đẹp trai nhất, là người tình nhân nồng nàn nhất, là trí tuệ rực rỡ nhất của đất nước này.

MINFO *(Trở lại)* Bởi vì đất nước này là sở hữu của ông ta... và lòng kiêu hãnh của ta

mà chịu nhẫn nhục, hoạ chăng cũng chỉ là vì ta đã nắm được một công quốc. Con thường nói rằng mọi người thèm khát địa vị của ta? Người ta phải thương hại ta mới đúng. Trong số những kẻ ăn bám vào quyền thế, thì người tình nhân được sủng ái là kẻ phải chịu phần thiệt thòi nhất, bởi vì chỉ có một mình nàng nhìn thấy cái kẻ quyền cao chức trọng phú quý giàu sang kia chính lại là một đứa ăn mày... Ừ, đúng, bằng chiếc đũa thần của quyền thế, hắn có thể thoả mãn tất cả mọi ước muốn tai quái của ta như một vị thần dùng phép lạ bắt mọc lên từ mặt đất này một lâu đài kỷ niệm... Hắn trang hoàng cái bàn của ta bằng những sản vật hiếm quý nhất của Ấn Độ, của phương Đông và của phương Tây... Hắn có thể biến sa mạc thành thiên đường... Hắn khiến được nước suối của xứ này chảy vọt lên trời. Hắn đốt xương tuỷ thần dân của hắn thành những tràng pháo hoa rực rỡ để mua vui cho ta... Nhưng hắn có thể ra

lệnh cho trái tim hắn cùng đập một nhịp mạnh mẽ cuồng nhiệt theo một trái tim lớn lao cuồng nhiệt nhắc được chăng? Hắn có thể rút ra từ trái tim khô cằn của hắn lấy một tình cảm cao quý nào được chăng?... Giác quan ta no đủ, nhưng linh hồn ta đói khát... Lòng ta chứa chan xúc động để làm gì, nếu ta chỉ còn được làm một việc là dập tắt đi ngọn lửa khát vọng rực cháy trong lòng ta.

XÔPHI *(Kinh ngạc nhìn Minfo)* Thưa phu nhân, con hầu hạ phu nhân bấy lâu nay, vậy mà...

MINFO - Con nói như vậy vì hôm nay con mới hiểu ta, có phải không? Xôphi thân yêu, đúng là ta đã bán danh dự của ta cho hoàng thân, nhưng ta vẫn còn giữ nguyên vẹn tự do của trái tim ta. Em Xôphi ạ, trái tim ấy có lẽ vẫn còn xứng đáng với một người đàn ông. Ngọn gió đẫm chất độc của cung đình thổi qua trái tim ấy thì cũng chỉ vô ích như làn hơi thở nhẹ thoáng qua mặt chiếc gương trong... Em Xôphi, em nên biết

rằng nếu ta bắt ép được cuồng vọng của ta chịu nhường bước một người đàn bà nào ở cái cung đình này, thì từ sớm, ta đã biết bảo vệ trái tim ấy chống lại cái ông hoàng thân thảm hại đó rồi.

XÔPHI - Trái tim ấy mà chịu khuất phục dễ dàng như vậy trước cuồng vọng sao?

MINFO *(Sôi nổi)* Trái tim ấy đã chẳng được báo thù rồi sao? Ngay bây giờ đây, nó chẳng vẫn còn báo thù sao? *(Đặt tay lên vai Xôphi, nghiêm trang)* Đàn bà chúng ta phải chọn lấy một trong hai điều này, hoặc là thống trị, hoặc làm nô lệ - Nhưng khi chúng ta không được hạnh phúc làm nô lệ cho người mà ta yêu, thì niềm khát lạc cao nhất của quyền thống trị cũng chỉ là một sự đền bù nhỏ bé thảm hại.

XÔPHI - Thưa phu nhân, con không thể ngờ lại chính là phu nhân nói ra sự thật ấy với con.

MINFO - Sao lại thế, Xôphi. Cánh tay đàn bà chúng ta cầm vương trượng trông mới

bỡ ngỡ làm sao? Điều đó lại không đủ chứng tỏ rằng chúng ta chỉ nên được nâng đỡ, dìu dắt hay sao? Tính nết tai quái luôn luôn đòi thay đổi của ta, những thú vui dữ dội man rợ của ta lại không đủ chứng tỏ rằng ta phải nén lại những khát vọng còn dữ dội hơn nhiều vẫn gào thét trong ngực ta hay sao?

XÔPHI *(Kinh sợ, lùi lại)* Trời ơi, phu nhân!

MINFO *(Càng thêm mãnh liệt)* Hãy thoả mãn những khát vọng đó của ta..Hãy cho ta người mà ta hằng mơ tưởng... người mà ta tôn thờ... người mà ta cần chiếm cho bằng được nếu ta không đành lòng phải chết, *(Giọng nói lả đi)* hãy để cho ta được nghe miệng chàng nói rằng những giọt lệ thường yêu trong mắt chúng ta còn long lanh rực rỡ hơn cả những viên kim cương trên đầu ta. *(Nồng nhiệt)* Đến lúc ấy ta sẽ ném trả xuống chân hoàng thân trái tim của hắn và công quốc của hắn, và ta sẽ trốn đi, ta sẽ trốn đi với người

yêu của ta đến tận nơi hoang vu ở cùng trời cuối đất.

XÔPHI *(Nhìn Minfo, sợ hãi)* - Trời ơi, phu nhân làm sao thế?

MINFO *(Ngừng lại, sửng sốt như vừa tỉnh lại)* Sao mặt em tái nhợt đi thế kia? Hay là ta đã nói ra nhiều quá?... Xôphi ơi, lòng tin của ta đối với em hãy ràng buộc lưỡi em lại!... Em nghe nữa đây... em nghe ta nói hết cho em biết...

XÔPHI *(Nhìn quanh, run sợ)* Con sợ... thưa phu nhân ... con sợ rằng con đã biết nhiều quá rồi!

MINFO - Em và tất cả mọi người vẫn tưởng rằng cuộc hôn nhân của ta với thiếu tá là do sự mưu toan của cung đình chứ gì?... Xôphi, em không cần phải đỏ mặt, em đừng hổ thẹn hộ ta... Cuộc hôn nhân đó chính là do ta sắp đặt... vì tình yêu của ta.

XÔPHI - Trời! Con cũng đã cảm thấy như vậy.

MINFO - Cả bọn họ đã bị lừa, Xôphi ạ, cả cái lão hoàng thân nhu nhược, cả cái lão

cận thần Vante xảo quyệt, cả cái tên thị vệ trưởng ngu ngốc. Đứa nào bụng cũng đinh ninh rằng cuộc hôn nhân ấy là phương pháp chắc chắn nhất, tài tình nhất để giữ ta cho hoàng thân và thắt chặt thêm nữa sợi dây ràng buộc ta... Hừ! Thực ra nó lại là phương pháp để vĩnh viễn cắt đứt sợi dây ấy, để đập tan cái xiềng xích bỉ ổi ấy. Thưa các ngài bợm già mắc bẫy, thế là các ngài thua trí một người đàn bà yếu đuối rồi đấy! Bây giờ thì chính là các ngài lại đẩy ta vào cánh tay của người mà ta yêu! Đó là mục đích duy nhất ta hằng hướng tới... Khi nào ta chiếm được người mà ta yêu... Ờ, khi ấy thì vĩnh biệt ngươi, hỡi vinh quang ghê tởm của ta.

(Một ông già, người hầu phòng của hoàng thân bước vào, mang một hộp nữ trang).

ÔNG GIÀ - Đức ông hoàng thân xin chuyển đến phu nhân lòng kính mến của người, và xin gửi lễ vật này đến mừng hôn lễ

của phu nhân. Những viên ngọc này vừa được gửi từ Venise tới.

MINFO *(Mở hộp, lùi lại kinh ngạc)* Lão già, mua những viên ngọc này, hoàng thân của ngươi phải trả giá bao nhiêu?

ÔNG GIÀ *(Mặt tối sầm)* Hoàng thân một xu cũng không phải trả!

MINFO - Sao, ngươi điên à? Một xu cũng không phải trả *(Lùi lại)* Cặp mắt ngươi như muốn đâm suốt qua linh hồn ta... Sao? Mua chuỗi ngọc vô giá này mà không phải trả một xu.

ÔNG GIÀ - Hôm qua, bẩy nghìn người con trai của đất nước này đã ra đi sang châu Mỹ... Họ là giá tiền trả thay cho hoàng thân.

MINFO *(Đặt cái hộp lên bàn, bồn chồn đi đi lại lại. Ngừng một chút, lại hỏi người hầu)* Lão già, ngươi làm sao thế? Ngươi khóc đấy ư?

ÔNG GIÀ *(Lau nước mắt, run rẩy hết cả người, giọng dữ dội)* Ôi châu ngọc... Trong số những kẻ ra đi, có mấy đứa con của tôi.

MINFO *(Nắm tay ông già, run rẩy quay đi)* Ta mong rằng không có kẻ nào bị cưỡng ép.

ÔNG GIÀ *(Cười ghê gớm)* Lạy trời, không! Toàn là tự nguyện ra đi cả! Cũng có mấy đứa trẻ to gan bước ra khỏi hàng ngũ lớn tiếng hỏi viên đại tá rằng: Đức ông bán những con người này bao nhiêu một đôi. Nhưng Đức ông nhân từ của chúng ta đã hạ lệnh cho toàn bộ quân ngũ tiến ra trước đài bắn chết cả bọn láo xược ấy đi. Chúng tôi nghe tiếng súng nổ rền từng loạt, chúng tôi nhìn thấy óc lũ trẻ bắn vọt lên hè đường, rồi toàn quân gào to lên rằng: "Hu-ra! Hãy đi sang châu Mỹ".

MINFO *(Khủng khiếp, ngã xuống đất)* Trời ơi! Trời ơi! Vậy mà ta không nghe thấy gì hết! Vậy mà ta không hay biết gì hết!

ÔNG GIÀ - Vâng, thưa phu nhân, sao người lại bỏ đi săn gấu cùng Đức ông vào chính cái lúc mà tiếng trống của hàng quân thúc bọn họ lên đường... Vâng, đáng lẽ phu nhân đừng nên bỏ lỡ dịp xem

một cảnh tượng đẹp đẽ như vậy - Khi tiếng trống náo động báo giờ ra đi đã tới, đáng lẽ phu nhân đã được thấy những đứa con mồ côi gào khóc một người cha vẫn đang còn sống kia; đáng lẽ phu nhân đã được thấy một người mẹ đau đớn điên cuồng bế đứa con trai còn đang bú xông vào mũi nhọn của hàng lưỡi lê; và những đôi tình nhân bị lưỡi kiếm chém rời khỏi tay nhau, và những lão già đầu râu tóc bạc sững sờ vì tuyệt vọng chỉ còn biết ném theo chiếc gậy để tiễn các con đi... Và tiếng trống đổ hồi như sấm dậy để ngăn Chúa ở trên trời khỏi nghe thấy tiếng khẩn cầu của chúng tôi...

MINFO *(Đứng dậy, rất xúc động)* Mang chuỗi ngọc này đi!... Nó đốt lửa địa ngục trong lòng ta *(Dịu giọng, với người hầu)*. Ông già tội nghiệp, ông hãy bình tĩnh lại, họ sẽ trở về. Họ sẽ được gặp lại đất nước của họ.

ÔNG GIÀ *(Nói to, sôi nổi)* Vâng, nhờ trời, chúng

nó sẽ trở về! Ra đến cửa thành, chúng nó còn quay lại kêu to lên rằng "Xin Chúa phù hộ cho các mẹ và các con ta! Vạn tuế đức vua nhân từ của chúng ta!... Đợi đến ngày phán xét cuối cùng (6), chúng ta sẽ lại gặp nhau!".

MINFO *(Bước nhanh đi khắp gian phòng)* Khủng khiếp!... Khủng khiếp quá!... Thế mà người ta muốn bắt ta tin rằng ta đã lau khô nước mắt của cả nước này đây!... Bây giờ ta đã mở mắt ra rồi đây! Khủng khiếp quá!... Ngươi về đi, về nói với chủ ngươi rằng ta sẽ thân đến cảm ơn ông ta. *(Ông già định đi ra, Minfo ném một túi tiền vào mũ ông)* Đây, ta đền công ngươi đã cho ta biết sự thật.

ÔNG GIÀ *(Khinh bỉ ném túi tiền lên bàn)* Hãy giữ lấy mà thêm vào những của bà đã cướp được! *(Ra).*

MINFO *(Ngạc nhiên, nhìn theo)* Xôphi, chạy theo hỏi xem ông ta tên là gì. Nói với ông ta rằng ông ta sẽ được gặp lại các con ông.

(Xôphi ra. Minfo đi đi lại lại suy nghĩ. Ngừng một chút. Nói với Xôphi vừa quay lại). Gần đây có tin đồn rằng hoả hoạn đã tàn phá một tỉnh ở biên giới, khiến cho bốn trăm gia đình lâm vào cảnh khốn quẫn, có đúng thế không? *(Rung chuông).*

XÔPHI - Sao phu nhân lại nghĩ đến việc ấy? Tin đồn đúng sự thật và số lớn những người khốn khổ đó hiện đang bị bọn chủ nợ bắt làm nô lệ, hoặc đang chết mục dần trong những hầm mỏ bạc của hoàng thân.

(Một người hầu vào).

NGƯỜI HẦU - Phu nhân truyền?

MINFO *(Đưa hộp ngọc)* Mang ngay cái hộp này tới viện quản trị trung ương, bảo họ bán đi, đó là lệnh của ta, và đem tiền bán ngọc chia cho bốn trăm nạn nhân của vụ hoả hoạn.

XÔPHI - Xin phu nhân hãy nghĩ lại, phu nhân làm như vậy là chuốc lấy tai hoạ thất sủng cho mình đấy!

MINFO *(Trang nghiêm)* Em muốn ta phải

mang trên đầu ta sự nguyền rủa của cả nước này sao? *(Ra hiệu cho người hầu đi ra)* Hay là em muốn ta phải ngã gục xuống đất dưới những giọt nước mắt nặng nề kia? Thôi, thôi, Xôphi, thà ta mang trên đầu ta những viên ngọc giả mà được mang trong lòng ta một điều thiện còn hơn.

XÔPHI - Nhưng, chuỗi ngọc vô giá này... phu nhân không thể bán cho họ chuỗi ngọc khác được hay sao? Đừng, phu nhân... Con nói thật đấy, việc phu nhân làm sẽ không thể nào mong được khoan thứ đâu.

MINFO - Em thật rồ dại! Em không thấy rằng chỉ trong một khoảnh khắc, từ bao nhiêu cặp mắt biết ơn sẽ tuôn xuống những tràng kim cương châu báu còn nhiều hơn, còn đẹp hơn tất cả những kim cương châu báu trên mũ triều đình của hàng chục ông vua hay sao?

NGƯỜI HẦU *(Trở vào)* Thiếu tá Vante đã tới.

XÔPHI *(Chạy vội đến bên Minfo)* Trời ơi, mặt phu nhân tái nhợt đi!

MINFO - Đây là người đàn ông đầu tiên làm cho ta phải sợ hãi, Xôphi... Ra nói rằng ta mệt! ... Khoan đã!... Ngươi trông chàng có thư thái không?... Chàng có tươi cười không? Chàng nói gì? Ôi Xôphi, trông ta xấu lắm có phải không?

XÔPHI - Kìa, phu nhân!...

NGƯỜI HẦU - Phu nhân truyền cho con mời thiếu tá đi về chăng?

MINFO *(Không nói ra hơi)* Ra nói với chàng rằng ta rất vui mừng được nghênh tiếp chàng. *(Người hầu ra)* - Bảo cho ta biết, Xôphi... Ta sẽ nói gì với chàng đây? Ta sẽ thấy chàng thế nào đây?... Ta sẽ im lặng... Chàng sẽ cười nhạo sự yếu đuối của ta mất thôi... Chàng sẽ... Ôi, lòng ta đang dự cảm thấy điều gì thế này... Em bỏ ta đấy ư?... Xôphi... ở lại... không, đi đi!... Không, ở lại!

XÔPHI - Phu nhân hãy trấn tĩnh! Thiếu tá đã đến kìa!

(Fécđinăng vào).

FÉCĐINĂNG *(Hơi nghiêng mình chào)* Thưa phu

nhân, có lẽ tôi đến làm phiền phu nhân trong lúc người đang bận một công việc gì chăng?

MINFO *(Tim đập mạnh)* Thưa thiếu tá, không, thiếu tá không làm phiền gì tôi đâu. Có gì quan trọng hơn việc thiếu tá đến đây được đâu?

FÉCĐINĂNG - Tôi đến đây theo lệnh cha tôi...

MINFO - Tôi sẵn sàng vâng lệnh của người

FÉCĐINĂNG - Tôi được lệnh báo tin để phu nhân biết rằng chúng ta sẽ kết hôn với nhau... Đó là cái tin mà cha tôi sai tôi mang đến.

MINFO *(Tái mặt, run rẩy)* Và đó chẳng phải cũng vì cái tin mà trái tim thiếu tá mang đến cho tôi sao?

FÉCĐINĂNG - Các vị tể tướng và người mối manh vốn không thèm biết đến những việc của trái tim.

MINFO *(Khắc khoải, hồi hộp, nghẹn lời)* Riêng thiếu tá không có điều gì cần nói thêm ư?

FÉCĐINĂNG *(Nhìn Xôphi)* Thưa phu nhân, tôi có rất nhiều điều muốn nói thêm.

MINFO *(Ra hiệu cho Xôphi lui)* Tôi có thể mời thiếu tá ngồi trên chiếc xôpha này chăng?

FÉCĐINĂNG - Thưa phu nhân, tôi sẽ nói rất vắn tắt.

MINFO - Thế nào?

FÉCĐINĂNG - Tôi là người trọng danh dự.

MINFO - Mà tôi rất quý mến.

FÉCĐINĂNG - Một người quý tộc.

MINFO - ... cao quý hơn tất cả những người quý tộc trong công quốc này.

FÉCĐINĂNG - Và một sĩ quan.

MINFO *(Dịu dàng, vuốt ve)* Thiếu tá mới chỉ kể những ưu thế mà người khác cũng có. Sao thiếu tá lại không nói đến những đức tính khác lớn hơn mà chỉ riêng một mình thiếu tá mới có?

FÉCĐINĂNG *(Lạnh lùng)* Tôi không cần đến nó ở đây.

MINFO *(Càng khắc khoải)* Tôi phải coi những lời mở đầu này là thế nào đây?

FÉCĐINĂNG *(Nói chậm và nhấn mạnh)* Có thể coi như là sự phản kháng của danh dự,

trong trường hợp phu nhân định cưỡng bức tôi kết hôn với người.

MINFO *(Giận giữ)* Những lời nói đó là nghĩa thế nào, thưa ông thiếu tá.

FÉCĐINĂNG *(Thản nhiên)* Là lời nói của trái tim tôi... của tước hiệu của tôi... và của thanh gươm này.

MINFO - Thanh gươm này là Đức ông hoàng thân ban cho ộng.

FÉCĐINĂNG - Nên nói là quốc gia đã bạn cho tôi qua tay hoàng thân thì đúng hơn... Trái tim tôi là của Chúa ban cho... Tước hiệu của tôi là của năm thế kỷ lịch sử cấp cho.

MINFO - Danh hiệu của hoàng thân...

FÉCĐINĂNG - Hoàng thân thì có quyền đảo lộn cả luật lệ của nhân loại, hoặc có quyền chế tạo ra mọi hành vi của chúng tôi như đúc ra những đồng xu chăng?... Con người của ông ta không đứng trên được danh dự, nhưng ông ta lại có thể dùng vàng bạc mà chẹn họng danh dự không cho cất tiếng nói. Ông ta có thể che đậy điều ô nhục của ông ta dưới

một cái áo choàng lộng lẫy - Thôi, xin phu nhân đừng nhắc đến những điều ấy nữa. Tôi bất chấp cả tương lai, tôi bất chấp cả dòng dõi, tôi bất chấp cả tước hiệu, tôi bất chấp cả dư luận của thế gian. Tôi sẵn sàng đạp lên tất cả những thứ ấy, chỉ cần phu nhân chứng tỏ rằng sự hy sinh không đến nỗi bị trả một giá rẻ hơn bản thân nó.

MINFO *(Đau đớn quay mặt đi)* Thưa ông thiếu tá, tôi không đáng phải chịu những lời cay độc như vậy.

FÉCĐINĂNG *(Nắm lấy tay Minfo)* Tôi xin phu nhân thứ lỗi. Chúng ta nói chuyện với nhau ở đây không sợ ai nghe thấy. Cái trường hợp lạ lùng nó khiến cho phu nhân và tôi gặp nhau ở đây, và chỉ có thể gặp nhau hôm nay thôi, đã cho phép tôi, đã buộc tôi không được giấu phu nhân tâm tình sâu kín nhất của tôi... Thưa phu nhân, tôi không thể nào tin được rằng một người đàn bà nhan sắc và trí tuệ như thế kia, đã cam tâm bán thân cho một lão hoàng

thân chỉ biết nhìn thấy cái chỗ đàn bà của xác thịt mình, cùng lúc đó lại còn muốn hiến trái tim mình cho một người đàn ông mà không biết hổ thẹn.

MINFO *(Kiêu hãnh nhìn thẳng vào mặt Fécđinăng)* Ông nói nốt đi!

FÉCĐINĂNG - Bà tự xưng là người nước Anh. Xin bà tha lỗi... Tôi không thể tin được rằng bà là người Anh. Người con gái tự do của một dân tộc tự do nhất thiên hạ, của một dân tộc kiêu hãnh đến nỗi không thèm ca ngợi cả những phẩm đức của kẻ dị tộc... người con gái ấy không thể nào lại đi bán mình cho tội lỗi của kẻ dị tộc. Bà không thể nào là người Anh được!... Hoặc nếu thật là như vậy thì nước Anh càng vĩ đại càng kiêu ngạo chừng nào, trái tim người con gái nước Anh này lại càng nhỏ mọn chừng ấy.

MINFO - Ông đã nói hết chưa?

FÉCĐINĂNG - Có thể người ta sẽ trả lời tôi bằng cách viện đến lòng hư vinh, đến sự say mê, đến tính khí, đến bản năng

thích hưởng thụ của đàn bà. Người ta sẽ bảo rằng cũng có nhiều khi danh dự đã chết rồi mà đức hạnh vẫn còn sống sót. Người ta cũng thường thấy có người đàn bà sau khi đã bước vào đường tội lỗi rồi, lại khiến được mọi người phải quý trọng vì những việc làm cao thượng của mình, họ đã làm cho cái nghề bỉ ổi của họ trở thành cao quý vì họ biết dùng ảnh hưởng của họ mà làm điều tốt. Nhưng nếu thật như vậy, thì tại sao đất nước này lại đang phải chịu bóp nặn, bòn rút khủng khiếp hơn bao giờ hết? Tất cả những điều tôi nói đây, là tôi nhân danh công quốc mà nói... Tôi hết lời.

MINFO *(Dịu dàng nhưng kiêu hãnh)* Vante, đây là lần đầu tiên có người dám nói với tôi như vậy, và ông cũng là người duy nhất mà tôi trả lời sau khi đã nghe những lời nói đó... Ông không thèm kết hôn với tôi, điều đó chỉ càng khiến tôi quý trọng ông hơn. Ông xỉ nhục linh hồn tôi, tôi tha thứ cho ông - Mà tôi cũng không tin rằng những

điều ông nói vừa rồi là những điều ông đã suy nghĩ chín chắn đâu - Cái kẻ dám xỉ nhục một người đàn bà đến mức như vậy, một người đàn bà chỉ một đêm là có thể trừ diệt nó đi, kẻ đó hoặc phải cho rằng người đàn bà ấy có một tấm lòng độ lượng phi thường, hoặc nó phải là một kẻ mất trí... Ông đổ tội cho tôi đã tàn hại cả nước này, tôi cầu Chúa tha tội cho ông, vì một ngày kia Chúa sẽ bắt chúng ta, bắt tôi, ông và hoàng thân phải đối chất với nhau trước toà phán xét (7). Nhưng ông lại còn khiêu khích người con gái nước Anh ở trong tôi, thì bây giờ chính dân tộc tôi sẽ dùng miệng tôi mà trả lời những điều ông trách móc.

FÉCĐINĂNG *(Chống tay lên thanh gươm đeo bên mình)* Tôi rất muốn được nghe.

MINFO - Vậy ông hãy nghe đây, hãy nghe những điều mà tôi chưa từng nói với một ai khác ngoài ông, những điều mà tôi sẽ không bao giờ nó ra với bất kỳ

một người nào khác nữa... Tôi không phải là hạng giang hồ như ông tưởng đâu, Vante. Tôi có thể kiêu hãnh mà nhắc ông nhớ rằng tôi thuộc dòng máu hoàng tộc... Tôi là dòng dõi Norfolk, người đã hy sinh để cứu Marie Stuart (8). Cha tôi là nhất phẩm nội thần của nhà vua, cha tôi bị vu cáo là thông đồng với nước Pháp và phản quốc, đã bị quốc hội kết án chặt đầu. Gia sản của chúng tôi bị tịch thu, còn chúng tôi thì bị xử đi đầy biệt xứ. Mẹ tôi đã chết trong ngày cha tôi bị xử tử. Còn tôi thì trốn sang nước Đức với một người vú nuôi, chỉ mang theo mình một hộp nữ trang... và cây thánh giá này mà mẹ tôi đã đặt lên ngực tôi khi người chúc phúc cho tôi lần cuối cùng bên giường của người trong giờ hấp hối. Lúc đó tôi mới mười bốn tuổi.

(Fécđinăng lặng lẽ suy nghĩ, nhìn Minfo bằng cặp mắt ôn hoà hơn. Minfo càng nói, càng xúc động).

Tôi, một kẻ yếu đau, mất hết danh phận, nghèo cực và không ai che chở, đứa con mồ côi của một đất nước xa lạ, tôi đã đến Hambuốc. (9) Tôi chỉ mới học được một tí tiếng Pháp, chỉ mới tập biết có thêu thùa và chơi dương cầm... Dựa vào những thứ đó, tôi vốn chỉ tài ăn ngon mặc đẹp, chỉ thạo sai khiến hàng đàn kẻ hầu người hạ, chỉ giỏi ngồi nhận lấy sự tán dương xu phụ của những bậc vương tôn quý tộc trong xã hội thượng lưu... Sáu năm đã trôi qua trong nước mắt... Chiếc thoa cuối cùng đã bán rồi... Người vú nuôi cũng đã chết đi... Đó là lúc số phận đã gọi hoàng thân của ông đến Hambourg. Khi ấy tôi đang thơ thẩn trên bờ sông Elbe, tôi đang ngắm dòng nước và mơ màng tự hỏi mình rằng, con sông đang chảy trước mặt tôi kia sâu hơn, hay là nỗi khổ đau của tôi sâu hơn.. Hoàng thân trông thấy tôi, theo gót tôi, tìm được nơi tôi nương náu, đến quỳ rạp dưới chân tôi mà thề rằng ông ta yêu tôi. *(Ngừng*

lại, xúc động dữ dội. Rồi lại tiếp tục, giọng nghẹn ngào vì nước mắt) - Lúc đó, những hình ảnh của thời thơ ấu hạnh phúc của tôi vụt trỗi dậy, càng thêm rực rỡ, quyến rũ.... và một tương lai vô hi vọng, u ám như nấm mồ, cũng mở ra trước mắt tôi... Trái tim tôi đang cháy bỏng nỗi khát khao được gặp một trái tim... tôi đã để tôi ngả vào trái tim của hoàng thân... *(Vội vã lùi xa Fécđinăng)* Bây giờ thì ông cứ việc kết tội tôi đi!

FÉCĐINĂNG *(Rất xúc động, chạy theo giữ Minfo lại* Trời ơi, phu nhân... Tôi đã nghe thấy gì đây? Tôi đã làm gì thế này? Tội lỗi của tôi khủng khiếp quá... Tôi không dám mong được phu nhân tha lỗi cho tôi nữa rồi!

MINFO *(Trở lại gần Fécđinăng sau khi đã cố trấn tĩnh)* Hãy nghe tôi nói tiếp đây! Đúng là hoàng thân đã bắt gặp tuổi trẻ non yếu không sức chống đỡ của tôi... Nhưng dòng máu Norfolk trong người tôi thì sôi sục cưỡng lại. "Hỡi

Emille, ngươi, một vị công chúa, ngươi lại cam tâm làm con hầu của một hoàng thân ư?" Lòng kiêu ngạo và số mệnh vẫn còn đang giằng xé nhau trong lòng tôi, khi hoàng thân đưa tôi tới đây. Và cũng khi ấy, một cảnh tượng kinh khủng nhất đời vụt mở ra trước mắt tôi... Sự hoang dâm vô độ của những kẻ quyền quý xứ này giống như một con quái vật đói khát hung cuồng luôn luôn tìm mồi để xâu xé... Nó đã tàn hại xứ này đến xương tuỷ... Nó đã chia rẽ người vị hôn phu và người vị hôn thê... nó giật đứt sợi dây thiêng liêng đã kết hợp những đôi vợ chồng: ở nơi này thì nó huỷ diệt hạnh phúc êm đẹp của một gia đình ở nơi kia thì nó ném một trái tim thơ ngây vào cơn ôn dịch của tội lỗi... Biết bao nhiêu cô gái khốn khổ, sau cả một đời lăn lóc trong chốn trường tình truy lạc, đến khi chết đã nghiến răng nguyền rủa bọn thầy dạy ghê tởm của mình... Tôi đã đặt tôi đứng giữa con hổ và con cừu non, và khiến được con

thú dữ ấy trong một giây phút mê mẩn hoan lạc phải hứa với tôi rằng những hành vi bạo ngược kinh tởm kia phải ngừng lại.

FÉCĐINĂNG *(Bồn chồn náo động)* Thôi, thôi, xin phu nhân đừng nói nữa.

MINFO - Tiếp theo cái thời kỳ bi thảm đó, là một thời kỳ còn bi thảm hơn nhiều. Triều đình và hậu cung của nó nhung nhúc những bọn kỹ nữ tàn rữa nước ý; vương trượng uy nghiêm đáng sợ của đất nước này thành đồ chơi trong tay một lũ gái Pháp phù hoa; và dân chúng thì đổ máu vì những thú thích oái oăm quái gở của chúng nó. Nhưng chúng nó đứa nào cũng chỉ đậu được một thời. Tôi nhìn chúng nó lần lượt gục ngã thành tro bụi dưới chân tôi, vì tôi biết cách lẳng lơ phong tình hơn tất cả lũ chúng nó hợp lại. Từ bàn tay tên bạo chúa đã bủn rủn vì cánh tay ôm ấp của tôi, tôi đã giằng lấy sợi dây cương quyền thế. Hỡi Vante, dân tộc của anh lần đầu tiên được cảm thấy

sự an ủi của một bàn tay nhân đạo, và tin cẩn ngả đầu vào ngực tôi. *(Ngừng một chút, buồn bã nhìn Fécđinăng)* Tôi chỉ mong được một người đàn ông duy nhất quý yêu tôi, sao bây giờ lại chính là con người ấy ép buộc tôi phải khoe khoang việc tôi đã làm, và bắt tôi mang đức hạnh lặng lẽ của tôi phơi bày ra trước ánh sáng chói loà của lòng kính phục!... Anh Vante, tôi đã đập gẫy khoá của nhà ngục... Tôi đã xé tan những lệnh xử tử, tôi đã giảm nhẹ bao nhiêu án tù chung thân thành án tù có kỳ hạn. Trên những vết thương không thể nào chữa khỏi, ít nhất tôi cũng đã trải một lợt hương thơm làm dịu bớt nỗi đau... Tôi đã đánh gục xuống đất những tên sát nhân hung bạo và có quyền thế. Bằng một giọt nước mắt đĩ thoã lẳng lơ, tôi đã từng cứu cho sự ngây thơ vô tội được thoát chết... Anh Vante ơi, những việc đó đã làm cho số kiếp của tôi trở thành êm dịu biết bao, và trái

tim tôi kiêu hãnh biết bao khi trả lời sự trách móc của dòng máu hoàng tộc trong người tôi... Và bây giờ, con người duy nhất có thể đền bù cho tôi tất cả, con người ấy đã tới đây rồi... con người mà số mệnh cuối cùng có lẽ đã dành cho tôi để đền bù lại những nỗi đắng cay chua xót tôi đã trải qua... con người mà trong giấc chiêm bao tôi từng ghì chặt trong tay với một nỗi khát khao cháy bỏng...

FÉCĐINĂNG *(Ngắt lời, xúc động đến cực độ)* Thôi, thôi! Xin phu nhân đừng nói nữa! Sao tất cả lại đảo ngược thế này! Tôi định đến đây kết tội phu nhân, nhưng bây giờ chính tôi lại là kẻ ác phạm trước mặt phu nhân. Tôi van phu nhân, xin người hãy tha thứ cho lòng tôi đang bị dày vò tan nát vì hổ thẹn và hối hận.

MINFO *(Nắm lấy tay Fécđinăng)* Hoặc ngay bây giờ, hoặc không bao giờ nữa! Người con gái cương nghị trong tôi đã chịu nhẫn nhục lâu quá rồi. Bây giờ là lúc anh phải cảm thấu sức nặng

của những giọt nước mắt của em *(Giọng rất dịu dàng).* Anh Vante anh hãy nghe em... Có một người con gái khốn khổ... Không sức nào cưỡng được, chạy đến cùng anh, ghì chặt lấy anh, lòng chứa chất một tình yêu cháy bỏng, một tình yêu không bao giờ cạn, thì anh Vante của em... anh còn nói làm chi hai tiếng "danh dự" lạnh ngắt như băng... Người con gái ấy... ngã gục trong nhục nhã... ngấy chán ê chề tội lỗi... đến gieo mình vào cánh tay anh *(Ôm ghì lấy Fécđinăng, giọng van nài và trang nghiêm)* người ấy muốn anh cứu vớt... xin anh đưa tay dìu dắt nó trở lại thiên đường, hoặc là... *(Quay mặt đi, giọng âm trầm run rẩy)* choáng váng vì thương đau, không cưỡng được tiếng gọi khủng khiếp của tuyệt vọng, để trốn thoát khỏi hình ảnh của anh, nó lại đâm đầu xuống một vực thẳm truỵ lạc càng thẳm sâu ghê tởm hơn trước...

FÉCĐINĂNG *(Dứt ra khỏi cánh tay Minfo, hết sức đau đớn)* - Không, không, trời đất ơi!

Tôi không thể nào chịu dày vò thêm được nữa... Thưa phu nhân, tôi cần phải... Lòng ta nặng nề như có cả trời đất đè chĩu lên ta... Thưa phu nhân, tôi cần phải thú thật với phu nhân một điều!

MINFO *(Lùi xa như trốn chạy)* Đừng nói trong lúc này... đừng nói trong lúc này... Nhân danh những điều thiêng liêng nhất của ta, xin đừng nói ra trong giây phút ghê sợ này, khi lòng ta điên cuồng tan nát như có trăm nghìn mũi dao đâm. Chàng sẽ nói ra sự sống hay là cái chết đây... Ta không dám nghe... Ta không muốn nghe...

FÉCĐINĂNG - Thưa phu nhân, tôi cần phải nói. Những lời tôi sắp nói đây sẽ giảm nhẹ tội lỗi của tôi, và sẽ là một lời xin lỗi chân thành về thái độ tôi vừa rồi... Tôi đã hiểu lầm phu nhân... Tôi vẫn mong... tôi vẫn ước ao được thấy phu nhân là người đáng cho tôi khinh bỉ. Tôi quyết chí đến đây xỉ nhục phu nhân, khiến phu nhân phải thù ghét

tôi... Nếu ý định của tôi mà thực hiện được thì có lẽ đã là phúc cho cả hai chúng ta! *(Ngừng lại, rồi tiếp tục, nói nhỏ và rụt rè)* Tôi yêu... thưa phu nhân... tôi yêu một cô gái bình dân... tôi yêu Luydơ Minle, con gái một người nhạc sĩ nghèo *(Minfo quay mặt đi, mặt nhợt nhạt)*. Tôi biết rằng tôi tự gieo mình xuống vực sâu. Nhưng dù sự khôn ngoan khiến lòng say mê phải câm lặng, thì trách nhiệm lại càng cất cao tiếng nói - Tôi là kẻ gây nên tội. Chính tôi là kẻ đầu tiên đã phá huỷ sự bình yên ngây thơ của Luydơ. Chính là tôi đã ru ngủ Luydơ bằng những hi vọng hão huyền. Chính là tôi đã phản trắc nộp trái tim Luydơ cho một tình yêu mê cuồng bạo liệt... Chắc phu nhân sẽ nhắc cho tôi nhớ đến địa vị của tôi, gia thế của tôi, và những nguyên tắc của cha tôi... Nhưng mà tôi yêu. Lề thói xã hội càng hạ thấp thiên tính con người xuống thì hi vọng của tôi lại càng lớn lên. Ý

chí của tôi đương đầu với mọi thiên kiến xã hội. Để rồi xem ai sẽ chiếm phần thắng, lễ thói sẽ thắng hay nhân tính sẽ thắng!

(Khi Fécđinăng nói, Minfo lùi dần đến tận góc phòng, hai tay ôm mặt. Fécđinăng lại gần nàng).

MINFO *(Mặt lộ vẻ đau đớn dữ dội)* Không, thưa ông Vante, tôi không có điều gì nói với ông nữa, ngoài một điều này, ông tự hại ông, ông hại ông, và ông còn hại thêm một người thứ ba nữa.

FÉCĐINĂNG - Một người thứ ba?

MINFO - Chúng ta không thể nào cùng sống hạnh phúc với nhau. Chắc chắn rồi chúng ta đến phải làm vật hi sinh cho sự hấp tấp của cha ông mất thôi! Mà tôi thì tôi không bao giờ chiếm được trái tim của người bị cưỡng bức phải kết hôn với tôi.

FÉCĐINĂNG - Phu nhân nói sao? Cưỡng bức? Cưỡng bức tôi kết hôn? Bà có thể nhận một cái xác không có trái tim kèm theo chăng? Bà nỡ cướp đi cả vũ

trụ của một người thiếu nữ là người yêu của nàng chăng? Bà nỡ cướp đi cả vũ trụ của một người con trai là người yêu của hắn được sao? Thưa phu nhân, mới vừa đây phu nhân còn là một người con gái của nước Anh ngang tàng và đáng kính phục, phu nhân nỡ làm như vậy được sao?

MINFO - Vâng, bởi vì cần phải làm như vậy. *(Mạnh mẽ và trang nghiêm)* Lòng say mê của tôi có thể lùi bước cho lòng thương mến của tôi đối với ông... nhưng danh dự của tôi thì không thể lùi... Tất cả mọi cặp mắt, tất cả mọi mũi tên cười nhạo đang chĩa thẳng vào tôi. Nếu một kẻ thần hạ của hoàng thân lại dám cự tuyệt tôi, thì cái nhục này muôn đời không rửa sạch. Ông đi mà kêu van cha ông! Ông cứ việc ra sức mà chống cự! Còn tôi thì tôi sẽ không từ một thủ đoạn nào đâu!

(Minfo đi nhanh vào buồng trong. Fécđinăng câm lặng, đứng sững một lát, rồi chạy vụt ra cửa).

CẢNH 2

(Một gian phòng trong nhà nhạc sĩ Minle).

MINLE *(Chạy vội vào)* - Ta đã bảo ngay từ trước, có sai đâu!

LUYDƠ *(Lo lắng chạy lại)* Có việc gì thế cha?

MINLE *(Lồng lộn như điên)* Đưa cho tao bộ lễ phục, nhanh lên... Tao phải nhanh chân hơn nó mới được... Lấy cả cái áo lót trắng nữa... Tao đã biết rồi câu chuyện sẽ xoay ra thế nào mà!

LUYDƠ - Lạy Chúa... Nhưng mà có chuyện gì thế?

BÀ MINLE - Có chuyện gì thế? Có việc gì thế ông?

MINLE *(Ném bộ tóc giả)* Đem ngay đến hiệu cắt tóc sửa lại cho ta!... Có chuyện gì à? *(Soi gương)* Sao mà râu lại mọc dài ra đến một ngón tay thế này rồi!... Còn phải hỏi à! Mụ muốn nó là việc gì nào? Ma quỷ hiện hình lên rồi đấy! Cầu Chúa cho sét đánh chết mụ đi!

BÀ MINLE - Đấy, đấy! Lại đổ tất cả lên đầu tôi rồi!

MINLE - Đổ lên đầu mụ à? Quân ngồi lê mách lẻo! Không đổ lên đầu mụ thì đổ lên đầu ai? Sáng này, lúc cái thằng Đổng lý quỷ bắt ấy đến đây, ta đã chẳng nói ngay là gì. Thằng Vuôm đi kháo chuyện ầm lên rồi!

BÀ MINLE - Không có lý! Nhưng ông làm sao biết được?

MINLE - Làm sao biết được à? Ngoài cửa kia kìa, có một tên tay sai của tể tướng đang tìm hỏi ông nhạc sĩ!

LUYDƠ - Chết tôi rồi.

MINLE - Cả mày nữa, cả cái cặp mắt lẳng lơ của mày nữa! Phương ngôn nói thực không sai!... "Ma quỷ đến đẻ trứng vào nhà nào, thì nhà ấy sinh ra một đứa con gái đẹp!" Bây giờ thì câu phương ngôn ấy vận dụng đúng vào nhà này rồi!

BÀ MINLE - Nhưng sao ông biết đây là chuyện con Luydơ? Biết đâu không phải là người đã tiến dẫn ông cho hoàng

thân? Có lẽ hoàng thân cần tìm ông vào ban nhạc.

MINLE - Lửa địa ngục thiêu chết mụ đi! Hừ, ban nhạc... Người ta sẽ lập một ban nhạc để cho mụ, con mụ mối kia ạ, cho mụ hát soprano. còn cái mông nhừ đòn của ta thì thay đàn Contrebasse! (Gieo mình xuống ghế) Trời đất ơi!

LUYDƠ *(Ngồi xuống, mặt nhợt nhạt)* Mẹ ơi, cha ơi, sao bỗng nhiên con thấy run sợ thế này?

MINLE - Được, cứ để cái thằng đi quấy hôi bôi nhọ ấy vác mặt đến đây một lần nữa đi! Tao mà tóm được nó... dù ở trần gian, dù ở địa ngục... mà tao không băm vằm linh hồn và thể xác nó ra, mà tao không khắc lên da thịt nó cả mười điều răn của Chúa, cả sách thánh tiên tri, cho xác thịt của nó thâm tím cho đến ngày tận thế cũng chưa khỏi, thì tao...

BÀ MINLE - Được, được, ông cứ việc chửi rủa đi, ông cứ việc nổi khùng lên đi! Ông làm

như thế thì đuổi được ma quỷ đi đấy! Lạy Chúa tôi, xin cứu vớt chúng tôi! Làm thế nào bây giờ? Tìm cách nào bây giờ? Ông nói đi chứ, ông Minle ơi!

MINLE - Ta sẽ đi tìm tể tướng ngay bây giờ! Ta sẽ nói trước... Ta sẽ tố cáo hết mọi việc... Mụ biết chuyện trước ta đáng lẽ mụ phải nói cho ta biết ngay. Đáng lẽ ta còn kịp khuyên bảo con bé cho nó nghe ra. Nhưng mà không, mụ lại muốn lén lút làm mối làm manh, mụ lại muốn khuấy đục nước lên để hòng kiếm lời kia... Mụ lại đổ thêm dầu vào lửa kia... Bây giờ thì chúng nó trả công làm mối cho mụ đấy! Mụ ở lại đây mà lấy công! Còn ta thì ta sẽ mang con gái ta đi khỏi cái nước này!

(Fécđinăng chạy vào, hơi thở dồn dập).

FÉCĐINĂNG *(Run rẩy)* Cha tôi có đến đây không?

LUYDƠ *(Đứng bật dậy kinh hãi)* Cha của anh! Trời ơi!

BÀ MINLE - Tể tướng! Thôi chết chúng tôi rồi! Thôi chết chúng tôi rồi!

LUYDƠ *(Cười cay đắng)* Tạ ơn Chúa. xin tạ ơn Chúa. Đã sung sướng chưa?

FÉCĐINĂNG *(Chạy lại ôm chặt Luydơ)* Em là của anh, dù trời. dù đất cũng không thể ngăn cách chúng ta được.

LUYDƠ - Án tử hình của ta đã ký rồi! Anh nói đi... Anh vừa nhắc đến một cái tên ghê sợ... cha anh.

FÉCĐINĂNG - Không, không có gì đâu. Cơn kinh hoàng đã qua rồi. Anh lại tìm thấy em đây rồi! Em lại tìm thấy anh đây rồi! Ôi em để cho anh dựa đầu trên ngực em đây mà lấy lại hơi sức một chút! Thật là một giờ phút ghê gớm.

LUYDƠ - Anh nói đến giờ phút nào vậy? Anh nói đi, anh giết em rồi!

FÉCĐINĂNG *(Lùi lại, chăm chăm nhìn Luydơ)* Trong giây phút vừa qua, đã có một con người xa lạ nhẩy vào ngăn cách em và trái tim anh... có một giây phút mà tình yêu của anh đã nhạt đi trước lương tâm của anh mà em Luydơ thương yêu không còn là tất cả đối với anh nữa.

(Luydơ khuỵu xuống ghế, hai tay ôm mặt. Fécđinăng chạy tới, ngừng lại, đứng sững trước mặt Luydơ. Rồi quay đi, rất xúc động)

Không, không, không thể được! Thưa phu nhân, bà đòi hỏi nhiều quá! Tôi không thể vì bà mà hi sinh người thiếu nữ thơ ngây này được. Không, không, thề có Chúa hằng sống, tôi không thể nào đập vỡ lời thề mà tôi nhìn thấy trong cặp mắt hấp hối này được, lời thề mà tôi nhìn thấy còn chói lọi hơn cả sấm chớp trên trời! Phu nhân hãy nhìn đây! Hãy nhìn đây, hỡi người cha hung bạo của ta! Ta phải sát hại đấng thiên thần này sao? Ta phải đốt lửa địa ngục trong lòng nàng hay sao? *(Quay lại với Luydơ, mạnh mẽ và kiên quyết)*. Ta muốn đưa nàng đến trước toà đấng Phán xét tối cao, và bắt Chúa phải trả lời ta: tình yêu của ta là tội ác chăng? *(Nắm tay Luydơ, đỡ nàng đứng dậy)* Nào, em yêu dấu của anh, em hãy can đảm lên! Trong trận chiến đấu này em là

kẻ thắng cuộc. Anh đã chiến thắng một trận đáng sợ nhất, anh đã trở về cùng em đây!

LUYDƠ - Không, không, anh đừng giấu em nữa. Anh hãy đọc lời tuyên án khủng khiếp ấy đi! Anh vừa nói đến cha anh! Anh vừa nói đến phu nhân... Hơi gió lạnh ngắt của cái chết đang trùm lên ta!... Người ta đồn rằng bà ta sắp kết hôn...

FÉCĐINĂNG - Tội nghiệp em tôi! Ừ, bà ta phải kết hôn với anh.

LUYDƠ *(Sau một lát ngừng lặng, giọng run rẩy và trầm xuống, mặt bình tĩnh một cách ghê sợ)* Thế thì... tôi còn phải sợ gì nữa? Cha già của tôi vẫn thường xuyên bảo tôi... mà tôi có chịu nghe cha tôi bao giờ đâu... *(Ngừng lặng gheo mình vào lòng Minle nức nở khóc)* Cha ơi, con gái cha đã trở về đây! Cha tha tội cho con, nào con có biết đâu giấc mơ thì tươi đẹp, mà bây giờ tỉnh dậy thì ghê sợ vô cùng.

MINLE - Luydơ! Luydơ! Trời đất ơi, con tôi

ngất đi rồi! Con ơi, con gái tội nghiệp của cha! Xin Chúa nguyền rủa kẻ đã quyến rũ con tôi! Xin Chúa nguyền rủa con mụ đàn bà đã giúp nó hại con tôi!

BÀ MINLE - Con ơi, mẹ có đáng phải chịu nguyền rủa như thế này không? Tôi cầu Chúa tha tội cho công tử! Con cừu non này đã làm gì ông để đến nỗi ông muốn sát hại nó thế này?

FÉCĐINĂNG *(Lùi bật ra khỏi Luydơ, giọng rất kiên quyết)* Nhưng ta muốn phá tan những âm mưu này. Ta sẽ đập tan xiềng xích của mọi thiên kiến. Ta tự do như một người xứng đáng với danh hiệu tự do, ta muốn tự ta lựa chọn, để cho linh hồn sâu bọ của chúng nó phải choáng váng rụng rời trước tình yêu cao cả của ta! *(Định đi).*

LUYDƠ *(Run rẩy đứng lên, với theo Fécđinăng)* Ở lại! Ở lại! Anh định đi đâu? Mẹ ơi, cha ơi, anh ấy định bỏ chúng ta trong giờ phút ghê sợ này!...

BÀ MINLE *(Chạy theo giữ Fécđinăng lại)* Tế

tướng sắp đến... người sẽ hành hạ con tôi... Người sẽ hành hạ chúng tôi... mà định bỏ chúng tôi ư, ông Vante?

MINLE *(Cười gằn)* Ông ấy bỏ đi à? Ừ, mà ông ta còn ở lại đây làm gì? Con ta có còn gì để hiến cho ông ta nữa đâu? Hãy chờ một chút, ông Vante! Ông muốn ra khỏi nhà tôi thì phải bước qua cái xác này đã... Nếu mày không phải là một thằng khốn kiếp, thì mày hãy ở lại đây đợi cha mày đã! Đồ lường đảo! Hãy kể cho cha mày biết mày đã dùng cách nào để len lỏi vào trái tim con ta... Nếu không thì... thề có Chúa làm chứng... *(Dữ dội đẩy con vào tay Fécđinăng)* Đây, mày hãy chà đạp lên cái con sâu yếu đuối rên xiết này đi đã, hãy chà đạp lên cái kẻ vì yêu mà chịu nhục nhã này đi đã.

FÉCĐINĂNG *(Trở lại, dáng rất suy nghĩ)* Đã hẳn rồi, quyền thế của tể tướng rất mạnh... quyền làm cha cũng là một sức mạnh ghê gớm... mà tội ác có thể náu mình trong đó. Nhưng chỉ tình yêu là có sức mạnh đi tới cùng... Nào,

Luydơ ơi, em hãy đặt tay em vào tay anh. *(Nắm chặt tay Luydơ)* Giốn như ta cầu xin Chúa đừng bỏ ta trong giây phút ta thở hơi thở cuối cùng, ta thề rằng cái giờ phút chia rẽ hai bàn tay này cũng sẽ là giờ phút cắt đứt mọi sợi dây ràng buộc ta với thế gian.

LUYDƠ - Em sợ! Anh đừng nhìn em như vậy! Sao môi anh run rẩy thế kia! Mắt anh long lên khủng khiếp!

FÉCĐINĂNG - Không, Luydơ! Em đừng run sợ! Những lời anh vừa nói ra khỏi miệng anh không phải là những lời điên dại đâu! Đó là ơn quý trọng Chúa ban. Đó là sự quyết định trong một giờ phút trọng đại, trong giờ phút ấy, chỉ có một hành vi cực kỳ táo bạo mới giải thoát được lòng ta khỏi cơn đè nén nặng nề... Anh yêu em, Luydơ, em sẽ mãi mãi ở cùng anh... Và bây giờ, chúng ta hãy đi tìm cha anh! *(Chạy ra cửa, vấp phải tể tướng vừa vào).*

(Tể tướng vào, cùng những người hầu).

TỂ TƯỚNG - Ta ở đây rồi!

(Mọi người lùi lại, kinh sợ).

FÉCĐINĂNG *(Lùi lại mấy bước)* Ở trong một gia đình thanh bạch...

TỂ TƯỚNG - Mà ở đó có lẽ đứa con học biết vâng lời cha.

FÉCĐINĂNG - Cha cho phép con nói rõ...

TỂ TƯỚNG - *(Ngắt lời, hỏi Minle)* Anh là bố, có phải không?

MINLE - Tôi là nhạc sĩ Minle.

TỂ TƯỚNG *(Quay sang bà Minle)* Còn mụ, mụ là mẹ?

BÀ MINLE - Than ôi, vâng, là mẹ!

FÉCĐINĂNG *(Quay sang với Minle)* Cha đưa con gái cha đi nơi khác đi... nàng sắp ngất đi rồi.

TỂ TƯỚNG - Không cần lo hão! Ta sẽ tát cho nó tỉnh lại *(Với Luydơ)* Cô quen con trai quan tể tướng từ bao giờ?

LUYDƠ - Con trai quan tể tướng là gì, tôi không hề để ý tới. Nhưng tôi có thể nói rằng anh Fécđinăng Vante đến thăm tôi từ tháng Một.

FÉCĐINĂNG - ... Và tỏ lòng kính yêu cô ấy.

TỂ TƯỚNG - Nó đã thề ước gì với cô chăng?

FÉCĐINĂNG - Đúng, lời thề ước trang nghiêm nhất, trước mặt Chúa, ngay vừa đây thôi.

TỂ TƯỚNG *(Giận dữ với con)* Cứ đợi đấy, rồi sẽ đến lượt mày xưng tội. *(Với Luydơ)* Ta đợi câu trả lời.

LUYDƠ - Anh ấy đã thề rằng anh ấy yêu tôi.

FÉCĐINĂNG - ... Và sẽ mãi mãi giữ lời thề.

TỂ TƯỚNG - Tao phải ra lệnh cho mày câm đi chăng? *(Với Luydơ)* Cô đã nhận lời thề đó chứ?

LUYDƠ *(Giọng dịu dàng)* Tôi cũng đã thề.

FÉCĐINĂNG *(Giọng kiên quyết)* Hôn ước đã quyết định rồi.

TỂ TƯỚNG - Ta phải quẳng cái tiếng vang khó chịu này ra ngoài kia mới được *(Ác độc, với Luydơ)* Hẳn là mỗi lần nó đều trả tiền ngay cho cô chứ?

LUYDƠ *(Chăm chú)* Tôi không hiểu rõ ý câu hỏi.

TỂ TƯỚNG *(Cười độc địa)* Thật à? Có gì đâu, ta chỉ muốn nói rằng nghề nào mà chẳng

có chỗ kiếm được lời. Ta mong rằng cô cũng không đến nỗi phải cho không chứ?... Hay là chỉ cần được ngủ với nó cũng là đủ cho cô rồi? Thế nào?

FÉCĐINĂNG *(Bật lên, điên cuồng, giận dữ)* Ma quỷ! Ta nghe thấy gì thế này.

LUYDƠ *(Với Fécđinăng, giọng tôn nghiêm và đầy bất bình)* Thưa ông Vante, bây giờ ông được giải thoát khỏi lời thề rồi.

FÉCĐINĂNG - Thưa cha! Đức hạnh dù mặc áo rách thì đức hạnh cũng phải được kính trọng.

TỂ TƯỚNG *(Ha hả cười)* Nực cười chưa! Người ta lại bắt kẻ làm cha phải kính trọng cái con đĩ của đứa con mình!

LUYDƠ *(Gục xuống)* Trời đất ơi!

FÉCĐINĂNG *(Cùng một lúc với tiếng kêu của Luydơ, tuốt gươm chĩa thẳng vào tể tướng, nhưng lại xuôi tay)* Thưa cha, tôi nợ cha một mạng sống... bây giờ món nợ ấy coi như trả xong rồi. *(Tra gươm vào vỏ)* Tờ văn tự ghi món nợ hiếu thảo của kẻ làm con đã bị xé nát vứt dưới chân ông rồi đó!

MINLE *(Từ trước vẫn run sợ nép vào một phía xa, bây giờ lại gần, cực kỳ xúc động, môi run bần bật, nghiến chặt răng)* Thưa ngài, đứa con là máu thịt của kẻ làm cha... xin ngài tha lỗi. Gọi con là con đĩ tức là tát vào mặt cha, và cái tát phải trả bằng cái tát... đó là luật lệ của chúng tôi... thưa ngài...

BÀ MINLE - Lạy Chúa, xin cứu vớt chúng tôi! Ông già cũng nổi nóng lên rồi... Sấm sét sắp đổ lên đầu chúng tôi.

TỂ TƯỚNG *(Chưa nghe rõ lời Minle)* Thế nào, đến lượt lão già dắt gái cũng phát khùng à? Chúng ta sẽ nói chuyện với nhau sau, lão già dắt gái ạ!

MINLE - Thưa ngài, tên tôi là Minle, nếu ngài muốn nghe một bản nhạc, thì tôi sẵn lòng chờ lệnh ngài... Nhưng mãi dâm không phải là nghề của tôi... Cung đình đã quá đủ người làm nghề đó rồi, không cần phải vời đến những kẻ hèn mọn chúng tôi cung ứng nữa đâu, thưa ngài...

BÀ MINLE - Trời ơi, ông ơi, ông định hại vợ hại con hay sao thế này?

FÉCĐINĂNG - Thưa ông bố của tôi, ông đang đóng một vai kịch mà đáng lẽ không nên để cho ai chứng kiến thì hơn.

MINLE *(Đến gần tể tướng, mạnh bạo)* Tôi xin nói to với ngài bằng thứ tiếng Đức dõng dạc của chúng ta rằng... Thưa Đức ông, ngài có toàn quyền trong cả nước này. Nhưng đây là nhà của tôi. Tôi sẽ xin cung kính cúi đầu tán tụng ngài nếu tôi cần phải thỉnh cầu ngài điều gì. Nhưng đối với một ông khách hung bạo thì tôi tống cổ nó ra khỏi cửa.

TỂ TƯỚNG *(Giận tái mặt)* Thế nào, mày nói gì? (Đến gần Minle).

MINLE - Tôi chỉ muốn trình bày một ý kiến, thưa ngài.

TỂ TƯỚNG *(Điên cuồng)* A! Đồ khốn kiếp! Cái ý kiến láo xược ấy đáng để cho tao tống cổ mày vào ngục tối. Đi! Gọi nhân viên Pháp đình đến đây cho ta!.. Tống cổ thằng bố vào ngục tối, đem bêu mẹ nó vào con đĩ lên giá ngục hình! Pháp hình sẽ cho cơn thịnh nộ của ta mượn

cánh tay. Ta sẽ bắt tội xúc phạm này phải trả một giá đắt khủng khiếp. Những quân tôi đòi này lại dám lật đổ cả dự định của ta và xúi bẩy con chống lại cha à? Quân đốn mạt! Tao sẽ nghiền nát chúng mày ra, tao sẽ tuyệt diệt cả cha, cả mẹ, cả con mày cả nòi khốn kiếp chúng mày.

FÉCĐINĂNG *(Bình tĩnh bước tới giữa mọi người)* Hãy khoan nào! Đừng sợ, có tôi ở đây! *(Với tể tướng, giọng cung kính)* - Xin cha đừng vội nóng nảy! Và nếu cha còn chút nào tự thương tiếc cha, thì xin đừng có hung bạo! Trong trái tim tôi có một nơi mà tiếng "cha" không vang tới được. Xin ông giữ mình một chút, đừng có bước tới nơi ấy.

TỂ TƯỚNG - Câm họng, đồ khốn! Đừng có trêu gan ta nữa!

MINLE - Hãy trông nom lấy con bà! Ta sẽ đến tìm hoàng thân. Người may phục trang riêng của hoàng thân là học trò nhạc của ta, ông ấy sẽ giúp ta kêu với hoàng thân *(Định ra)*.

TỂ TƯỚNG - Đến tìm hoàng thân à? Mày quên rằng tao là cái ngưỡng cửa mà mày phải vượt qua trước đã, nếu mày không muốn ngã gãy cổ, mày quên rồi sao? Đến tìm hoàng thân! Đồ ngu xuẩn. Mày cứ thử xem! Nếu mày muốn chết mục chết rũa trong ngục tối, dưới lòng đất, trong nơi mà đêm tối liếc mắt đưa tình với địa ngục, trong nơi mà tiếng động và ánh sáng vừa chạy đến cũng phải lập tức quay đầu trở lại, thì mày cứ việc thử xem! Đến lúc đó mày sẽ vật vã trong xiềng xích mà kêu gào than khóc rằng: Khốn nạn thay số kiếp của ta.

(Nhân viên pháp đình vào).

FÉCĐINĂNG *(Chạy lại đỡ Luydơ ngã ngất trong tay anh)* Luydơ! Luydơ! Trời ơi, nàng sợ hãi ngất đi rồi!

(Minle nắm lấy gậy, che đầu, thủ thế chống cự. Bà Minle quỳ xuống chân tể tướng).

TỂ TƯỚNG *(Giơ huân chương, với nhân viên pháp đình)* Nhân danh hoàng thân, hãy bắt

chúng nó đi! Ngươi, con trai của ta, hãy tránh xa con đĩ ấy ra! Bắt lấy nó, dù nó ngất hay nó tỉnh... Khi nào vòng sắt đeo vào cổ nó rồi, thì người ta sẽ có cách dùng đá ném cho nó tỉnh lại.

BÀ MINLE - Trăm lạy Đức ông, xin ngài thương chúng tôi!

MINLE *(Dữ dội, kéo vợ đứng lên)* Có quỳ gối thì hãy quỳ gối trước mặt Chúa, đừng quỳ gối trước mặt... lũ hung đồ. Đằng nào thì ta cũng xuống ngục tối rồi.

TỂ TƯỚNG *(Cắn môi)* Mày tính lầm rồi, thằng khốn kiếp! Giá treo cổ vẫn còn chỗ dành cho mày! *(Với nhân viên pháp đình)* Ta phải nhắc lại lệnh của ta hay sao?

(Bọn họ xô đến)

FÉCĐINĂNG *(Bật dậy, ngăn giữa Luydơ và bọn họ, dữ dội)* Đứa nào dám tới đây? *(Cầm gươm cả vỏ, chống lại)* Đứa nào đã bán đứt cái sọ của nó khi vào làm thuê cho pháp đình thì hãy thử động vào nàng xem! *(Với Tể tướng)* Xin ông

hãy nghĩ đến chính thân ông một chút. Đừng dồn ép tôi thêm nữa.

TỂ TƯỚNG *(Giọng doạ nạt, với nhân viên pháp đình)* Các người có còn muốn giữ bát cơm nữa không, đồ hèn nhát!

(Bọn họ lại xông tới).

FÉCĐINĂNG - Thề độc có tử thần cùng các loài ma quỷ, lùi lại! Ta bảo: lùi lại! Tôi nhắc lại một lần nữa: hãy thương tiếc lấy thân ông một chút, đừng dồn tôi đến chỗ cùng đường!

TỂ TƯỚNG *(Sôi sục giận dữ)* Các ngươi tỏ lòng trung thành như thế đó sao?

(Bọn tuỳ tùng lại xông tới, dữ dội hơn trước).

FÉCĐINĂNG - Đã vậy thì *(Tuốt gươm đâm trúng mấy đứa)* Hỡi Chúa công bằng, xin tha tội cho ta.

TỂ TƯỚNG - Ta muốn xem thử lưỡi gươm kia có nhọn chăng? *(Nắm lấy Luydơ, tàn nhẫn kéo nàng dậy, giao cho một tên)*

FÉCĐINĂNG *(Cười cay đắng)* Cha ơi cha! Hành vi của cha thật là một lời cay độc chửi

vào mặt Chúa, vì Chúa đã lẫn, đã mù chọn tên đao phủ lỗi lạc đặt lên làm tên tể tướng mạt hạng.

TỂ TƯỚNG - Lôi nó đi!

FÉCĐINĂNG - Cha nghe đây! Nếu nàng bị đem bêu trên giá nhục hình, thì thiếu tá con trai của tể tướng sẽ cùng đứng chịu bêu với nàng. Cha vẫn cương quyết không chuyển chăng?

TỂ TƯỚNG - Thế thì cuộc trưng bày sẽ càng thú vị chứ sao? Nhanh lên, lôi nó đi!

FÉCĐINĂNG - Tôi sẽ dùng thanh gươm sĩ quan của tôi mà che chở cho người thiếu nữ này. Cha vẫn cương quyết không chuyển chăng?

TỂ TƯỚNG - Thanh gươm của mày đã học được thói quen chịu nhơ nhuốc rồi đấy... Nhanh lên, đưa nó đi.

FÉCĐINĂNG *(Dữ dội gạt tên quân ra, một tay ôm Luydơ, một tay chĩa mũi gươm vào nàng)* Thà tôi đâm lưỡi gươm này qua xác vợ tôi, còn hơn nhìn nàng bị xỉ nhục! Cha vẫn còn cương quyết không chuyển chăng?

TỂ TƯỚNG - Đâm đi, nếu mũi gươm của mày đủ nhọn!

FÉCĐINĂNG *(Buông Luydơ, ngước mắt nhìn trời, ghê gớm)* Xin Chúa cao cả làm chứng cho tôi. Tôi đã dùng hết mọi thủ đoạn của loài người, bây giờ tôi chỉ còn cách dùng đến những thủ đoạn của loài ma quỷ. Được rồi, chúng mày cứ đem nàng đi! Còn ta *(Thét vào tai tể tướng)* Ta sẽ đi kể cho tất cả xứ này nghe một câu chuyện nhan đề là: người ta đã leo lên ghế tể tướng bằng cách nào.

TỂ TƯỚNG *(Như bị sét đánh)* Thế là thế nào, Fécđinăng! Buông nó ra!

(Chạy theo thiếu tá).

HỒI THỨ III

CẢNH I

(Một gian phòng trong lâu đài tể tướng. Tể tướng và Đổng lý Vuôm vào).

TỂ TƯỚNG - Rõ chuyện chó má thật!

VUÔM - Thưa Đức ông, việc vừa xảy ra đó chính là điều tôi vẫn lo ngại. Bạo lực bao giờ cũng chỉ làm cho những kẻ si mê phát khùng, chứ không bao giờ khiến họ hồi tâm được.

TỂ TƯỚNG - Trước đây ta cứ đinh ninh tin chắc vào cái mưu ấy. Ta cứ nghĩ thế này: khi con bé đã bị làm ô nhục thì Fécđinăng sẽ bắt buộc phải từ chối nó, vì danh dự sĩ quan của hắn.

VUÔM - Đúng lắm, đúng lắm. Nhưng muốn thế thì Luydơ phải thật sự bị ô nhục kia.

TỂ TƯỚNG - Nhưng mà... bây giờ bình tĩnh mà nghĩ lại... đáng lẽ ta không nên chịu

nước bí như vậy. Cái điều mà con ta nó đe doạ ta đó, chắc là không đời nào nó dám làm đâu.

VUÔM - Ngài chớ nghĩ như vậy. Lòng say mê khi đã nổi giận sẽ không từ bất cứ một hành vi điên rồ nào đâu. Ngài đã từng bảo tôi rằng thiếu tá chưa bao giờ tán đồng phương pháp cai trị của ngài, tôi rất sẵn lòng tin như vậy. Những nguyên tắc mà thiếu tá học được ở trường đại học về, chưa bao giờ tôi chịu nổi. Mang những ảo mộng hão huyền về tâm hồn cao cả, về sự cao quý nội tại , thì làm được cái trò trống gì trong một triều đình mà ở đó trí tuệ lớn lao nhất tức là biết ngẩng đầu hoặc cúi đầu cho đúng lúc! Công tử còn trẻ quá, còn cuồng nhiệt quá, chưa thể ưa thích được cái con đường gập ghềnh khúc khuỷu và chậm chạp của cơ mưu: chỉ có những gì lớn lao và mạo hiểm mới khuấy động nổi cuồng vọng của công tử thôi.

TỂ TƯỚNG *(Bực tức)* Thật là những nhận xét

khôn ngoan, nhưng nó giúp gì được cho công việc của ta?

VUÔM - Những nhận xét đó sẽ vạch ra hầu Đức ông là vết thương nằm ở đâu, và có lẽ còn vạch ra được cả phương thuốc để hàn gắn vết thương. Cái loại người tính cách như thế - xin ngài thứ lỗi - không bao giờ ta nên coi là kẻ tin cẩn, hoặc nếu đã chót rồi thì đừng bao giờ nên khiến hắn trở thành kẻ thù địch. Fécđinăng gớm ghét những thủ đoạn mà ngài đã dùng để thăng quan tiến chức. Cho đến nay, chắc là chữ hiếu đã ràng buộc miệng lưỡi công tử và ngăn chàng tiết lộ bí mật. Nếu ngài để cho công tử được có cơ hội chính đáng rũ thoát khỏi mình lòng hiếu kính đó; nếu bây giờ bằng cách liên tiếp đánh mạnh vào đối tượng say mê của chàng, ngài để cho công tử nghĩ rằng ngài không phải là người cha nhân từ như chàng vẫn tưởng, thì khi ấy lòng trách nhiệm của kẻ yêu nước sẽ chiếm thế mạnh hơn. Có thể tính xa hơn thế nữa: chỉ riêng cái ý

tưởng kỳ ảo muốn hiến cho công lý một cuộc hi sinh rực rỡ như vậy, theo tôi thấy, cũng đủ sức quyến rũ công tử sẵn lòng quật ngã cha mình rồi.

TỂ TƯỚNG - Vuôm, Vuôm, ngươi đang dẫn ta đến bên bờ một vực thẳm khủng khiếp đó!

VUÔM - Ngược lại, thưa Đức ông, chính là tôi muốn đưa ngài lánh xa cái vực thẳm đó. Ngài cho phép tôi được nói thẳng chứ ạ?

TỂ TƯỚNG *(Ngồi xuống)* Được, cứ nói tất, như một tội nhân vô phúc nói thẳng với anh em đồng cảnh mạt kiếp của mình vậy.

VUÔM - Vậy xin phép ngài... Nếu tôi không lầm, thì ngài làm nên tể tướng hoàn toàn là nhờ cái tài mềm dẻo và cái khoa vận động ở chốn cung đình của ngài. Sao Ngài lại không ký thác những lợi ích của một người cha cho cái bản lĩnh ngoại giao đó? Tôi vẫn chưa quên rằng xưa kia tể tướng chân thành biết bao, ngài đã mời vị tể tướng trước ngài dự một canh bài, và

suốt nửa đêm đã cùng hắn thắm thiết cạn từng chén rượu Bourgogne - chính vào cái đêm mà một quả mìn mãnh liệt bố trí sẵn đã y kế nổ ra để con người thật thà đó bắn tung lên trời... Thế thì sao ngài lại ra mặt cừu địch với công tử? Đáng lẽ đừng bao giờ nên để cho chàng biết rằng ngài đã thấu rõ chuyện yêu đương của chàng. Đáng lẽ ngài nên mưu tính chỉ phá vỡ câu chuyện ở riêng phía cô ả, mà tấm lòng công tử ngài vẫn giữ được vẹn toàn. Đáng lẽ ngài nên coi gương nhà tướng khôn khéo đã tránh tấn công kẻ dịch vào giữa trung tâm, mà chỉ gieo rắc sự chia rẽ vào hàng ngũ của họ.

TỂ TƯỚNG - Dùng cách nào mà đạt tới mục đích ấy mới được chứ?

VUÔM - Dùng cách đơn giản nhất, lạy Chúa.. Mà ván bài đã đến nỗi thua không gỡ được đâu, ngài vẫn còn nắm trong tay mấy con chủ bài đó. Ít nhất là trong một thời gian nữa, xin ngài đừng ra mặt kẻ làm cha vội. Xin ngài đừng tìm cách đọ sức với một lòng say mê

mà sức chống đối nào cũng sẽ chỉ khiến cho càng thêm mãnh liệt... Xin ngài cứ giao phó công việc cho tôi, tôi sẽ ủ cho nở ra ngay trong ngọn lửa say mê đó một giống sâu đục khoét nó huỷ hoại lòng say mê ấy đi.

TỂ TƯỚNG - Ta rất muốn biết ngươi mưu tính thế nào.

VUÔM - Hoặc là tôi bắt mạch lòng người rất kém, hoặc là thiếu tá máu ghen cũng cuồng bạo như tình yêu. Xin ngài hãy sắp đặt cách nào khiến thiếu tá phải nghi ngờ cô bé, việc dù hợp lý hay không, không sao. Chỉ cần một hạt men là đủ làm cho cả đống bột lên mốc đến bị tiêu huỷ đi.

TỂ TƯỚNG - Nhưng tìm đâu ra hạt men ấy được?

VUÔM - Điều cốt tử chính là ở chỗ này đây. Trước hết, xin Đức ông cho tôi biết những lợi ích nào của ngài đang bị đe doạ, và theo ý ngài, nếu thiếu tá cứ tiếp tục chống cưỡng lại thì sẽ tai hại thế nào? Nói một cách khác, xin ngài cho tôi biết ngài cho rằng việc cắt đứt

quan hệ với cô bé thường dân kia và việc nhân duyên của công tử với phu nhân Minfo quan trọng tới mực nào.

TỂ TƯỚNG - Ngược lại còn phải hỏi sao, Vuôm? Mọi ảnh hưởng của ta trong triều sẽ bị nguy khốn nếu cuộc hôn nhân với phu nhân Minfo bị thất bại. Mặt khác nếu ta cưỡng bức thiếu tá thì chính cái đầu ta đây bị đe doạ.

VUÔM *(Đắc ý)* Bây giờ xin ngài chịu khó nghe tôi đây! Ta sẽ dùng mưu mà lung lạc thiếu tá. Còn đối với cô bé, thì ta sẽ dùng quyền lực, sẽ dùng đến tất cả mọi quyền lực của ngài. Ta sẽ đọc cho cô bé viết mọt lá thư tình gửi cho một anh chàng thứ ba bịa đặt nào đó, và ta sẽ dùng cách khéo léo cho bức thư đó lọt vào tay thiếu tá.

TỂ TƯỚNG - Mưu mẹo điên rồ! Ngươi làm như con bé sẵn sàng ký ngay bản án tử hình của nó bằng cách viết bức thư ấy!

VUÔM - Chắc chắn cô ta sẽ buộc lòng phải làm thế, nếu ngài để cho tôi được toàn

quyền hành động. Tôi thấu hiểu cái trái tim nhỏ bé dễ xúc động ấy lắm. Cô ta chỉ có hai chỗ yếu, hai chỗ duy nhất mà chúng ta có thể dựa vào để bao vây lương tâm cô ta: cha cô và thiếu tá. Thiếu tá thì ta không hòng làm gì được rồi, nhân thế ta lại càng tha hồ tự do mà đối phó với lão nhạc sĩ.

TỂ TƯỚNG - Chẳng hạn bằng cách nào?

VUÔM - Căn cứ vào những chuyện xảy ra ở nhà cô bé mà Đức ông đã kể lại, thì không còn gì tiện hơn là uy hiếp lão già bằng cái án đại hình. Cá nhân của bậc sủng thần và của vị Chưởng ấn đại thần khác nào là hoá thân của vị chúa tể cả nước. Xúc phạm đến ngài, tức là xúc phạm đến chính hoàng thân. Ít nhất thì tôi cũng có thể dùng con ngáo ộp thần tình đó mà bắt con ranh tội nghiệp ấy dù là cái lỗ kim cũng phải cố mà chui lọt qua.

TỂ TƯỚNG - Nhưng dù sao cũng không được làm to chuyện quá đấy.

VUÔM - Không đời nào... Chúng ta sẽ không đi xa quá cái mức cần thiết đủ uy hiếp và khiến gia đình nó hết đất cựa quậy. Vậy ta sẽ bí mật giam hãm nhạc sĩ lại... Để khiến cho tình thế càng thêm vẻ nguy kịch, ta lại bắt luôn cả con mụ nữa thì lại càng tốt... Ta sẽ gợi đến tội đại nghịch, đến đoạn đầu dài, đến hầm cấm cố chung thân, và coi bức thư mà cô bé phải viết đó là điều kiện duy nhất để ta thả ông bố.

TỂ TƯỚNG - Khá lắm! Khá lắm! Ta hiểu rồi.

VUÔM - Cô bé rất kính yêu cha, tôi có thể nói là yêu đắm đuối nữa. Mạng sống, hoặc ít nhất là tự do của cha cô bị đe doạ... Cô ta bị lương tâm cắn rứt rằng chính cô ta là nguyên do của tất cả tai hoạ... lại thấy rõ rằng không thể nào lấy được thiếu tá... Cuối cùng là sự hoảng loạn của đầu óc cô ta - việc này tôi xin đảm nhiệm - thế là mưu kế chắc chắn sẽ thành công... Cô bé thế nào cũng mắc vào tròng thôi.

TỂ TƯỚNG - Nhưng còn con ta? Chẳng lẽ nó lại

không nghe phong thanh ngay được câu chuyện sao? Nó lại sẽ chẳng càng thêm tức giận ư?

VUÔM - Xin Đức ông cứ để mặc tôi lo việc ấy. Ông bố và bà mẹ sẽ không được thả ra trước khi họ phải thề độc trên sách thánh kinh rằng sẽ giữ kín việc giả mạo này.

TỂ TƯỚNG - Thề thốt thì ăn thua gì, thằng ngốc!

VUÔM - Đối với chúng ta thì không ăn thua gì thật, thưa Đức ông! Nhưng đối với bọn người như họ thì lại rất là ăn thua. Rồi ngài sẽ thấy, bằng cách đó chúng ta sẽ đạt mục đích một cách tuyệt diệu như thế nào. Cô bé vừa mất lòng yêu của thiếu tá, vừa mất cả tiếng tốt. Ông bố và bà mẹ đành ngoan ngoãn chịu ép một bề, và sau khi đã trải qua những chuyện rủi ro đó rồi, họ sẽ thấy rằng tôi đây chính là đã tỏ lòng thương xót mà trả lại danh dự cho cô con gái khi tôi ngỏ lời hỏi cô ta.

TỂ TƯỚNG *(Vừa cười vừa lắc đầu)* Phải rồi, phải

rồi, thằng quỷ, ta xin chịu thua ngươi; ngươi thật có tài bầy mưu ma kế quỷ, đồ đệ đã vượt cả sư phụ rồi đó... Và vấn đề bây giờ là tìm xem bức thư sẽ phải gửi cho ai đây. Ai là kẻ ta phải chọn để làm mất danh dự của con bé đây?

VUÔM - Cần thiết một người mà sự quyết định của công tử sẽ làm cho hoặc là được thì được cả, hoặc là ngã thì tay không.

TỂ TƯỚNG *(Sau một phút suy nghĩ)* Ta thấy chỉ có Thị vệ trưởng.

VUÔM *(Nhún vai)* Nếu tôi là Luydơ Minle thì quả thật tôi không thể nào ưa được ông ta.

TỂ TƯỚNG - Sao lại không? Kỳ lạ nhỉ! Một cái tủ áo lộng lẫy này! Mùi nước hoa bách hương và mùi xạ hương thơm nức này! Mỗi câu nói ngớ ngẩn thì đã có ngay một nắm tiền vàng kèm theo này!... Tất cả những thứ đó lại không đủ sức mê hoặc nổi tính thanh cảnh của một cô bé thường dân ư? Này bạn thân mến ạ, lòng ghen tuông không

hể biết suy xét cẩn thận quá như vậy đâu! Ta sai người đi báo cho thị vệ trưởng biết đây *(Hắn rung chuông)*

VUÔM - Trong khi Đức ông định đoạt công việc với ngài Thị vệ trưởng và việc bắt giam lão nhạc sĩ, thì tôi xin đi thảo bức thư tình.

TỂ TƯỚNG *(Đến bàn viết)* Thảo xong thư, ngươi đưa cho ta đọc ngay. *(Vuôm ra. Tể tướng ngồi viết. Một người hầu vào. Tể tướng đứng dậy, đưa cho hắn một tờ giấy)* Đưa ngay lệnh bắt giam này cho pháp đình. Sai một tên khác đến tìm thị vệ trưởng và mời ngài đến đây cho ta.

NGƯỜI HẦU - Vừa đúng xe ngựa của ngài thị vệ trưởng tới đỗ trước cửa.

TỂ TƯỚNG - Thế thì hay quá! Ngươi nhớ căn dặn rằng việc bắt giam phải hết sức kín tiếng và chu đáo. Ta không muốn câu chuyện vỡ lở ra.

NGƯỜI HẦU - Xin tuân lệnh.

TỂ TƯỚNG - Ngươi hiểu rõ chứ, mọi việc phải giữ cho hết sức êm thấm

NGƯỜI HẦU - Bẩm Đức ông, tôi hiểu rồi *(Ra).*

(Thị vệ trưởng vào)

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Vội vã)* Tôi chỉ tạt qua thôi, bạn thân mến ạ! Ngài có được khoẻ không? Có thư thái không. Tối hôm nay chúng ta sẽ được xem vở đại nhạc kịch Dido[10]. Một trận pháo hoa rất tưng bừng đấy. Chúng ta sẽ được xem cả một đô thành rực lửa... Ngài cũng đến xem chứ? Thế nào?

TỂ TƯỚNG - Cái đám cháy ngay trong nhà tôi đây cũng thừa đủ rồi. Đám cháy đó đang đe doạ thiêu sạch cả vinh hoa phú quý của tôi đây này! Ngài đến đúng lúc quá, ngài thị vệ trưởng thân mến ạ, tôi đang cần ngài giúp ý kiến cho tôi về một công việc khẩn cấp, một công việc sẽ khiến cả hai chúng ta tăng thêm quyền thế, hoặc là khuynh gia bại sản. Mời ngài ngồi.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Ngài đừng doạ tôi thế đi, ông bạn rất thân mến ơi.

TỂ TƯỚNG - Tôi xin nhắc lại: hoặc là tăng thêm quyền thế cho cả hai chúng ta, hoặc là

cả hai chúng ta phải khuynh gia bại sản. Ngài đã rõ kế hoạch của tôi về việc thiếu tá và phu nhân Minfo. Ngài cũng lại đã hiểu rằng những kế hoạch đó cần thiết đến thế nào để bảo đảm cho hạnh phúc của cả hai chúng ta. Nhưng mà tất cả có lẽ đến đổ sụp mất thôi, Kabơ ạ. Fécđinăng nó không ưng thuận.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Không ưng thuận... không ưng thuận... Thế mà tôi lại đi báo tin cho toàn thành biết cả rồi! Cuộc hôn nhân ấy đang là câu chuyện đầu lưỡi của mọi người đấy.

TỂ TƯỚNG - Thế thì trước mắt mọi người, ngài không khỏi biến thành một thằng bốc phét mất thôi. Fécđinăng yêu một người khác.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Ngài nói đùa! Chẳng lẽ đó cũng kể là một trở ngại được sao?

TỂ TƯỚNG - Vâng, đối với cái đầu óc điên rồ và bướng bỉnh của thằng con tôi, thì đó chính là một trở ngại khó vượt nhất.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Chẳng lẽ công tử lại điên rồ đến

nỗi gạt bỏ cả hạnh phúc sao? Hả ngài?

TỂ TƯỚNG - Ngài cứ thử đi hỏi nó và nghe nó trả lời xem!

THỊ VỆ TRƯỞNG - Nhưng mà... Lạy Chúa tôi! Công tử sẽ trả lời như thế nào được hả trời?

TỂ TƯỚNG - Nó sẽ trả lời rằng nó muốn vạch ra cho mọi người biết cái tội ác mà chúng ta đã phạm để giành lấy quyền thế, rằng nó muốn tố cáo những thư tín và những giấy tờ giả mạo của chúng ta... rằng nó muốn nộp chúng ta cho đao phủ. Đấy, nó sẽ trả lời như vậy.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Ngài điên hay sao thế?

TỂ TƯỚNG - Nó đã trả lời tôi như vậy đấy. Tôi đã phải chịu hạ mình xuống, tôi đã phải nhẫn nhục hết sức mới giữ được nó. Ngài thấy thế nào?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Đầu óc tôi loạn lên mất rồi

TỂ TƯỚNG - Nếu chỉ có thế thôi, thì cũng chưa đến nỗi nào. Nhưng cùng lúc đó, mật thám của tôi lại báo tin rằng viên ngự tửu quan De Bock đang sửa soạn cầu hôn với phu nhân Minfo.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Ngài làm tôi phát điên lên mất! Ngài vừa nói đến ai thế? De Bock ư? Ngài lại không biết rằng nó là tử thù của tôi ư? Mà ngài có biết vì sao nó lại là tử thù của tôi không?

TỂ TƯỚNG - Đây là lần đầu tiên tôi nghe nói đến chuyện này.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Bạn rất thân mến ạ, ngài sẽ được biết ngay tức khắc đây, và ngài sẽ phải điên tiết lên cho mà xem. Ngài còn nhớ cái buổi dạ hội trong triều - cách đây hai mươi mốt năm rồi - cái buổi dạ hội mà người ta nhảy điệu Angie đầu tiên mà, cái bữa mà những ngọn đèn trên chiếc đèn treo cứ nhỏ giọt lên bộ áo khiêu vũ cải trang của bá tước Meerschaum ấy mà... Lạy Chúa tôi, chắc ngài không thể quên được chứ!

TỂ TƯỚNG - Ai mà quên được những ấn tượng mạnh mẽ như vậy?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Có thế chứ. Hôm ấy công chúa Amélie nhẩy say sưa đến nỗi tuột mất một sợi nịt bít tất. Tất nhiên là mọi

người náo động cả lên. De Bock và tôi - hồi ấy cả hai mới chỉ là thị vệ thôi - hai đứa liền bò khắp phòng khiêu vũ cố tìm một sợi nịt. Cuối cùng, chính tôi phát hiện ra nó... De Bock nhận thấy thế... Hắn liền nhẩy xổ tới cướp ngay mất sợi nịt trên tay tôi, ngài tính! Hắn đem dâng ngay cho công chúa, và thế là hắn ranh mãnh phỗng tay trên mất của tôi câu chúc tụng đã nhẩm sẵn từ trước. Đấy! Xem ngài nghĩ thế nào nào?

TỂ TƯỚNG - Thằng láo xược!

THỊ VỆ TRƯỞNG - Nó ăn cắp lời khen đáng lẽ tôi được hưởng. Suýt nữa thì tôi ngất đi! Thật là nham hiểm chưa từng thấy! Cuối cùng, tôi cố trấn tĩnh, lại gần công chúa và thưa rằng: Kính bẩm công chúa, De Bock đã có phước được dâng lên người sợi nịt của Người, nhưng cái kẻ đã phát hiện ra nó đầu tiên này thì lại chỉ đành im thin thít mà hưởng phúc lộc trong thâm tâm mình vậy.

TỂ TƯỚNG - Tuyệt quá, ngài Thị vệ trưởng ạ! Tuyệt một cách phi thường!

THỊ VỆ TRƯỞNG - ... Đành im thin thít mà hưởng trong thâm tâm. Nhưng tôi oán cái thằng De Bock cho đến tận ngày Phán xét cuối cùng [11]. Đồ nịnh thần đê tiện! Nào phải chỉ có thế thôi đâu! Cái lúc cả hai đứa chúng tôi trông thấy sợi nịt, bò đến vồ lấy nó, thì De Bock quệt sạch mất cả lớp phấn phủ bên phải bộ tóc của tôi, làm cho tôi sượng mặt suốt cả buổi khiêu vũ.

TỂ TƯỚNG - Ấy thế mà nó lại là kẻ sắp kết hôn cùng phu nhân Minfo và trở thành một nhân vật đầu triều đấy.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Thật là ngài cầm dao đâm vào tim tôi không bằng! Nó trở thành?... Nó sẽ?... Sao lại thế? Sao lại cứ phải chính là nó?

TỂ TƯỚNG - Bởi vì thằng Fécđinăng con tôi không ưng thuận và bởi vì không còn ai khác nộp đơn nữa.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Thế ngài không có cách nào bắt thiếu tá phải quyết định ư? Một cách

nào quái gở nhất, tuyệt vọng nhất cũng được. Để chèn ngã cái thằng De Bock đáng ghét ấy, thì đối với chúng ta còn có thủ đoạn nào trên đời này là xấu xa đến nỗi không đáng ta hoan nghênh?

TỂ TƯỚNG - Tôi chỉ biết có một cách, cách đó chính ngài nắm trong tay.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Tôi nắm? Cách gì vậy?

TỂ TƯỚNG - Phải, tôi chỉ biết có một cách, là gây chia rẽ giữa thiếu tá và đứa con gái mà hắn yêu.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Chia rẽ thiếu tá với người mà hắn yêu? Ý ngài là thế nào? Và tôi có thể làm gì được trong việc này?

TỂ TƯỚNG - Ván bài sẽ thắng khi nào con bé khiến cho gã thiếu tá phải nghi ngờ.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Nghi ngờ cái gì chứ? Tội ăn cắp chăng?

TỂ TƯỚNG - Đâu phải thế! Đời nào nó chịu tin được chuyện ấy. Không cần phải làm cho nó ngờ rằng con bé chơi nước đôi với một anh tình nhân khác.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Và cái anh tình nhân khác đó, là...

TỂ TƯỚNG - Là chính ngài đấy, hầu tước thân mến ạ.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Là tôi? Tôi ấy ư ... Nhưng con bé là người quý tộc chứ?

TỂ TƯỚNG - Sao lại thế? Ngài nghĩ gì lạ vậy? Nó là con một lão nhạc sĩ.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Kẻ thường dân? Thế thì không được.

TỂ TƯỚNG - Sao lại không được? Dớ dẩn thật! Lạy Chúa, ở đời này có kẻ nào lại đi đòi một đôi má xinh tươi phải mang tước hiệu quý tộc nhỉ?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Nhưng ngài thử nghĩ xem, tôi là người đã có vợ! Lại còn danh tiếng của tôi trong triều nữa.

TỂ TƯỚNG - Nếu vậy thì lại là chuyện khác. Xin ngài tha lỗi. Tôi có biết đâu rằng ngài coi trọng cái danh tiếng làm một người đứng đắn hơn cả cái ảnh hưởng của ngài trong triều. Thôi, ta gạt chuyện ấy đi, ngài nhé!

THỊ VỆ TRƯỞNG - Ngài điên đấy à, hầu tước? Ý tôi không phải là như vậy.

TỂ TƯỚNG *(Lạnh lẽo)* Thôi, thôi! Ngài nói đúng lắm. Tôi đã chán ngấy tất cả cái việc này lắm rồi. Tôi mặc kệ cho cái xe cứ việc sa lầy. Tôi xin chúc cho De Bock gặp mọi điều may mắn mà leo lên chức thượng thư đầu triều. Người ta có thể đi tìm hạnh phúc ở nơi khác được lắm. Tôi sẽ xin hoàng thân cho tôi từ chức.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Thế còn tôi? Ngài nói vậy thì dễ lắm. Ngài, ngài là người có học. Nhưng còn tôi!... Lạy Chúa, nếu hoàng thân thải hồi tôi thì tôi sẽ hoá ra cái gì được?

TỂ TƯỚNG - Sẽ hoá ra một câu duyên dáng lỗi thời, một kiểu phục trang cũ rích.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Ông bạn rất thân mến ạ, ông bạn vàng ngọc của tôi ơi, tôi van ngài. Xin ngài hãy bóp chết cái ý nghĩ ấy đi cho. Ngài muốn gì tôi cũng xin vâng.

TỂ TƯỚNG - Ngài có bằng lòng cho mượn tên của ngài vào một cuộc hẹn hò mà con bé sẽ báo cho ngài bằng thư chăng?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Vâng thì tôi xin bằng lòng cho mượn cái tên của tôi.

TỂ TƯỚNG - Thêm nữa, ngài có bằng lòng đánh rơi bức thư đó ở nơi mà có thể khiến thiếu tá phải nhìn thấy chăng?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Được, ở chỗ duyệt binh chẳng hạn. Tôi sẽ làm như tình cờ đánh rơi bức thư đó khi tôi rút khăn tay.

TỂ TƯỚNG - Một điều cuối cùng nữa: ngài có sẵn sàng đương đầu với thiếu tá trong vai trò một anh tình nhân không?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Mẹ kiếp! Tôi sẽ sạc cho hắn một trận, và bắt cái thằng láo xược ấy phải từ bỏ mọi ý muốn động đến ái tình của tôi.

TỂ TƯỚNG - Vậy là mọi việc đều sắp đặt ổn thoả rồi, Bức thư sẽ thảo xong ngay hôm nay. Ngài cần phải đến nhận thư trước ban đêm, và cùng tôi xác định mọi chi tiết về vai trò của ngài.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Vâng, hoàn thành xong mười sáu cuộc yết kiến tối ư quan trọng là tôi xin đến đây ngay. Xin Ngài thứ lỗi, tôi phải đi ngay lập tức đây. *(Hắn ra)*

TỂ TƯỚNG *(Nói với theo)* Tôi tin ở tài khôn ngoan và ở ý tứ của ngài đó, ngài thị vệ trưởng ạ.

THỊ VỆ TRƯỞNG - *(Vừa quay lại vừa kêu to)* A, lạy Chúa! Ngài cũng thừa hiểu tôi đây là người thế nào!

(Vuôm vào).

VUÔM - Vợ chồng lão nhạc sĩ vừa bị bắt và tống giam một cách rất êm thấm. Bây giờ có thể xin Đức ông duyệt bức thư mà tôi thảo được chăng?

TỂ TƯỚNG *(Sau khi đọc)* Khá lắm, tuyệt lắm, ông Đổng lý ạ. Thị vệ trưởng cũng đã cắn câu rồi. Liều thuốc độc cừ khôi này nhất định là đủ sức khiến cho cả đến hiện thân của sức khoẻ cũng phải biết thành một cái nhọt bọc vỡ mủ - ta hãy đi mặc cả ngay với anh bố, rồi đến thẳng nhà cô con.

(Họ ra, bằng hai lối khác nhau).

HỒI THỨ BA

CẢNH I

(Trong nhà nhạc sĩ Minle. Luydơ và Fécđinăng).

LUYDƠ - Em van anh, đừng nói nữa. Em không còn tin ở những ngày hạnh phúc nữa rồi. Hết thảy mọi hy vọng của em đã sụp đổ.

FÉCĐINĂNG - Nhưng hi vọng của anh lại chỉ càng lớn lên. Cha anh đang giận giữ. Cha anh sẽ dùng đến mọi thủ đoạn sấm sét để chống lại chúng ta. Cha anh muốn ép buộc anh phải đóng vai một đứa nghịch tử. Được rồi, anh sẽ không cần giữ lòng hiếu thảo nữa. Căm giận và tuyệt vọng sẽ lôi bật ra khỏi miệng anh điều bí mật đen tối của tội mưu sát mà cha anh đã phạm. Đứa con sẽ nộp cha vào tay tên đao phủ. Nguy cơ đã tới cực điểm rồi. Phải đứng trước mối nguy ghê gớm đó, tình yêu của

anh mới đủ sức làm một việc cuồng bạo như vậy. Em nghe đây, Luydơ! Một ý nghĩ lớn lao và chiếm cứ linh hồn anh: anh chỉ còn biết có em, và anh, và tình yêu...Đó chẳng phải đã bao gồm cả trời đất rồi sao? Em còn đòi hỏi một điều thứ tư nào nữa?

LUYDƠ - Thôi, anh đừng nói thêm một lời nào nữa! Chỉ nghĩ tới điều anh muốn nói mà em đã thấy run sợ.

FÉCĐINĂNG - Chúng ta còn cần đòi hỏi thế gian điều gì nữa đâu? Thế thì chúng ta cần gì phải cầu xin sự đồng tình của thế gian? Cần gì phải đánh cuộc nữa, khi chúng ta chỉ có thể mất hết mà không thể được gì! Đôi mắt em trước mặt anh đây, dù soi vào nước sông Rhin hay nước sông Elbe hay nước Địa Trung Hải, lại chẳng vẫn long lanh ánh yêu đương êm dịu hay sao? Tổ quốc của anh, là nơi mà Luydơ yêu anh. Dấu chân em trên bãi hoang vu nơi sa mạc còn quyến rũ mắt anh hơn là ngôi nhà thờ ở quê hương anh,

chúng ta còn luyến tiếc gì cảnh huy hoàng của đô thị? Em ơi! Dù chúng ta ở đâu, thì nơi ấy mặt trời vẫn mọc và mặt trời vẫn lặn, và ở bên cảnh tượng đó, những công trình lộng lẫy nhất của nghệ thuật cũng phải mờ nhạt đi. Nếu ta không được thờ phụng Chúa trong đền thờ, thì ta sẽ thờ phụng Chúa trong nguồn rung động bát ngát của những đêm thanh[12] mặt trăng khi khuyết khi tròn sẽ giảng cho ta nghe bài kinh sám hối, đám rước trang nghiêm thành kính của những ngôi sao sẽ cầu nguyện cùng ta - và những lời tình tự của chúng ta có bao giờ cạn! Một nụ cười của Luydơ đủ cho anh sống no đầy bao nhiêu thế kỷ, và giấc mộng cả đời anh sẽ qua đi trước khi anh hiểu thấu ý nghĩa giọt lệ mà anh nhìn thấy long lanh trong mắt của em.

LUYDƠ - Ngoài tình yêu của anh, anh không còn nghĩa vụ nào khác ư?

FÉCĐINĂNG *(Ôm Luydơ)* Làm cho tâm hồn em

bình yên, đó là nghĩa vụ thiêng liêng nhất của anh.

LUYDƠ *(Vẻ mặt rất trang nghiêm)* Thế thì anh đừng nói nữa, và hãy xa lìa em đi! Em có một người cha, cha em chỉ còn mỗi một thứ tài sản là đứa con gái độc nhất của người. Một người cha ngày mai vừa tròn sáu mươi tuổi, và đang bị tể tướng đuổi theo báo thù...

FÉCĐINĂNG *(Vội vã ngắt lời)* Cha em sẽ cũng đi với chúng ta - Thôi nhé, em đừng cưỡng lại nữa. Anh sẽ đổi những vật quý của anh lấy tiền mặt, anh sẽ rút lấy một số tiền trong tài khoản của cha anh. Tước đoạt của kẻ cướp đâu có phải là phạm tội, vì tài sản ấy đã kiếm được bằng xương máu của đất nước này. Đúng một giờ đêm nay, xe ngựa sẽ đến đón em và cha em! Chúng ta sẽ trốn đi.

LUYDƠ - Và lời rủa nguyền của cha anh sẽ đuổi theo chúng ta... Anh quẫn trí mất rồi! Dù là của một tên sát nhân, thì lời rủa nguyền ấy vẫn có hiệu lực.

Dù lời rủa nguyền ấy bật ra từ miệng một tên ăn trộm bị trói trên bánh xe cực hình, thì sự báo ứng của trời cũng sẽ hoàn thành lời rủa nguyền ấy.Nó sẽ như một bóng ma tàn nhẫn đuổi theo chúng ta trên mọi nẻo đường tha hương... Không, anh ơi! Nếu em chỉ giữ được anh bằng một tội ác, thì em tự thấy em còn đủ sức để chịu mất anh.

FÉCĐINĂNG *(Ngây người, lẩm bẩm)* Thật thế ư?

LUYDƠ - Vâng, mất anh! Ôi, ý nghĩ khủng khiếp... vô cùng khủng khiếp ... khủng khiếp đến chết cả linh hồn bất tử và tái nhợt đôi má rực hồng của niềm vui... Mất anh, ôi Fécđinăng. Nhưng mà không, ta chỉ có thể mất cái gì thuộc về ta, mà trái tim anh thì thuộc về dòng dõi của anh ... Em đã ước ao có anh, đó là một điều bạo nghịch... ước ao ấy bây giờ em xin từ bỏ.

FÉCĐINĂNG *(Đau đớn cắn môi)* Em nói em từ bỏ?

LUYDƠ - Không, anh hãy nhìn em đây, anh Fécđinăng yêu dấu. Anh đừng nghiến

răng dữ dội như thế đi anh! Xin anh cho phép em nêu gương để cứu sống lòng can đảm đang hấp hối của anh. Xin anh cho phép em nêu gương để gọi hồi tỉnh lòng can đảm đang nghiêng đổ của anh. Trong giây phút này, em muốn làm một người liệt nữ [13]... Em muốn đem trả lại cho một người cha một kẻ làm con đang trốn chạy. Em muốn từ chối một cuộc kết hợp sẽ lay đổ cả nền tảng xã hội, và đảo lộn cả luật lệ của một trật tự lâu đời. Chính em là kẻ có tội... Lòng em đã nuôi những ước muốn táo tợn, những ước muốn ngu xuẩn... Nỗi đau khổ của em chính là hình phạt em phải chịu. Nhưng bây giờ xin anh để cho em còn được chút ảo tưởng em dịu dàng nỗi đau khổ này là do em tự nguyện hi sinh. Anh lại không muốn cho em hưởng chút vui đó hay sao?

(Fécđinăng trong một lúc giận dữ bàng hoàng, nắm lấy cây đàn Vilon, định kéo, bật đứt dây, ném xuống đất, và phá lên cười).

LUYDƠ - Anh Vante! Trời ơi! Ta nhìn thấy gì thế này. Xin anh trấn tĩnh lại! Giờ phút chia tay này đòi hỏi chúng ta phải vững vàng tự chủ... Em hiểu lòng anh, anh Vante thân yêu... Tình yêu của anh nồng nàn như sự sống, tình yêu của anh bao la vô cùng vô tận. Xin anh hãy dành tình yêu ấy cho một người cao quý và xứng đáng hơn em. Con người ấy sẽ không còn phải thèm muốn gì những người hạnh phúc nhất trong các chị em của mình nữa. *(Cố nén khóc)* Anh không nên gặp em nữa. Hãy để cho đứa con gái rồ dại thất vọng tội nghiệp này thầm khóc nỗi thương đau trong những bức tường vắng lạnh, không có ai bận tâm đến những giọt nước mắt của ta... Tương lai em trống rỗng và lạnh lẽo như sự chết... Nhưng em sẽ cho phép em thỉnh thoảng được tự an ủi bằng hương thơm của bó hoa tàn là những ngày đã qua. *(Đưa bàn tay run rẩy cho Fécđinăng, quay mặt đi)* Xin vĩnh biệt, ông Vante!

FÉCĐINĂNG *(Bừng tỉnh)* Anh trốn đi đây, Luydơ! Thật em không trốn đi cùng anh ư?

LUYDƠ *(Lùi lại, ngồi ở một góc phòng - hai tay ôm mặt)* Nghĩa vụ của tôi ra lệnh cho tôi ở lại và chịu đau khổ.

FÉCĐINĂNG - Con rắn độc! Ngươi nói dối! Có một nguyên nhân khác giữ ngươi ở lại đây.

LUYDƠ *(Giọng đau đớn âm thầm)* Hãy giữ lấy ảo tưởng đó... Có thể nó sẽ làm cho ông đỡ khổ.

FÉCĐINĂNG - Đây là nghĩa vụ lạnh ngắt đối đầu với lòng say mê cuồng nhiệt ư?... Ta chịu để cho câu chuyện hoang đường này mê hoặc được ta sao?... Không! Có một đứa tình nhân nào giữ ngươi ở lại đây! Liệu hồn ngươi và nó, nếu điều nghi ngờ của ta được chứng thực. *(Ra nhanh).*

(Sau một hồi lâu ngừng lặng, Luydơ đứng dậy, khắc khoải nhìn xung quanh).

LUYDƠ - Không biết cha mẹ ta bây giờ ở đâu? Cha ta đã hẹn sẽ trở về ngay, thế mà đã qua năm tiếng đồng hồ ghê sợ. Hay

là có tai nạn gì chăng? Ta làm sao thế này? Sao hơi thở ta hồi hộp thế này?

(Vuôm vào, đứng ở cuối phòng, Luydơ không nhìn thấy).

Không, không có gì đâu... Đây chỉ là những ảo tưởng hãi hùng của lòng ta đang bứt dứt... khi hồn ta run sợ thì mắt ta nhìn đâu cũng thấy những hình thù quỷ quái yêu ma.

VUÔM *(Lại gần)* Xin chào cô

LUYDƠ - Trời! Ai nói đó? *(Quay lại, nhìn thấy Vuôm, lùi lại, sợ hãi)* Ghê gớm, ghê gớm quá! Những dự cảm đen tối của ta đã khủng khiếp hiển hiện ra đây rồi. *(Khinh bỉ nhìn Vuôm)* Chắc là ông đến tìm tể tướng? Ông ta về rồi.

VUÔM - Không, thưa cô, tôi đến tìm cô.

LUYDƠ - Lạ nhỉ, thế thì sao ông không ra ngoài chợ?

VUÔM - Sao lại ra ngoài chợ?

LUYDƠ - Để tìm vị hôn thê của ông trên giá nhục hình.

VUÔM - Thưa cô, cô ngờ sai rồi...

LUYDƠ (*Cố dằn lại một câu hỏi*) Tôi có thể hầu ông việc gì đây?

VUÔM - Cha cô cử tôi đến đây.

LUYDƠ (*Sợ hãi*) Cha tôi? Cha tôi bây giờ ở đâu?

VUÔM - Ở một nơi mà cha cô không muốn ở.

LUYDƠ - Trời ơi! Một sự cảm ghê gớm đè nặng lòng ta! Ông nói nhanh lên, cha tôi ở đâu?

VUÔM - Cô muốn biết thì tôi xin nói: ở trong ngục tối

LUYDƠ - Lại thêm một tai hoạ nữa! Nhưng tại sao lại ở trong ngục tối?

VUÔM - Theo lệnh của hoàng thân.

LUYDƠ - Lệnh của hoàng thân?

VUÔM - Vâng, Hoàng thân muốn trừng phạt kẻ đã xúc phạm tới ngài qua vị đại biểu của ngài.

LUYDƠ - Thế nào, thế nào? Trời đất ơi!

VUÔM - Ngài đã quyết định nghiêm trị để làm gương.

LUYDƠ - Chỉ còn thiếu nước ấy nữa thôi! Ngoài thiếu tá ra, ta chỉ còn một

người mà ta yêu kính, người ấy cũng không thoát khỏi tai nạn nữa rồi. Lạy Chúa, xin cứu lấy lòng tin của tôi đang muốn sụp đổ! Thế còn Fécđinăng?

VUÔM - Công tử được quyền tự do lựa chọn, hoặc là phu nhân Minfo, hoặc là bị nguyền rủa và bị tước quyền thừa kế.

LUYDƠ - Cái quyền tự do mới ghê gớm làm sao!... Thế mà trong hai ta, chàng lại là kẻ hạnh phúc hơn, vì chàng không có một người cha để mà mất, tuy rằng không có cha cũng là một số kiếp thê thảm. Cha ta bị kết tội đại nghịch, người yêu của ta bị ép buộc phải chọn hoặc là phu nhân hoặc là số phận một kẻ làm con bị nguyền rủa bị từ bỏ ... Tất cả những mưu mô ấy thật là đáng kính phục! Vì sự bỉ ổi cực độ cũng có thể coi là một thứ hoàn mỹ... Hoàn mỹ rồi ư? Không, vẫn còn thiếu một chút... Mẹ tôi ở đâu?

VUÔM - Ở trong nhà giam nữ phạm nhân.

LUYDƠ *(Cười đau đớn)* Tai hoạ của ta thế là

toàn vẹn! Ừ, thật là toàn vẹn. Vậy là ta hoàn toàn tự do... Ta được giải thoát khỏi mọi nghĩa vụ... khỏi mọi nước mắt... khỏi mọi vui sướng... khỏi mọi lo âu... khỏi cả ơn phù hộ của Chúa... mà ta cũng chẳng cần đến nó nữa làm gì!

(Im lặng khủng khiếp).

Chắc là ông còn có tin gì báo thêm cho tôi nữa chứ? Nói đi, bây giờ thì điều gì tôi cũng nghe được cả.

VUÔM - Những việc đã xảy ra, cô đều biết cả rồi.

LUYDƠ - Thế thì chắc tôi còn được biết những việc sẽ phải xảy ra *(Lại ngừng lặng. Trong khi ấy, Luydơ chăm chăm nhìn Vuôm từ đầu đến chân)*. Khốn nạn cho ngươi, ngươi đang theo đuổi một nghề nghiệp thê thảm, trong đó ngươi sẽ thua lỗ mất linh hồn của ngươi. Làm cho người ta khốn khổ, như thế cũng đủ ghê gớm rồi; nhưng lại còn đến tỉa tách cho người ta thấu hiểu nỗi khốn khổ, mà người ta phải chịu

thì thật là kinh tởm!... Trong khi một trái tim đẫm máu đang quằn quại dưới mũi thép nhọn của số mệnh, trong giờ phút mà chính kẻ ngoan đạo cũng phải ngờ vực cả Chúa, thì ngươi đến hát bài ca của loài cú vọ... Xin Chúa giữ ta! Dù mỗi giọt mồ hôi khắc khoải mà người đã làm đổ ra sẽ đổi được một kho vàng, thì ta cũng chẳng thèm nhận cái địa vị của ngươi!... Còn việc gì phải xảy ra nữa?

VUÔM - Tôi không biết.

LUYDƠ - Ông không muốn biết đấy!... Kẻ đưa tin hắc ám này đang sợ hãi cả âm thanh của những lời đưa tin. Nhưng trên nét mặt câm lặng như nấm mồ của ông, tôi đã nhìn thấy yêu quỷ hiện hình. Tôi còn phải nghe tin gì nữa? Lúc nãy, ông nói rằng hoàng thân quyết định nghiêm trị để làm gương... Như thế nghĩa là thế nào?

VUÔM - Cô đừng hỏi tôi nữa.

LUYDƠ - Nghe đây, đồ khốn kiếp! Ngươi thật đã theo học ở trường dạy đao phủ.

Nếu không thì ngươi đã học ở đâu cái mánh khoé dùng mũi thép nhọn dai dẳng lách dần dần một cách tinh vi vào những vết thương rách nát như vậy? Ngươi đã đang đau thắt lại, phải uổng công chờ đợi một nhát đâm cuối cùng kết liễu cơn đau? Số phận nào đang chờ cha ta? Ta thấy có sự chết trong những lời mà ngươi đã cười cợt nói ra. Những điều ngươi không muốn nói ra là những tin gì? Nói đi, nói đi! Để cho ta nhận ngay một lúc tất cả cơn sét lửa phải giáng xuống đầu ta! Số phận nào đang chờ cha ta?

VUÔM - Một cuộc thẩm phán đại hình.

LUYDƠ - Thế nghĩa là gì? Ta là một đứa con gái dại dột và dốt nát, ta không hiểu nổi những tiếng thông thái quái gở của các ngươi. Thẩm phán đại hình là cái gì?

VUÔM - Là một cuộc thẩm phán quyết định sự sống hay là chết của phạm nhân.

LUYDƠ *(Ngang tàng)* Được rồi, ta cảm ơn ngươi! *(Đi nhanh vào buồng trong).*

VUÔM *(Ngẩn người vì sửng sốt)* Thế là thế nào? Hay là con bé định... Ma quỷ! Cầu cho nó đừng liều... Mau... Ta phải bảo toàn sinh mệnh của nó... *(Định đi theo).*

LUYDƠ *(Trở lại đã khoác áo choàng)* Ông Đổng lý, xin lỗi ông, tôi phải khoá cửa.

VUÔM - Cô định đi đâu mà vội vã thế?

LUYDƠ - Đi tìm hoàng thân. *(Định đi).*

VUÔM - Sao, đi đâu? *(Giữ Luydơ lại).*

LUYDƠ - Đi tìm hoàng thân. Ông chưa nghe rõ ư? Đi tìm cái vị hoàng thân đang muốn pháp đình phán quyết cha tôi được sống hay là phải chết? Không, không, nói là muốn thì không đúng. Nói là *phải* mới đúng. Hoàng thân phải ra lệnh xử cha tôi, bởi vì đó là ý muốn của mấy thằng khốn kiếp. Trong cái án đại nghịch này, không có một tài liệu nào khác để xét xử, ngoài cái cá nhân của Đức ông và chữ ký hoàng thân của ngài.

VUÔM *(Ha hả cười)* Đi tìm hoàng thân!

LUYDƠ - Tôi hiểu ông cười cái gì!... Không, tôi không đến tìm lòng thương hại. Chúa gìn giữ tôi chớ để tôi làm việc đó. Tôi biết, tôi biết những tiếng kêu gào thảm thiết của tôi ở đó sẽ chỉ gây được sự ghê tởm. Người ta thường bảo tôi rằng những bậc quyền quý của thế gian này không hề biết thế nào là sự khốn khổ, rằng họ không muốn biết thế nào là khốn khổ. Được rồi, tôi sẽ đến nói cho ngài biết thế nào là sự khốn khổ. Tôi sẽ vẽ ra trước mắt ngài tất cả những nét rẫy chết có rút bi thảm trên bộ mặt của khốn khổ. Bằng những tiếng kêu xé ruột xé gan, tôi muốn gào lên cho hoàng thân biết thế nào là sự khốn khổ. Và nếu bức tranh tôi vẽ ra chưa đủ khiến tóc ông ta phải dựng ngược trên đầu, thì tôi sẽ thét vào tai ông ta rằng, đến giờ hấp hối, lồng ngực của tất cả mọi đấng vua chúa trên trái đất này cũng rền rĩ chẳng khác gì lồng ngực của những kẻ khốn khổ, và cuộc phán xét cuối cùng sẽ sàng tất cả những vị vương hầu

cũng như những người khốn khổ ở trên cùng một cái sàng[14] *(Định đi).*

VUÔM *(Giọng ôn tồn, nhưng ác độc)* Ồ, đi đi, cô cứ đi đi. Ừ, mà cô cũng không thể làm gì khôn ngoan hơn được nữa đâu. Tôi khuyên cô nên đi tìm hoàng thân, và tôi xin bảo đảm với cô rằng hoàng thân sẽ nghe lời cô đấy.

LUYDƠ *(Tức khắc dừng lại)* Ông nói sao? Chính là ông lại khuyên tôi điều đó? *(Trở vào)* Hừ, ta định làm gì thế này? Chắc chắn là phải có điều gì kinh tởm lắm đây, vì chính kẻ này lại cũng khuyên ta!... Nhưng tại sao ông biết rằng hoàng thân sẽ nghe lời tôi?

VUÔM - Bởi vì hoàng thân sẽ chẳng phải cho không đâu.

LUYDƠ - Chẳng phải cho không? Liệu ngài sẽ đòi cho hành vi nhân đạo của ngài phải được trả bằng một giá nào?

VUÔM - Bản thân cái người đẹp đến thỉnh cầu là một giá quá đủ rồi.

LUYDƠ *(Đứng sững rồi kêu to, giọng tan vỡ)* Chúa công bằng ơi!

VUÔM - Tôi mong rằng được trả một giá êm dịu như vậy để cứu lấy mạng sống cho cha thì cô cũng không đến nỗi cho là đắt quá, phải không?

LUYDƠ *(Cuồng giận)* Ừ, ừ, đúng rồi! Bọn quyền quý các người đã dùng tội lỗi của chính các người làm một thứ vũ khí mạnh mẽ như gươm lửa của các thiên thần[15] để chống lại chân lý. Cha ơi, xin Chúa quyền phép trên trời giúp đỡ cha. Để cứu cha, con gái cha xin vui lòng chịu chết, nhưng không thể nào phạm tội.

VUÔM - Cái tin này mang về, chắc chắn sẽ làm cho ông già tội nghiệp bị mọi người bỏ rơi kia không khỏi ngạc nhiên.. Ông cụ cứ bảo tôi rằng: "Luydơ của ta đã đẩy ta xuống vực thẳm, thì Luydơ của ta sẽ kéo ta dậy!"... Thưa cô, tôi xin mang câu trả lời của cô về ngay cho ông cụ. *(Làm ra vẻ định đi)*

LUYDƠ *(Chạy theo giữ hắn lại)* Ở lại, ở lại đã! Chờ tôi một chút. Khi cần bắt người ta thất vọng, thì sao mà thằng quỷ

Xatăng này nhanh nhẹn đến thế! Đúng rồi, chính là tôi đã hại cha tôi, vậy chính tôi phải cứu người. Nào, ông nói đi! Hãy khuyên tôi một câu! Tôi nên làm gì! Tôi phải làm gì bây giờ?

VUÔM - Tôi chỉ biết có một cách.

LUYDƠ - Cách ấy là...?

VUÔM - Là cách mà chính cha cô cũng ước ao...

LUYDƠ - Chính cha tôi?... Cách gì vậy?

VUÔM - Một cách rất dễ dàng đối với cô.

LUYDƠ - Ngoài sự xỉ nhục, đối với tôi không có gì là khó.

VUÔM - Nếu cô bằng lòng trả lại tự do cho thiếu tá.

LUYDƠ - Trả lại tự do cho chàng? Giải thoát chàng khỏi tình yêu? Ông định chế nhạo tôi đấy ư? Lại còn phải muốn tôi tự nguyện làm cái điều mà tôi đã bị ép buộc phải làm nữa sao?

VUÔM - Thưa cô, ý tôi không phải là như vậy. Cần phải làm cho thiếu tá hoàn toàn tự ý buông cô ra trước!

LUYDƠ - Không khi nào chàng chịu đâu!

VUÔM - Hình như đúng là thế. Nhưng thật ra, chỉ có cô mới là người đạt tới kết quả ấy. Cô thử nghĩ xem, nếu không phải vì thế thì chúng tôi đến tìm cô làm gì?

LUYDƠ - Liệu cô có thể ép buộc chàng phải ghét tôi chăng?

VUÔM - Chúng ta cứ thử xem. Mời cô ngồi xuống đây.

LUYDƠ - *(Sửng sốt)* Quân khốn kiếp! Ngươi định mưu toan gì đây?

VUÔM - Mời cô ngồi xuống và viết đi! Bút đây, giấy đây, mực đây.

LUYDƠ - Ta phải viết gì? Ta phải viết cho ai?

VUÔM - Cho tên đao phủ của cha cô.

LUYDƠ - Trời! Ngươi thật có tài hay dày vò linh hồn người ta *(Cầm bút).*

VUÔM *(Đọc)* "Thưa lang quân"...

LUYDƠ - *(Run rẩy viết).*

VUÔM - "Đã qua ba ngày khắc khoải... ba ngày không được gặp chàng".

LUYDƠ *(Sửng sốt hạ bút)* Bức thư này gửi cho ai?

VUÔM - Cho tên đao phủ của cha cô.

LUYDƠ - Trời ơi!

VUÔM *(Đọc tiếp)* "Chàng có trách thì xin hãy trách thiếu tá... hắn cứ suốt ngày hau háu kèm riết bên em".

LUYDƠ - *(Bật lên)* Bỉ ổi khủng khiếp! Bức thư này gửi cho ai?

VUÔM - Cho tên đao phủ của cha cô.

LUYDƠ *(Bồn chồn, vặn hai bàn tay)* Không, không! Không! Sao lại bạo ngược đến thế này, trời ơi! Nếu loài người xúc phạm đến Chúa, thì xin Chúa hãy trừng trị loài người bằng những hình phạt của loài người. Nhưng sao Chúa nỡ thắt buộc tôi giữa hai nỗi kinh hoàng? Sao Chúa nỡ quăng quật tôi giữa sự sống và xỉ nhục? Sao Chúa nỡ đặt con quỷ địa ngục khát máu này lên đầu tôi? Ngươi muốn làm thì làm! Không bao giờ ta chịu viết bức thư này!

VUÔM *(Cầm mũ)* Xin tùy cô!... Thưa cô, tôi xin tùy ý cô. Cô muốn viết hay không, đó hoàn toàn là do ý thích của cô.

LUYDƠ - Ý thích của ta, hừ, ý thích của ta! Loài man rợ! Ngươi đem treo một kẻ khốn khổ trên vực thẳm địa ngục, bắt họ làm theo ý ngươi đòi hỏi. rồi ngươi lại xỉ mạ Chúa bằng cách hỏi kẻ khốn khổ kia rằng làm như vậy có thích không? Ừ, người thừa hiểu rằng lòng ta bị những tình cảm tự nhiên ràng buộc chặt chẽ như những dây xiềng. Thôi bây giờ ta không cần gì nữa! Đọc tiếp đi. Ta không cần suy nghĩ gì nữa! Ta chịu cúi đầu trước sức mạnh của mưu mô địa ngục hiểm độc! *(Ngồi).*

VUÔM *(Đọc tiếp)* "Hắn cứ suốt ngày hau háu kèm riết bên em" Cô đã viết câu ấy chưa?

LUYDƠ - Đọc tiếp đi, đọc tiếp đi!

VUÔM - "Hôm qua tể tướng đã đến nhà em. Cái anh chàng thiếu tá dũng cảm ấy cứ ra sức mà bảo vệ danh dự cho em, thế có buồn cười không".

LUYDƠ - Đáng phục thay! Đáng phục thay! Đọc nữa đi!

VUÔM - "Em phải giả vờ ngất đi... ngất đi để khỏi phá lên cười..!"

LUYDƠ - Trời ơi!

VUÔM - "Nhưng cứ phải đeo mãi cái mặt nạ ấy, em không thể chịu được nữa. Giá mà em thoát được hắn..."

LUYDƠ *(Đột nhiên ngừng viết, đứng dậy bước đi, bồn chồn, đầu cúi xuống như muốn tìm vật gì trên đất rồi lại ngồi viết tiếp).* "Giá mà em thoát được".

VUÔM - "Ngày mai đến phiên hắn thường trực. Xin chàng đợi đến khi nó từ giã em, và chàng hãy đến nơi mà chúng ta vẫn hẹn nhau..." Cô đã viết câu ấy chưa? "Mà chúng ta vẫn hẹn nhau".

LUYDƠ - Viết cả rồi!

VUÔM - "Đến nơi mà chúng ta vẫn hẹn nhau, đến bên Luydơ yêu dấu của chàng".

LUYDƠ - Chỉ còn thiếu địa chỉ nữa thôi.

VUÔM - "Gửi ông thị vệ trưởng Kabơ".

LUYDƠ - Chúa cao cả làm chứng cho ta, đây là một cái tên cũng xa lạ với tai ta như những dòng chữ bỉ ổi này xa lạ với

lòng ta. *(Đứng dậy, chăm chăm nhìn tờ giấy mà nàng vừa viết, hồi lâu, rồi đưa cho Vuôm. Giọng lạc đi, như người hấp hối)* Đây, ông cầm lấy! Danh dự của ta. Số phận của Fécđinăng... tất cả hạnh phúc của đời ta... ta trao cả cho ông. Bây giờ ta không còn gì nữa, ta chỉ còn là một kẻ hành khất ở thế gian này.

VUÔM - Đâu có phải thế! Cô ơi, cô đừng tuyệt vọng. Tôi đây vẫn thương cô với tất cả tấm lòng thành! Có thể... Ừ, ai biết đâu đấy. Có lẽ tôi cũng có thể bỏ qua một vài điều nào đó...! Lạy Chúa, thật vậy, tôi thương cô lắm.

LUYDƠ *(Mắt sắc như dao, nhìn thẳng vào mặt hắn)* Ông đừng nói nữa! Ông đang sắp cầu mong một điều đáng ghê sợ cho ông đấy!

VUÔM *(Định hôn tay Luydơ)* Nếu điều đáng ghê sợ ấy lại là bàn tay xinh đẹp này thì sao? Cô nghĩ thế nào hở cô?

LUYDƠ *(Giọng ghê gớm)* Ta nghĩ rằng ta sẽ bóp chết ngươi trong đêm tân hôn, để

rồi sau đó ta khoái trá bước lên giá cực hình [16]. *(Định đi nhưng lại quay vào).* Ông đã làm xong việc chưa, thưa ông? Con chim bồ câu bây giờ được phép bay đi rồi chứ?

VUÔM - Thưa cô, chỉ còn một việc nhỏ này thôi. Cô phải đi cùng tôi và nhân danh Chúa mà thề độc với tôi rằng bức thư này do cô hoàn toàn tự nguyện viết ra.

LUYDƠ - Ôi, lạy Chúa! Chính Chúa lại đóng dấu ấn của người vào những việc làm của địa ngục này chăng. *(Vuôm đưa nàng đi).*

HỒI THỨ TƯ

CẢNH I

(Một gian phòng trong lâu đài tể tướng. Fécđinăng cầm lá thư mở sẵn trong tay, từ phía ngoài xông vào. Lúc đó một người hầu cũng bước vào, từ lối cửa khác).

FÉCĐINĂNG - Thị vệ trưởng đến đây, có phải không?

NGƯỜI HẦU - Thưa thiếu tá, tể tướng cho đòi thiếu tá.

FÉCĐINĂNG - Đồ khốn! Ta hỏi: thị vệ trưởng đến đây, có phải không?

NGƯỜI HẦU - Ngài đang đánh bài ở trên kia.

FÉCĐINĂNG - Vào bảo với ngài rằng, nhân danh mọi loài ma quỷ, ngài hãy ra đây ngay.

(Người hầu ra. Fécđinăng một mình. Đọc thư. Lúc thì ngừng lại như sững sốt, lúc thì cuồng giận đi lại trong phòng).

FÉCĐINĂNG - Không thể có chuyện như vậy được! Không thể! Trong cái hình dáng thiên thần ấy không thể nào lại ẩn náu một trái tim ma quỷ đến thế được! Vậy mà... Vậy mà... Dù tất cả thiên thần từ các tầng trời kéo xuống đây làm chứng rằng nó trong sạch... Dù trời và đất, dù tạo vật và Tạo hoá hùa nhau lại để làm chứng rằng nó trong sạch, thì đây vẫn là chữ viết của nó đây. Ôi lường đảo khủng khiếp kinh tởm mà loài người chưa từng thấy!... Thì ra đây là nguyên nhân khiến cho nó cố chết cưỡng lại dự định trốn đi của ta... Đây chính là nguyên nhân. Ôi trời ôi, ta đã tỉnh dậy rồi đây, mọi việc đã lột trần ra trước mắt ta rồi đây! Thì ra đây là nguyên nhân khiến nó cự tuyệt không thèm hưởng tình yêu của ta một cách anh hùng như vậy, thế mà chỉ chút nữa là cái mặt nạ thiên thần ấy lừa được ta! *(Lồng lộn đi đi lại lại, rồi lại ngừng, suy nghĩ)* Hừ! Đã thấu hiểu đến tận đáy xác hồn ta! ... Đã đáp lại tất cả những tình cảm táo bạo

nhất, những rung động sâu kín nhất, thiết tha nhất, những kích động nồng nàn của ta... Cảm thấu linh hồn ta trong những âm hưởng thoáng qua nhất, trong những rung cảm tinh vi nhất - thấu hiểu tận đáy trái tim ta qua một loạt nước mắt của ta - thề sẽ theo ta lên đến tận những đỉnh cao cheo leo nhất của lòng mê say, và cùng ta đi tới tận bờ những vực thẳm hãi hùng...! Ôi trời ôi! Trời ôi! Thì ra tất cả chỉ là cái mặt nạ, chỉ là trò gian dối ư? Ôi, nếu gian dối lại được nhuộn bằng những mầu bền chặt khó phai như vậy, thì sao chưa có một con quỷ nào tìm được cách lẻn vào thiên đàng bằng lừa đảo và xảo quyệt?

Khi ta vạch ra những gian nguy mà tình yêu của chúng ta đang gặp, thì sao mà nó biết vờ tái mặt đi tài tình đến thế! Nó đã đánh gục nổi sự láo xược trâng tráo của cha ta bằng một vẻ tôn nghiêm ngang tàng biết chừng nào; vậy mà chính trong khi đó, cái con người ấy cũng tự cảm thấy nó là

kẻ có tội! Sao? Chính nó đã chịu được cơn thử lửa của sự thực đấy thôi! Con giả dối ấy ngã ngất đi! Hỏi tình cảm sâu thật của trái tim, từ nay ngươi sẽ dùng ngôn ngữ nào mà tự biểu lộ đấy? Bởi vì những con dâm phụ cũng biết ngất đi! Ngươi sẽ tự biện bạch cách nào đây, hỡi trinh tiết! Bởi vì những con đĩ cũng biết ngất đi.

Nó biết rằng nó đã khiến được ta trở thành như thế nào. Nó đã nhìn thấu tỏ cả linh hồn ta. Trong cơn xúc động nhuộm hồng đôi má của cái hôn đầu tiên, lòng ta đã dâng trào lên đôi mắt cho nó nhìn thấy. Vậy mà khi ấy nó không cảm thấy gì chăng? Hay là nó chỉ cảm thấy sự thắng lợi của những mánh khoé của nó? Khi hạnh phúc ngất ngây của ta tưởng rằng đã ôm được cả trời đất trong vòng tay ta ôm nó, khi những dục vọng thô bạo nhất của ta câm lặng đi, và trong trái tim ta chỉ còn lại ý nghĩ suy nhất là thời gian vô tận và người mà ta yêu - thì khi ấy nó không cảm thấy một chút gì

ư? Nó không cảm thấy gì khác, ngoài sự thắng lợi của những mưu toan của nó ư? Nó không cảm thấy gì khác ngoài sự tôn sùng sắc đẹp của nó sao? Nó phải chết, ta phải báo thù! Chỉ có thế thôi... trừ khi ta đã lầm.

(Thị vệ trưởng, bước những bước ngắn, và vội vã, vào).

THỊ VỆ TRƯỞNG - Kìa, bạn thân mến! Bạn đã tỏ ý muốn...

FÉCĐINĂNG *(Nói riêng)* Ý muốn bẻ gẫy cổ một tên vô lại *(nói to)* Thị vệ trưởng, đây là bức thư ông đánh rơi ở chỗ duyệt binh... May mắn làm sao lại chính là tôi *(cười cay đắng)* Nhặt đi.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Ông?

FÉCĐINĂNG - Vâng, thật là một sự tình cờ thú vị. Ông hãy thu xếp việc này với Chúa quyền phép trên trời đi vậy!

THỊ VỆ TRƯỞNG - Ông làm tôi sợ quá, hầu tước ơi!

FÉCĐINĂNG - Đọc đi, đọc đi! *(Lùi xa hắn)* Nếu ta không đáng làm một anh tình nhân, thì có lẽ ta càng thích hợp với việc làm mối hơn! *(Khi hắn đọc thư, Fécđinăng*

tháo hai khẩu súng ngắn treo trên tường).

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Ném thư lên bàn, định chạy)* Ma quỷ!

FÉCĐINĂNG *(Túm lấy tay hắn, giữ lại)* Khoan đã, ông thị vệ trưởng thân mến! Những điều viết trong thư này khiến cho tôi rất vui lòng. Tôi phải được quyền đòi trả công vì đã nhặt được nó. *(Đưa súng cho hắn).*

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Lùi lại sợ hãi)* Kìa, ông nên biết điều một chút, ông bạn thân mến.

FÉCĐINĂNG *(Dữ dội)* Tao thừa biết điều để tống một thằng khốn kiếp như mày sang thế giới bên kia. *(Ấn một khẩu súng vào tay hắn, đồng thời rút khăn tay)* Cầm lấy! Giữ lấy một đầu khăn! Đây là chiếc khăn mà con ấy đã tặng tao đây!

THỊ VỆ TRƯỞNG - Đấu súng qua chiếc khăn à [17]? Ông điên hay sao thế? Ông định làm gì thế này?

FÉCĐINĂNG - Cầm lấy một đầu khăn, tao đã bảo! Không thì mày bắn trượt mất, đồ hèn

nhát! Sao mà tay nó run bắn lên thế kia, thằng hèn nhát. Mày phải cảm ơn Chúa đã cho mày lần đầu tiên được nhận một cái gì vào trong cái sọ rỗng không của mày, đồ hèn nhát! *(Hắn định chạy)* Khoan đã nào! Tao không cho phép mày làm thế đâu! *(Tóm lấy hắn. Khoá cửa lại).*

THỊ VỆ TRƯỞNG - Thế nào, thiếu tá? Ở ngay trong gian phòng này ư?

FÉCĐINĂNG - Mày làm như mày đáng cho ta mất công ra ngoài thành chăng? Nào, hỡi vật trang sức xinh xắn của ta, trong gian phòng này, tiếng nổ sẽ càng vang ròn rã hơn, và đây sẽ là lần đầu tiên ngươi gây được chút náo động ở đời... Nào, nhằm đi!

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Lau mồ hôi trán)* Ông định liều cái mạng quý báu của ông như thế này sao, hả người trai trẻ chứa chan hi vọng kia?

FÉCĐINĂNG - Tao đã bảo: Nhằm đi! Tao không còn thiết gì ở đời này nữa.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Nhưng tôi thì lại vẫn còn thiết lắm, lạy ngài!

FÉCĐINĂNG - Mày, đồ khốn, mày còn sống để làm gì? Để nhận lấy những việc mà bất cứ người nào xứng đáng gọi là người đều ghê tởm ư? Để học cách co gập lại rồi lại duỗi dài ra cái lưng của mày liền bẩy lần trong một phút đồng hồ như con sâu cắm vào cái kim chăng? Để chuyên giữ quyển sổ ghi quần áo trong tủ của ông quan thầy mày, và để làm cái bung xung chịu những lời chế nhạo của hắn chăng? Thà để tao xách cổ mày đi với tao làm một con thú vật ngộ nghĩnh còn hơn. Ở đó, ở dưới địa ngục, mày sẽ đóng vai một con khỉ làm trò, mày sẽ nhảy múa theo tiếng gào khóc của những kẻ bị hành hình, mày sẽ lăng xăng tâng công như một con chó, mày sẽ tha hồ làm duyên làm dáng, và dùng tài nịnh thần của mày mà giải trí cho sự tuyệt vọng muôn đời của địa ngục.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Thưa ngài, tôi xin hoàn toàn tuân lệnh của ngài, ngài muốn bắt làm gì tôi cũng xin vâng, nhưng xin ngài làm phúc cất súng đi cho!

FÉCĐINĂNG - Nhìn nó kìa, cái thằng nhãi khóc lóc trước mặt ta!...Chỉ riêng sự có mặt của nó trên đời này đã là một sự xỉ nhục đối với ngày sáng tạo thứ sáu[18]. Hình như là có một tên lái sách độc ác nào ở Tubingen[19] đã in lại cái nguyên bản của Chúa trời! Tạ chỉ tiếc thay cho cái lạng óc đã bị hạ giá đối vì phải nằm trong cái sọ bạc bẽo này. Đáng lẽ chỉ một lạng óc ấy cũng có thể nâng một con khỉ lên hàng một con người, thế mà bây giờ cũng lạng óc ấy lại chỉ làm thành một mẩu trí khôn què quặt - Vậy mà con bé có thể hiến trái tim cho một kẻ như nó được! Một kẻ sinh ra để khiến cho mọi người ghê tởm tội lỗi hơn là để mọi người hùa theo tội lỗi! Khủng khiếp, quái gở, không thể tha thứ được!

THỊ VỆ TRƯỞNG - Lạy Chúa tôi, nó đang nói mỉa đây này!

FÉCĐINĂNG - Thôi! Tha cho nó đi thôi! Cũng nên cho nó hưởng sự khoan dung như đối với một con sâu bọ. Trông thấy cái

mặt nó, người ta chỉ còn biết nhún vai thán phục đấng tạo hoá khôn ngoan tiết kiệm đã tìm được cách nuôi sống loài tạo vật bằng những thứ cặn bã, đã lấy giá treo cổ làm bữa tiệc cho loài quạ đói, và lấy bùn nhơ của cung đình làm bữa tiệc cho lũ nịnh thần. Cuối cùng, người ta còn phải thán phục đấng tạo hoá khôn ngoan tiết kiệm đã nuôi dưỡng loài rắn rết và loài nhện độc trong cõi linh hồn để chúng truyền nọc độc nằm sẵn trong đó ra ngoài. Nhưng mà *(Lại nổi giận)* con sâu bọ này chớ có cả gan bò lên đoá hoa của ta nữa, nếu không thì *(Nắm chặt cánh tay hắn, lắc mạnh)* tao sẽ đập tan mày ra, như thế này, như thế này, như thế này này!

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Thở dài, nói một mình)* Lạy Chúa tôi, ước gì tôi thoát xa được nơi này, dù phải vào nhà thương điên Bicêptre gần Paris, cách đây trăm dặm cũng được, đi đâu cũng được, miễn là không phải ở cạnh con người này!

FÉCĐINĂNG - Quân vô lại! Nếu vì mày mà nàng không còn trong trắng nữa, nếu mày đã dám ngốn ngấu vẻ đẹp mà trước đây ta chỉ dám tôn thờ... *(Càng nổi giận)* nếu mày đã dám dở trò truỵ lạc cuồng loạn với người mà trước đây ở cạnh nàng, ta tự thấy ta là một thiên thần *(Đột nhiên ngừng lại, rồi tiếp tục, giọng dữ dội)* thì, đồ khốn, thà mày trốn xuống địa ngục còn hơn là gặp cơn giận của ta ở trên đời. Mày với nó đã đến bước nào rồi?... Thế nào, khai ra!

THỊ VỆ TRƯỞNG - Ngài buông tôi ra! Tôi xin thú thật hết với ngài!

FÉCĐINĂNG - Trời! Chung chạ với đứa con gái này hẳn là phải vui thú hơn cả hưởng những phút say đắm thanh cao với những người thiếu nữ khác... Nó mà thú thích truỵ lạc, thì nó đủ sức làm hư hỏng cả linh hồn, nó biết khoác cho nhục dục một cái vỏ đức hạnh!... *(Chĩa súng vào ngực thị vệ trưởng)* Nào! Nói cho tao biết, mày với nó đã đến bước nào rồi? Khai ra, không thì tao bắn!

THỊ VỆ TRƯỞNG - Không, không có gì đâu mà, không có gì hết, xin ngài chịu khó bình tĩnh một chút! Ngài bị lừa đấy!

FÉCĐINĂNG - Mày lại còn dám trâng tráo nhắc lại cho tao biết là tao bị lừa à, đồ khốn... Mày với nó đã đến bước nào rồi? Khai ra, không thì mày chết!

THỊ VỆ TRƯỞNG - Trời ơi, trời ơi! Tôi xin nói ngay đây... Vâng... nhưng xin ngài hãy nghe tôi... đó là do cha của... chính là do cha của ... [20].

FÉCĐINĂNG *(Càng giận dữ)* ... Cha của nó đã bán nó cho mày? Nhưng mày với nó đã... Nói đi, không thì tao giết mày?

THỊ VỆ TRƯỞNG - Ngài cứ như người điên ấy thôi, ngài chẳng chịu nghe gì hết. Tôi chưa từng gặp cô ấy, tôi không biết cô ấy là ai. Tôi không rõ điều gì về cô ấy cả.

FÉCĐINĂNG *(Lùi lại)* Mày chưa từng gặp nàng? Mày không biết nàng là ai? Mày không rõ điều gì về nàng cả? Nàng đã hư hỏng vì tội lỗi của mày. Vậy mà mày lại dám chối nàng luôn ba lần trong một câu?... Xéo đi, đồ mạt hạng!

(Dùng bán súng đánh thị vệ trưởng và tống hắn ra ngoài) Người ta phát minh ra thuốc súng, không phải để dùng cho cái nòi khốn nạn như mày! *(Fécđinăng một mình. Im lặng hồi lâu. Một ý nghĩ ghê gớm dần dần hiện rõ trên nét mặt chàng).*

FÉCĐINĂNG - Hết rồi! Ừ, con khốn kiếp!... Đời ta thế là hết rồi... Nhưng đời ngươi cũng chẳng còn. ừ, phải, thề có Chúa cao cả, nếu đời ta thế là hết rồi, thì đến lượt ngươi cũng chẳng còn đời!... Hỡi Chúa công - thẳng trên trời, xin đừng tranh nàng với ta nữa! Người thiếu nữ ấy thuộc về ta. Vì nàng, ta đã bỏ cả thế gian bao la của Người. Vì nàng đã từ chối cả tạo vật huy hoàng của Người. Ôi hỡi Đấng Phán xét cao cả, hãy dành nàng cho ta. Muôn vàn linh hồn đang kêu van Người, xin Người hãy ngoảnh mặt thương xót của Người mà nhìn tới họ, và để mặc cho cả sự việc của ta *(Chắp hai bàn tay, trong một cử chỉ ghê tởm).* Đấng tạo hoá giầu sang quyền phép vô cùng lại

nỡ tranh với ta một linh hồn hèn hạ nhất trong các linh hồn mà người đã sáng tạo ra ư? Người thiếu nữ này là của ta, xưa kia ta là Chúa của nàng, bây giờ thì ta là quỷ của nàng. *(Mắt nhìn trừng trừng, tàn ác)* Phải, ta sẵn lòng nhận tất cả: ta sẵn lòng chịu trói làm một cùng nàng trên bánh xe cực hình cho đến muôn đời... mắt sói vào mắt, đầu sát bên đầu... kề nhau hai mái tóc dựng ngược của chúng ta... hoà cùng nhau những tiếng rền rĩ âm thầm của hai chúng ta... Và khi ấy ta sẽ nói lại cho nàng nghe những lời âu yếm của ta, ta sẽ nhắc lại những lời nàng đã thề thốt cùng ta!... Ôi trời ôi, trời ôi! Đây là một cuộc kết duyên khủng khiếp, nhưng mà vĩnh viễn! *(Định chạy ra ngoài, lúc đó, tể tướng bước vào).*

FÉCĐINĂNG *(Lùi lại)* Cha!

TỂ TƯỚNG - May mắn thay, cha gặp con đây rồi! Cha đến báo cho con một tin vui, con yêu quý ạ! Cha chắc chắn rằng cái tin

này sẽ khiến con phải ngạc nhiên. Con ngồi xuống đây.

FÉCĐINĂNG *(Chăm chăm nhìn cha hồi lâu)* Cha ơi! *(Lại gần, cảm động nắm tay hắn)* Cha ơi! (Hôn tay. và quỳ gục xuống chân hắn) Ôi, cha ơi!

TỂ TƯỚNG - Con làm sao thế con! Con đứng dậy đi con. Tay con nóng rực và run rẩy quá.

FÉCĐINĂNG *(Sôi nổi)* Xin cha tha tội vong ân bội nghĩa cho con. Con là thằng khốn kiếp. Con đã phụ lòng tốt của cha. Cha đối với con thật là thương yêu nhân từ... Ôi, lòng cha thật đã nhìn thấu cả tương lai... Bây giờ thì muộn quá rồi... Cha tha tội cho con! Tha tội cho con! Xin cha chúc phúc cho con đi, cha ơi!

TỂ TƯỚNG *(Vờ không hiểu)* Đứng lên, con! Con nói gì, cha không hiểu.

FÉCĐINĂNG - Thưa cha, cái con Minle ấy... Ôi, cha thật thấu hiểu lòng người... Sự giận dữ lúc ấy của cha rất đúng, rất cao thượng và chứa chan tình thương yêu

con. Có điều, đáng lẽ cha nên dùng cách khác thì hơn (21). Cái con Minle ấy...

TỂ TƯỚNG - Con đừng dày vò cha nữa. Cha nguyền rủa sự nghiêm khắc của cha. Cha tìm con để xin con tha lỗi cho cha.

FÉCĐINĂNG - Chính là con phải xin cha tha tội. Chính là con mới đáng nguyền rủa. Lời thống trách của cha là sự sáng suốt. Sự nghiêm khắc của cha là lòng thương yêu cao cả. Thưa cha, con Minle là một đứa...

TỂ TƯỚNG - ... Là một đứa con gái cao thượng và đáng yêu, cha hiểu rồi con ạ. Cha thừa nhận rằng cha đã nghi ngờ quá vội vàng. Luydơ đã chiếm được lòng yêu quý của cha rồi.

FÉCĐINĂNG *(Bật lên, xúc động)* Sao?... Cha cũng... cả cha cũng?... Có phải không, cha ơi, nó thật y như là hiện thân của sự thơ ngây trong trắng ấy thôi... ai mà chẳng phải yêu nó!

TỂ TƯỚNG - Phải nói rằng không yêu nó thì thật là một tội ác.

FÉCĐINĂNG - Ghê gớm chưa! Con quỷ!... Cả đến cha là người vẫn thấu hiểu lòng người, là người trước đây vẫn căm ghét nó, cả đến cha cũng phải... Thật là sự giả dối chưa từng thấy... Thưa cha, con Minle là một đứa...

TỂ TƯỚNG - ... rất xứng đáng làm con dâu của cha. Theo ý cha, đức hạnh của nó chỉ để thay cho tước hiệu, và sắc đẹp của nó còn quý hơn vàng ngọc. Trước tình yêu của con, những nguyên tắc của cha đã chịu lùi bước rồi đó... Con hãy cưới nó đi... nó là của con đấy.

FÉCĐINĂNG *(Xúc động cực độ, chạy vụt ra phía cửa)* Trời ơi! Đến thế này nữa là cùng! Xin vĩnh biệt cha! (ra)

TỂ TƯỚNG *(Đuổi theo)* Đứng lại, đứng lại đã! Con chạy đi đâu thế? *(Ra).*

CẢNH II

(Một gian phòng lộng lẫy trong lâu đài của phu nhân Minfo).

MINFO - Thế nào, con đã gặp cô ta rồi chứ? Cô ta sắp đến chưa?

XÔPHI - Đến ngay bây giờ. Khi con tới, thì cô ta còn mang thường phục. Cô ta xin phép thay áo xong là đến đây ngay.

MINFO - Đừng nói gì về cô ta nữa... Con im đi! Ta thấy run sợ như một tên ác phạm khi nghĩ rằng ta sắp sửa gặp cái con người hạnh phúc, cái con người mà tình cảm hoà hợp một cách đáng sợ với những tình cảm của lòng ta... Cô ấy nhận lời mời như thế nào?

XÔPHI - Cô ta có vẻ bối rối, suy nghĩ, chỉ mở to mắt nhìn con mà không nói gì. Con đang tưởng cô ta sẽ từ chối, thì thấy cô ta nhìn con một cách kỳ lạ, và bảo con rằng: "Điều mà chủ cô ra lệnh cho tôi, chính là điều mà tôi định ngày mai sẽ thỉnh cầu người".

MINFO *(Rất lo lắng)* Đi đi, Xôphi, để mặc ta. Hãy thương ta! Xấu hổ thay cho ta, nếu người thiếu nữ này chỉ là một người bình thường. Và tuyệt vọng thay cho ta, nếu càng cao hơn một kẻ bình thường.

XÔPHI - Nhưng thưa phu nhân, phu nhân tiếp xúc kẻ tình địch mà tâm trạng như thế này thì thật là bất lợi... Xin phu nhân hãy nhớ phu nhân là ai! Xin người hãy nghĩ đến dòng dõi của người, địa vị của người, và quyền thế của người. Để cho lòng kiêu hãnh tăng thêm vẻ uy nghiêm của người.

MINFO *(Lơ đãng)* Con bé rồ dại này đang nói gì thế?

XÔPHI *(Ranh mãnh)* Chẳng lẽ chỉ là tình cờ mà con nhìn thấy phu nhân hôm nay đeo những viên kim cương quý nhất? Tình cờ mà phu nhân hôm nay mặc bộ áo lộng lẫy nhất?... Mà phòng đợi của phu nhân nhan nhản những kẻ hầu người hạ? Và cũng tình cờ mà phu nhân chọn gian phòng sang trọng

nhất để tiếp cô bé bình dân ấy chăng?

MINFO *(Đi đi lại lại, vẻ chua chát)* Ma quỷ! Không thể tha thứ được! Con mắt đàn bà nhìn vào sự yếu đuối của đàn bà sao mà tinh quái đến thế được!... Ta đã sa đoạ đến thế nào để đến nỗi con ranh này mà cũng nhìn thấu được tận đáy lòng ta như vậy!

(Một người hầu vào):

NGƯỜI HẦU - Tiểu thư Minle đã tới...

MINFO *(Với Xôphi)* Ra đi! Xéo đi! *(Thấy Xôphi ngập ngừng, giọng đe doạ)* Đi đi! Ta ra lệnh cho ngươi! *(Xôphi ra, Minfo đi quanh phòng một lượt)* Tốt! Tốt lắm! May mà cơn thịnh nộ của ta đã nổi lên rồi! Ta đang ở trong tâm trạng mà ta mong muốn đây! (*Với người hầu)* Có thể cho cô ta vào!

(Người hầu ra, Minfo ngả người trên divan, và giữ một dáng thờ ơ trễ nải nhưng cao nhã. Luydơ vào, rụt rè, dừng lại cách xa Minfo. Minfo quay lưng lại nàng, chăm chú ngắm nàng trong tấm gương trước mặt).

(Một lát).

LUYDƠ - Thưa phu nhân, tôi chờ lệnh người.

MINFO *(Quay ra, khẽ gật đầu, vẻ cao xa và gìn giữ)* A! Cô đấy ư! Chắc cô là tiểu thư... gì nhỉ?... Tên cô là gì thế nhỉ?

LUYDƠ *(Hơi phật ý)* Cha tôi tên là Minle, và phu nhân đã cho đòi con gái của người.

MINFO - Phải rồi, phải rồi, ta nhớ ra rồi! Cô bé con ông nhạc sĩ nghèo mà gần đây người ta thường nói đến... *(Một lát nói riêng)* Vẻ người khá xinh xắn đây, tuy không thể gọi là một nhan sắc! *(Với Luydơ)* Lại gần đây, con! *(Nói riêng)* Đôi mắt này đã quen khóc lóc đây... Sao mà ta yêu đôi mắt này! *(Với Luydơ)* Lại gần đây chút nữa nào... gần nữa... Hình như con sợ ta, phải không?

LUYDỢ *(Giọng cao quý và quả quyết)* Không, thưa phu nhân. Tôi khinh thường sự xét đoán của số đông. Tôi không giống mọi người đâu.

MINFO *(Nói riêng)* Thấy chưa!... Thái độ vững

vàng và cái giọng thách thức này đúng là của Fécđinăng truyền cho... *(Với Luydơ)* Có người đã tiến dẫn cô với ta. Hình như cô là người có học thức và lịch thiệp nữa. Ta muốn tin như vậy. Ta không đời nào muốn kết tội nói dối cho cái người đã nhiệt thành nói giúp cô.

LUYDƠ - Nhưng mà, thưa phu nhân, tôi không quen ai là người có thể mất công tìm hộ tôi một người che chở.

MINFO *(Kênh kiệu)* Mất công đối với ai? Đối với người được tiến dẫn hay đối với người che chở[22].

LUYDƠ - Thưa phu nhân, những lời nói này vượt quá sức hiểu của tôi.

MINFO - Thật không thể đoán được rằng bộ mặt cởi mở này lại chứa đựng nhiều điều giảo hoạt đến thế! Tên cô là Luydơ? Còn trẻ lắm, nhưng mà bao nhiêu tuổi?

LUYDƠ - Tôi vừa tròn mười sáu tuổi.

MINFO *(Đứng phắt dậy)* Ta hiểu hết rồi! Mười sáu tuổi! Nhịp đập đầu tiên của lòng

say mê. Những tiếng nhạc dạo đầu trong sáng của một phím đàn chưa tay ai động tới. Không còn gì quyến rũ hơn được nữa. Ngồi xuống đây, cô em thân mến! Ta chỉ muốn điều lành cho cô. Và cả chàng nữa, chàng cũng là yêu lần đầu tiên. Có lạ gì đâu, nếu hai tia sáng của một bình minh đã gặp nhau! *(Nắm tay Luydơ, rất thân thiết)* Thế là thoả thuận rồi, ta muốn làm cho cô hạnh phúc, em ạ. Có gì đâu mà phải lo, đây chỉ là một giấc mơ êm dịu thoáng qua, rất dễ tan biến thôi! *(ngón tay đập nhẹ trên má Luydơ)* Xôphi của ta đi lấy chồng. Em sẽ thay nó, mười sáu tuổi! Không có chuyện gì là nghiêm chỉnh và bền vững được đâu?

LUYDƠ *(Kính cẩn hôn tay Minfo)* Thưa phu nhân, tôi xin cảm tạ ân huệ của người. Tôi xin cảm tạ phu nhân một cách chân thành như khi tôi có thể nhận được ân huệ ấy.

MINFO *(Đổi giọng, giận dữ)* Trông kìa, trông

bà lớn cao kỳ chưa kìa! Các cô gái trong tầng lớp của cô thường vẫn vui sướng khi tìm được người chủ ... Còn cô thì cô đòi hỏi cái gì nữa hả cô tiểu thư đài các? Những ngón tay này kiều mị quá đối với mọi việc làm ư? Hay là bộ mặt xinh xắn của cô đã khiến cho cô kiêu hãnh đến thế?

LUYDƠ - Thưa phu nhân, tôi không hề để ý đến nguồn gốc của tôi, cũng như không hề để ý đến bộ mặt của tôi.

MINFO - Hay là cô tưởng rằng chút nhan sắc ấy sẽ vững bền mãi mãi? Cô bé tội nghiệp ơi! Kẻ nào hồi cái ý nghĩ đó vào óc của cô là đã lừa dối cô và tự lừa dối cả hắn nữa! Đôi má này đâu có bền bằng ánh rực rỡ của một nước vàng mạ? Tấm gương soi đã đánh lừa cô rằng cái lớp vàng mạ mỏng manh ấy chính là một khối hoàng kim không thể rỉ nát. Cái lớp bụi vàng ấy sớm muộn thế nào rồi cũng phai mòn đi trong tay cái kẻ tôn sùng cô thôi. Đến lúc ấy thì cô sẽ làm thế nào?

LUYDƠ - Thưa phu nhân, tôi sẽ lấy làm tiếc thay cho kẻ tôn sùng, hắn đã mua viên kim cương chỉ vì thấy nó được nạm trong một cái khung vàng.

MINFO *(Không muốn để ý đến lời Luydơ)* Mỗi cô bé vào tuổi cô đều có hai cái gương soi: một cái gương thật, và một cái là con mắt nhìn của người yêu. Sự dịu ngọt và những lời khen của cái thứ hai đã chữa lại sự thẳng thắn tàn nhẫn của cái thứ nhất. Cái này thì chỉ trích một nốt rỗ xấu xí trên da mặt, còn cái kia thì nói rằng "Ngược lại thì có, đây chính là một lúm đồng tiền xinh đẹp". Mà các cô em thì chỉ tin hình ảnh in trong tấm gương thứ nhất khi nó được tấm gương thứ hai xác nhận. Các cô cứ chuyển vùn vụt từ cái này qua cái kia, cho đến khi lẫn lộn cả hai cái... Sao cô lại ngẩn người nhìn ta như vậy?

LUYDƠ - Xin phu nhân thứ lỗi! Tôi đang thương hại thay số phận của viên dạ minh châu mà tôi nhìn thấy lóng lánh

trên đầu phu nhân, nó không biết rằng chủ nó đang sôi nổi mắng nhiếc sự huênh hoang hợm hĩnh.

MINFO *(Đỏ mặt)* Đừng có đánh trống lảng?... Nếu không vì những lời hứa hẹn của sắc đẹp của cô thì cái gì trên đời này đã khiến cô từ chối cái điều kiện duy nhất` có thể cho cô học biết cách sống cao sang và những điều xã giao lịch thiệp. - là cái điều kiện duy nhất có thể giải thoát cô khỏi những thành kiến của tầng lớp bình dân?

LUYDƠ - ... Và đồng thời cũng giải thoát tôi khỏi cả sự trong trắng của bình dân, phải không, thưa phu nhân?

MINFO - Cô ngốc lắm *(ngớ ngẩn lắm)*! Một anh chàng táo bạo nhất cũng phải rụt rè không dám láo xược ngỏ ý với ta nếu ta không khuyến khích anh ta trước bằng thái độ của ta. Hãy tỏ ra mình là người thế nào? Hãy giữ vững danh dự và vẻ cao quý của mình, thế là ta có thể đảm bảo cho tuổi trẻ của cô chống lại mọi sự cám dỗ.

LUYDƠ - Xin phu nhân cho phép tôi dám ngờ một chút. Lâu đài của nhiều vị phu nhân cao quý lại chính là nơi ẩn náu của những cuộc hành lạc trâng tráo nhất. Vậy ai dám mong rằng cô con gái của một nhạc sĩ nghèo lại có đủ gan góc tự ném mình vào giữa vòng ôn dịch mà vẫn tránh khỏi truyền nhiễm? Ai dám gán cho phu nhân Minfo cái ý định điên rồ này, là nuôi dưỡng một lương tâm khắc nghiệt như con bọ cạp ở trong trái tim của người, và vung phí tiền của chỉ để được cái lãi duy nhất, là đỏ mặt hổ thẹn mỗi khi liêm sỉ phải hối hận?... Thưa phu nhân, tôi thích nói thẳng ... Mỗi khi phu nhân ra đi tìm cuộc hành lạc, liệu sự có mặt của tôi sẽ làm cho phu nhân vui sướng được chăng? Liệu phu nhân sẽ chịu nổi sự có mặt của tôi khi người trở về chăng? Ồ, thà rằng có muôn vàn khoảng cách vô tận ngăn giữa chúng ta thì hơn, thà rằng nghìn trùng biển cả chia rẽ chúng ta ra thì hơn!.. Hãy cẩn thận đấy, phu nhân:

Giờ phút tỉnh cơn say, giờ phút mệt mỏi chán chường sẽ đến... Sự hối hận sẽ như một con rắn độc cắn xé trái tim phu nhân và khi ấy thì, đối với phu nhân, còn cực hình nào độc địa hơn là phải nhìn thấy trên nét mặt của kẻ hầu phòng này sự bình yên thanh thản nó là phần thưởng cho những tấm lòng trong trắng *(Lùi lại một bước)* Một lần nữa, tôi cúi xin phu nhân tha tội.

MINFO *(Bị kích động mạnh)* Ta không thể nào chịu để nó nói ta như vậy! Mà nó lại nói đúng, điều đó ta càng không thể chịu nổi- Này cô bé, đấu trí với ta, ngươi không thể nào thắng được đâu! Trong giọng nói của ngươi, ta nghe có một sức cuồng nhiệt mà những ý kiến bình thường không thể nào có. Đằng sau những lời dạy khôn mà ngươi vừa nói ra đây có ẩn náu một lợi ích mãnh liệt nào đó, khiến cho ngươi nhìn cái việc mà ta muốn trao cho ngươi làm bên cạnh ta trở thành đặc biệt ghê gớm. Chính là cái lợi ích ấy đã đốt

trong lời nói của ngươi sức lửa mãnh liệt như vậy. Lợi ích ấy là gì, ta cần phải tìm cho ra.

LUYDƠ *(Bình tĩnh và cao thượng)* Và nếu phu nhân tìm ra nó thì sao nào? Nếu gót chân khinh miệt của phu nhân lại đánh thức dậy một con sâu tức giận, một con sâu mà tạo hoá đã ban cho cái ngòi độc để chống lại sự xỉ nhục, thì sao?.. Thưa phu nhân, tôi không sợ phu nhân báo thù đâu! Trên giá cực hình của tên đao phủ, kẻ tội nhân hèn mọn này dám cười nhạo cả tai hoạ tận thế mà không hề sợ hãi... Nỗi đau khổ của tôi đã lớn đến nỗi sự thẳng thắn của tôi không thể nào tăng thêm tai hoạ cho nó được nữa đâu. *(Ngừng một chút. Rồi tiếp tục, giọng rất trang nghiêm)* Phu nhân muốn kéo tôi ra khỏi nguồn gốc nghèo nàn của tôi. Tấm lòng tốt đáng ngờ ấy, tôi không muốn phân tích làm gì. Tôi chỉ xin hỏi: Phu nhân dựa vào đâu mà cho rằng tôi là đứa rồ dại đến nỗi lấy làm

hổ thẹn vì nguồn gốc của mình? Cái gì đã cho phu nhân cái quyền tự nhận mình là kẻ tạo ra hạnh phúc cho tôi, trước khi biết rằng tôi muốn hay không muốn nhận hạnh phúc ấy từ tay phu nhân? Tôi đã từ chối cái quyền được hưởng những nỗi vui sướng trần gian của con người, là cái quyền đã được ấn định bằng những luật lệ vĩnh cửu... Tôi đã tha thứ cho sự hấp hối của hạnh phúc... Thì sao phu nhân còn nhắc tôi phải nhớ lại nó? Khi Chúa ở trên trời cũng còn che bớt đi ánh hào quang chói loà của Người trước mặt tạo vật, để cho ngay cả những thiên thần sáng láng của Người cũng khỏi phải kinh sợ vì thấy mình còn tối tăm quá, thì sao loài người lại cứ ác độc thích làm ra từ bi đến thế? Sao phu nhân đã có một hạnh phúc vẫn được mọi người tán tụng, mà lại cứ cầu xin sự thèm khát và sự thán phục của người khốn khổ? Hay là phu nhân cần đến sự tuyệt

vọng của người khác để làm nền, để hạnh phúc của Người dễ nổi bật lên chăng! Được rồi, phu nhân muốn hỏi tôi có hạnh phúc không! *(Ngừng lại. Rồi đến trước mặt Minfo và hỏi đột ngột)* Nhưng ngay cả phu nhân, phu nhân có hạnh phúc không? *(Bị đánh trúng, Minfo vội lánh xa Luydơ, Luydơ đi theo và đặt tay lên ngực Minfo).* Trong trái tim phu nhân liệu có ánh sáng và tiếng cười như ở cuộc sống bề ngoài của phu nhân không? Và nếu bây giờ chúng ta phải đánh đổi trái tim cho nhau, đánh đổi số kiếp cho nhau... nếu tôi đem lòng thơ ngây của con trẻ đến hỏi lương tâm phu nhân, như là tôi đến hỏi mẹ tôi rằng tôi nên làm thế nào, thì phu nhân có khuyên tôi đánh đổi không?

MINFO *(Xúc động dữ dội)* Không, không, ta không thể nào tưởng tượng được. Không, ngươi không thể có sẵn một tâm hồn cao cả như vậy ngay từ khi mới sinh ra. Mà nói rằng đó là của cha

ngươi cho, thì cũng không thể được, vì tâm hồn ấy lại tươi trẻ quá! Đừng nói dối ta nữa! Ta nghe tiếng một vị giáo sư khác nói qua miệng ngươi.

LUYDƠ *(Đăm đăm nhìn Minfo, sắc sảo và tế nhị)* Thưa phu nhân, tôi lấy làm ngạc nhiên rằng đến bây giờ người mới nghĩ tới vị giáo sư ấy và lấy làm lạ rằng ngay từ trước khi nghĩ đến, mà người đã sắp đặt cái địa vị làm con hầu cho tôi rồi.

MINFO *(Bật đứng dậy)* Không thể nào chịu được nữa! Thôi được rồi. Ta đã không thể tránh thoát ngươi, thì ta nói thẳng cho ngươi biết.. Ta biết chàng... Ta biết hết rồi... Ta còn biết nhiều hơn cả những điều ta muốn biết! Nhưng mà cô bé tội nghiệp kia ạ, nếu ngươi còn dám yêu chàng, hoặc là để cho chàng yêu... Ta nói gì nhỉ?... dám để cho chàng nghĩ đến ngươi, thì... Ta có quyền thế, ta là một người ghê gớm... Thề có Chúa làm chứng, nếu ngươi còn dám... thì ngươi hết đời rồi!

LUYDƠ *(Giọng vững vàng)* Vâng, đời tôi đã hết rồi, đã hết không cứu vãn được nữa từ khi phu nhân cưỡng ép chàng phải yêu phu nhân.

MINFO - Ta hiểu ý ngươi... nhưng ta không cần chàng yêu ta nữa. Ta muốn chiến thắng lòng say mê đáng hổ thẹn của ta. Ta muốn bắt trái tim ta phải khuất phục, ta muốn xéo mát trái tim ngươi. Ta muốn chồng chất đá tảng và vực sâu ngăn giữa các ngươi. Ta sẽ làm cơn sấm sét giận dữ xé toang bầu trời yêu đương của các ngươi. Như một bóng ma xua đuổi kẻ ác phạm, danh hiệu của ta sẽ len vào tách rời làn môi của các ngươi ra khỏi những cái hôn. Thân thể tươi trẻ như hoa của ngươi sẽ phải tàn rụi đi như một cái xác ướp trong cánh tay của kẻ yêu ngươi... Ta không thể được sống hạnh phúc bên chàng... Được rồi! Nhưng mà ngươi cũng không thể! Ngươi nhớ lấy điều đó! Con khốn kiếp! Hừ! Phá huỷ hạnh phúc, đó cũng là một thứ hạnh phúc!

LUYDƠ - Một thứ hạnh phúc mà có người đã lấy đi trước phu nhân rồi. Xin phu nhân đừng tự xỉ mạ lòng mình nữa... Phu nhân không thể thực hiện nổi những lời đe doạ mà phu nhân đã chồng chất lên đầu tôi đâu! Phu nhân không thể nào hành hạ cái kẻ chỉ có mỗi một tội là đã mang trong lòng mình những tình cảm giống như tình cảm của phu nhân. Nhưng mà, thưa phu nhân, tôi yêu phu nhân vì lòng say mê cuồng nộ của người.

MINFO *(Gắng bình tĩnh lại)* Ta ở đâu thế này? Ta vừa mới ở đâu thế này? Ta đã tiết lộ ra điều gì đây? Ta đã tự bộc lộ ra với ai đây? Ôi Luydơ, hỡi linh hồn cao cả vĩ đại, hỡi linh hồn thần thánh! Hãy tha lỗi cho một kẻ điên rồ. Ta sẽ không động đến một sợi tóc nào trên đầu em đâu. Hãy nói cho ta biết em muốn ước điều gì, hãy truyền lệnh cho ta! Ta sẽ bồng em trên cánh tay ta, ta sẽ làm người bạn của em, người chị của em... Em nghèo khó ư?... thì đây, em nhìn đây... *(dứt ra mấy viên ngọc)*

ta sẽ bán nữ trang của ta, ta sẽ bán áo quần của ta, ngựa xe của ta... em hãy nhận lấy tất cả, nhưng xin em hãy buông chàng ra!

LUYDƠ *(Lùi lại kinh ngạc)* Bà ấy định cười nhạo một kẻ tuyệt vọng, hay là quả thật bà ấy không dự gì vào cái âm mưu man rợ đang chĩa vào ta? A, đã vậy thì ta còn có thể tự khoác cho mình cái vẻ một người liệt nữ, và khiến cho sự bất lực của ta trở thành điều đáng trọng chăng? *(Sau một lát suy nghĩ, đến gần, nắm tay Minfo, và chăm chú nhìn nàng)* Thôi được! Phu nhân hãy nhận lấy chàng. Tôi sẵn lòng nhường phu nhân người con trai mà người ta đã dứt ra khỏi trái tim tôi bằng những móc sắt của địa ngục... Có thể là phu nhân không biết gì hết. Nhưng phu nhân đã phá huỷ cả bầu trời của hai người yêu, đã tàn nhẫn xa rời hai trái tim mà Chúa đã buộc lại cùng nhau. Phu nhân đã xéo nát cả một con người cũng yêu Chúa như phu nhân, một con người mà Chúa đã

sinh ra để hưởng hạnh phúc cũng như phu nhân, một con người trước kia cũng đã từng ngợi khen Chúa như phu nhân, và từ nay không còn được ngợi khen Chúa nữa!... Thưa phu nhân, tiếng kêu hấp hối của con sâu đất bị dày xéo vang lên tận tai Chúa sáng suốt ở trên trời. Chúa sẽ không thể ngồi yên nhìn người ta sát hại những linh hồn mà Người nắm giữ trong tay. Bây giờ Fécđinăng là của phu nhân rồi đó! Phu nhân hãy nhận lấy chàng! Hãy chạy vào cánh tay chàng đi!... Hãy lôi chàng đến trước bàn thờ đi!... Nhưng phu nhân chớ quên rằng trong đêm tân hôn, bóng ma của một người bạc mệnh sẽ hiện ra giữa hai làn môi sắp gắn vào nhau trong cái hôn động phòng!... Xin Chúa tha tội cho tôi!... Tôi không còn biết trốn đi đâu khác nữa rồi! *(Chạy ra ngoài)*.

MINFO - Sao thế này? Ta đã gặp điều gì đây? Cô bé khốn khổ ấy vừa nói gì?.. Trời ơi! Những lời nguyền rủa ghê gớm vẫn

còn gào xé bên tai ta: Hãy nhận lấy chàng!... ngươi bảo ta nhận lấy ai, hỡi cô bé khốn khổ? Nhận lấy món quà của tiếng rền rĩ hấp hối của người ư? Nhận lấy của di chúc ghê sợ của lòng người tuyệt vọng ư? Ôi trời ôi! Trời ôi! Ta đã sa đoạ đến thế này rồi sao? Từ trên ngai vàng của lòng kiêu ngạo đột ngột bị ném xuống đất, ta phải khát khao mong chờ cái mà một kẻ hành khất rộng lượng ném cho ta trong giờ hấp hối sao? Trời! Giọng nói của nó... cái nhìn của nó...! Hỡi Emilie, thì ra ngươi đã vượt qua giới hạn của nữ tính, ngươi đã ước ao cái danh hiệu huy hoàng là một người đàn bà nước Anh có tâm hồn cao cả, là cốt để cho lâu đài danh dự cao ngất của ngươi phải sụp đổ trước đức hạnh còn cao hơn của một cô bé bình dân hèn mọn ư? Không, không, hỡi cô bé kiêu hãnh! Người ta có thể ép buộc Emilie Minfo này phải hổ thẹn, nhưng không thể bắt nó sa đoạ! Ta đây, ta cũng đủ sức từ chối! - Hãy trốn đi, hãy biến đi, hỡi

người đàn bà yếu đuối mà lòng dịu dàng và đau khổ! Hãy tan đi, hỡi những hình ảnh rực rỡ của tình yêu! Hỡi ánh sáng cao cả của tâm hồn, từ nay người hãy làm kẻ dẫn đường duy nhất của ta. Hoặc là đôi tình nhân kia phải chết, hoặc là Minfo này phải khước từ tất cả mọi ước muốn của mình, và tự xoá bỏ mình khỏi trái tim của hoàng thân. *(Một lát, nói dồn dập)* Thôi được rồi! Trở lực đáng sợ nhất đã phá được rồi! Đã đứt rồi, những sợi dây ràng buộc ta với hoàng thân. Mối tình điên cuồng kia đã bị dứt ra khỏi trái tim ta. Hỡi đức hạnh, ta đến gieo mình vào cánh tay ngươi! Hãy nhận lấy Emilie, đứa con gái ăn năn hối lỗi của ngươi... Sao mà ta thấy khoan khoái, sao bỗng nhiên lòng ta nhẹ nhàng và trào lên niềm hoan lạc. Ngày hôm nay rời bỏ đỉnh núi vinh hoa, ta muốn đi xuống núi uy nghi như mặt trời hoàng hôn hạ xuống chân trời. Hỡi ánh hào quang của số mệnh ta, hãy tắt đi theo tình yêu của

ta. Và trên chặng đường tới nơi đầy ải kiêu hãnh của ta, hãy chỉ để cho trái tim ta cùng đi với ta. *(Nàng kiên quyết bước tới bên bàn viết)* Ta phải hành động tức khắc, ngay bây giờ, trước khi ma lực ngọt ngào của người con trai yêu dấu kia kịp trở lại một lần nữa khuấy động cuộc dằng xé trong lòng ta và làm cho trái tim ta lại chảy máu. *(Ngồi xuống viết thư. Người hầu, rồi Xôphi vào).*

NGƯỜI HẦU - Thưa phu nhân, thị vệ trưởng mang lệnh của hoàng thân tới, hiện đang ở ngoài phòng đợi.

MINFO *(Tiếp tục viết)* Lão Hoàng thân bù nhìn ấy sắp sửa ngẩn ngơ tỉnh mộng đây! Ừ, thật vậy! Ý định của ta cũng khá thú vị đủ để làm nổ tung một cái sọ vương hầu. Bọn nịnh thần của hắn sắp phải choáng váng... cả nước này sắp phải náo động lên đây.

NGƯỜI HẦU - Thưa phu nhân, thị vệ trưởng...

MINFO - Ai? Cái gì?... Ừ, càng tốt! Hạng người như hắn sinh ra là để è cổ vác nặng mà! Mời ông ta vào.

(Người hầu ra).

XÔPHI *(Lại gần Minfo, vẻ lo lắng)* Nếu không phải vì con lo ngại cho phu nhân thì không đời nào con dám hỗn xược trình phu nhân rằng... *(Minfo vẫn tiếp tục viết)* Cô bé Minle vừa chạy như điên như cuồng qua phòng đợi... Phu nhân thì mặt đỏ bừng lên như lên cơn sốt; con thấy phu nhân cứ mê sảng nói một mình. *(Minfo vẫn tiếp tục viết)* Con sợ quá... Có việc gì xảy ra thế, phu nhân?

(Thị vệ trưởng vào).

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Lia lịa cúi nhìn chào. Minfo vẫn quay lưng lại hắn, không để ý. Hắn đến gần, đứng sau ghế, lén nâng gấu váy Minfo lên mà hôn, rồi sợ sệt nói)* Kính bẩm phu nhân tôn quý...

MINFO *(Rắc bột thấm khô những dòng chữ mình vừa viết xong)* Hắn sẽ kết tội ta là đứa bội bạc đây... Khi xưa ta là một kẻ không nơi nương tựa. Hắn đã kéo ta ra khỏi cảnh khốn cùng... Ra khỏi cảnh khốn cùng ư?... Ôi cuộc đổi chác

kinh tởm. Hỡi quân bợm chài, hãy xé sổ nợ của ngươi đi! Dấu vết nhục nhã muôn đời đỏ bừng trên mặt ta đã trả nợ gấp bội cho ngươi rồi.

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Sau khi đã chạy lăng xăng không kết quả quanh Minfo)* Hình như phu nhân hơi đãng trí. Ta phải liều mới được. *(Nói to)* Kính bẩm phu nhân, hoàng thân điện hạ sai tôi đến hỏi xem tối nay phu nhân muốn đi dạo công viên hay muốn đi xem hát ạ?

MINFO *(Vừa cười vừa đứng dậy)* Cái gì cũng được, vị thiên sứ của ta ạ. Trong khi chờ đợi, xin ông đưa cho Hoàng thân bức thư này, coi như đó là món ăn tráng miệng của ngài. *(Với Xôphi)* Còn ngươi, Xôphi, hãy ra lệnh sửa soạn xe ngựa cho ta, và đi gọi tất cả mọi người trong nhà ta đến tụ tập trong phòng này.

XÔPHI *(Kinh hãi)* Trời! Có việc gì thế này*(chạy đi)*.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Thưa phu nhân, người có vẻ xúc động quá?

MINFO - Thế thì những điều mà sắp nói đây chỉ càng thành thực chứ sao! Hura, thưa ngài Thị vệ trưởng, trong triều sắp có một chỗ trống. Đây là cơ hội thuận lợi cho những kẻ luồn lọt mối manh đấy! *(Thấy hắn nghi ngại liếc nhìn tờ giấy)* Đọc đi, đọc đi! Ta muốn rằng những hàng chữ này không chỉ dành riêng cho bốn con mắt.

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Đọc thư - trong khi đó, những người hầu của Minfo đến tụ tập ở cuối phòng).*

"Thưa Đức ông"

"Tờ giao kèo mà ngài là kẻ đầu tiên đã huỷ bỏ một cách tuỳ tiện như vậy, không còn ràng buộc tôi được nữa. Hạnh phúc của đất nước ngài là điều kiện của tình yêu của tôi. Sự lừa đảo kéo dài đã ba năm. Tấm vải bịt mắt tôi đã rơi xuống rồi. Những ân huệ đẫm nước mắt thần dân của ngài khiến cho tôi ghê tởm. Bây giờ tôi không thể dám lại tình yêu của ngài được nữa, tôi xin ngài hãy giành tình

yêu ấy cho đất nước đau thương khốn khổ của ngài, và hãy đọc ở người công chúa nước Anh này lòng thương xót đối với dân chúng nước Đức. Một giờ nữa tôi sẽ vượt biên giới".

"Johanna Norfolk".

NHỮNG NGƯỜI HẦU *(Sửng sốt, thì thầm)* Vượt biên giới?

(Thị vệ trưởng đặt bức thư lên bàn, kinh hãi).

THỊ VỆ TRƯỞNG - Lạy Chúa, xin phù hộ cho tôi! Kính bẩm phu nhân rất thân mến và rất tôn quý, truyền đạt bức thư này thì nguy hiểm có khác gì chính tay mình viết thư!

MINFO - Vậy ra đó là điều người lo sợ, hỡi con người bạc vàng châu báu kia! Buồn thay, ta biết rằng chỉ cần nghe kể lại những hành vi mà người khác dám làm, là người và cái lũ như ngươi đã hoảng sợ rụng rời. Theo ý ta thì ngươi nên giấu bức thư này vào giữa một món ăn, để cho đức ông hoàng thân tự tìm thấy nó trên đĩa thức ăn của ngài.

THỊ VỆ TRƯỞNG - Trời! Thật là liều mạng! Nhưng xin phu nhân hãy nghĩ lại... hãy nghĩ đến cái tai hoạ thất sủng mà người đang tự chuốc lấy cho người đó.

MINFO *(Quay lại với những người hầu, giọng rất xúc động)* Hỡi những người ngay thẳng, các ngươi sững sờ đứng đây, khắc khoải chờ xem điều bí ẩn này sắp được gỡ ra như thế nào. Hãy lại gần đây, hỡi những con người chân thật mà ta yêu mến. Các ngươi đã hầu hạ ta với một tấm lòng lương thiện và nhiệt thành. Các ngươi đã gắng tìm cách đọc thấy ý muốn của ta trong mắt ta, hơn là tìm cách làm lợi cho túi tiền của mình. Vâng lời ta, đó là sự say mê của các ngươi. Ân huệ ta ban đó là niềm kiêu hãnh của các ngươi... Sao bây giờ đối với ta, kỷ niệm về lòng trung thành của các ngươi đồng thời lại phải là kỷ niệm về sự sa sút của ta! Một số mệnh bi thảm đã muốn rằng những ngày u ám nhất đời ta lại là những ngày hạnh phúc nhất đời các ngươi. *(Mắt rưng rưng lệ)* Các con ơi,

ta cho các con về. Phu nhân Minfo đã không còn nữa rồi, mà Johanna Nofolk thì lại nghèo quá không trả được nợ nữa đâu... Ta muốn rằng người thủ quỹ của ta sẽ chia cho các con tất cả của cải của ta. Cái lâu đài này thì trả lại cho hoàng thân... Kẻ nghèo khó nhất trong các con sắp ra khỏi nơi này giầu có hơn là chủ mình đó. *(Đưa bàn tay, mọi người lần lượt nồng nhiệt hôn tay nàng)* Các bạn ơi, ta hiểu những tình cảm nào đang náo động trái tim các bạn. Thôi, vĩnh biệt... mãi mãi vĩnh biệt các bạn của ta. *(Gắng gạt bỏ cơn xúc động đè nén nàng)* Ta nghe tiếng xe ngựa tới đây rồi. *(Định ra, Thị vệ trưởng Kabơ ngăn lại)* Con người thảm hại kia, ngươi còn đứng đó ư?

THỊ VỆ TRƯỞNG *(Trong suốt thời gian Minfo nói cùng những người hầu, vẫn ngây dại nhìn tờ giấy)* Vậy là tôi phải trực tiếp đưa thư này đến tận bàn tay rất tôn quý của Ngài Ngự sao?

MINFO - Ừ phải, con người thảm hại kia ạ! Đưa tận bàn tay rất tôn quý của Ngài Ngự và nói thêm vào tận cái tai rất tôn quý của Ngài Ngự rằng, bởi vì hiện nay ta không thể đi chân đất đến chuộc tội ở đất thánh Loretto được, cho nên ta sẽ dùng hai bàn tay này mà làm việc, để rửa sạch nỗi nhục nhã bấy lâu nay đã cầm giữ Ngài Ngự dưới quyền thống trị của ta. *(Đi ra nhanh. Mọi người phân tán đi, rất xúc động).*

HỒI THỨ NĂM

(Trong nhà Minle, hoàng hôn xuống. Luydơ lặng lẽ ngồi trong góc phòng, đầu gục trên cánh tay - Sau một hồi lâu ngừng lặng, Minle bước vào phòng, tay cầm một cái đèn, soi quanh phòng, vẻ mặt khiếp sợ, - Không nhìn thấy Luydơ - Rồi đặt mũ lên bàn, và đặt cái đèn xuống đất).

MINLE - Con ta không ở đây... Cả ở đây cũng không... Ta đã đi khắp các phố các nẻo, ta đã tìm ở nhà tất cả bạn bè ta; ta đã hỏi những người lính gác ở mọi cổng thành... Không có ai trông thấy con ta ở đâu. *(Một lát)* Hãy nhẫn nại, hỡi người cha tội nghiệp, hỡi người cha khốn khổ! Hãy đợi cho đến khi trời sáng. Có khi đến lúc ấy đứa con một yêu dấu của lòng ngươi sẽ được dòng nước đẩy trôi dạt lên bờ một con sông nào đó mà trả lại cho ngươi... Trời ơi, trời ơi! Ta chẳng đã coi con ta

như thần tượng của lòng ta sao? Hình phạt sao mà khắc nghiệt nặng nề! Lạy Chúa, thật là quá đỗi nặng nề. Tôi đâu muốn thở than, Lạy Chúa, nhưng thật là quá đỗi khắc nghiệt nặng nề. (*Ngồi xuống ghế, rũ rượi và đau buồn).*

LUYDƠ *(Từ góc phòng, nói với cha)* Phải đó, cha già tội nghiệp của con ơi! Bây giờ vẫn còn kịp, cha hãy tập chịu cho quen mất mát cái mà cha yêu dấu đi.

MINLE *(Đứng bật dậy)* Con ở đây ư, con? Có phải con thật đấy không? Nhưng sao con lại ngồi cô đơn trong bóng tối như vậy?

LUYDƠ - Con đâu có cảm thấy cô đơn trong nơi vắng lặng. Khi nào vây bọc quanh con chỉ toàn một màu tăm tối, là khi ấy con đang đón tiếp những người thân yêu nhất của con.

MINLE - Xin Chúa giữ gìn con! Chỉ có niềm hối hận rũa mòn cùng con sâu ăn năn đục khoét là thích hoà điệu mơ màng với loài cú vọ. Chỉ có tội lỗi và quỷ ác mới sợ ánh mặt trời.

LUYDƠ - Và cả vĩnh cửu nữa chứ, cha ơi! Vĩnh cửu chuyện trò thẳng với linh hồn mà không cần môi giới.

MINLE - Con ơi, ôi con ơi! Con nói gì lạ lùng vậy?

LUYDƠ *(Đứng dậy, ra phía trước sân khấu)* Con đã phải đương đầu với một cuộc vật lộn gian nan, cha cũng biết đấy. Chúa đã ban sức mạnh cho con. Cuộc chiến đấu kết thúc rồi. Cha ơi, người ta vẫn thường nói rằng đàn bà chúng con là giống yếu đuối và mỏng manh. Con không tin như vậy nữa. Thật vậy, chúng con run sợ khi nhìn thấy một con nhện, nhưng chúng con lại không ngại đùa rỡn ấp ôm con quỷ đen thui là cái chết và sự rữa nát của thây ma. Đó là điều con xin mách cho cha biết. Cha ơi, Luydơ của cha thấy vui quá.

MINLE - Con nghe đây, con gái của cha! Thà được nghe con kêu rên than thở, cha lại thấy vui lòng hơn.

LUYDƠ - Rồi cha xem con sẽ thắng hắn bằng mưu trí như thế nào, con sẽ đánh lừa

cái tên bạo chúa kia như thế nào! Tình yêu vẫn khôn ngoan và bạo gan hơn sự ác độc... Đó là điều cái kẻ đeo chiếc huân chương thảm hại trên ngực kia không thể nào hiểu nổi... Vâng, chừng nào chỉ phải dùng đến trí óc, thì bọn bất lương quả thật là tinh khôn, nhưng khi phải đọ sức với trái tim, thì chúng nó trở thành ngu dại. Nó chẳng đã tưởng nó khoá kín nổi những mưu mô quỷ quyệt của nó bằng một lời thề đó sao? Cha ơi, lời thề chỉ ràng buộc được kẻ sống. Nhưng cái chết sẽ làm tiêu tan được xích sắt của cả những lời thề độc trước bàn thờ. Rồi Fécđinăng sẽ hiểu Luydơ của chàng... Cha ơi... cha có chịu giúp con đưa bức thư này đến tận tay người nhận được không? Cha có từ tâm làm việc này cho con không?

MINLE - Người nhận là ai, con?

LUYDƠ - Sao cha lại hỏi lạ vậy? Cả cõi vô cùng tận hợp lại với trái tim con đây cũng chưa đủ bao la để chứa nổi một ý nghĩ

về chàng... Vậy thì con còn viết thư này cho ai khác được nữa?

MINLE *(E ngại)* Luydơ! Cha phải mở ra đọc trước đây.

LUYDƠ - Xin tuỳ ý cha. Nhưng cha sẽ không biết rõ được gì thêm về điều mà cha đang tìm biết đâu. Trên mảnh giấy này, cha sẽ thấy những dòng chữ xếp nằm lặng ngắt như những thây ma, chỉ có con mắt của tình yêu mới biết làm cho sống động được .

MINLE *(Đọc thư)* "Fécđinăng ơi, anh đã bị phản bội. Một mưu mô độc địa thâm hiểm xưa nay chưa từng thấy đã xé nát tình nghĩa giữa đôi ta. Một lời thề khủng khiếp đã buộc lưỡi em lại, và cha anh đã bố trí mật thám ở khắp nơi... Tuy vậy, anh yêu của em, nếu anh dũng cảm thì em biết có một nơi mà không lời thề nào ràng buộc nổi chúng ta, và không một tên mật thám nào theo tới được" *(Minle ngừng lại, nghiêm nghị nhìn con).*

LUYDƠ - Sao cha lại nhìn con như vậy? Xin cha hãy đọc hết đi.

MINLE - "Nhưng anh cần phải có đủ dũng cảm để đi theo cái con đường tối tăm mà ngoài Chúa và Luydơ của anh, không còn ánh sáng nào khác soi đường anh nữa... Chỉ có tình yêu dẫn bước anh đi. Mỗi hi vọng của anh, mọi ước nguyện ráo riết của anh, anh phải trút bỏ lại nhà tất cả, chỉ lòng anh mới giúp được anh thôi. Anh bằng lòng ư? Thì xin anh hãy trỗi dậy và hãy ra đi khi chuông nhà thờ điểm mười hai tiếng giữa đêm khuya. Còn nếu anh sợ, thì hãy gạc hai chữ "cường dũng" kèm theo danh hiệu "nam nhi" của anh đi thôi, vì có một kẻ nữ nhi đã làm cho anh phải hổ thẹn rồi đó!".

(Minle đặt thư lên bàn, đau đớn nhìn đăm đăm phía trước mặt rồi quay lại con gái, giọng trầm xuống và lạc đi).

Cái nơi mà con nói đó là nơi nào, Luydơ?

LUYDƠ - Cha không biết sao? Cha không biết thật sao? Cha ơi, kỳ lạ thật! Con

đường đã vạch rõ rồi, và nơi đó rất dễ tìm thấy. Fécđinăng sẽ tìm được tới nơi.

MINLE - Hừm! Con nói rõ thêm cho cha nghe.

LUYDƠ - Con không biết dùng lời nào dễ thương để nói về cái nơi ấy đâu... Nếu con phải gọi nó bằng một cái tên xấu xa, thì xin cha đừng sợ. Nơi ấy là... Ôi, tại sao tình yêu lại chưa sáng tạo thêm được ra những tên gọi? Đáng lẽ tình yêu phải dành cho nơi ấy một cái tên đẹp nhất. Cha ơi, nơi ấy là... xin cha để cho con nói hết - nơi ấy là nấm mồ.

MINLE *(Rũ xuống ghế)* Trời đất ơi!

LUYDƠ *(Lại gần ôm lấy cha)* Không, cha ơi, không! Chỉ có hai tiếng "nấm mồ" là gây nên khiếp sợ thôi. Cha hãy gạt cái tên gọi đó ra, là sẽ thấy trước mắt cha một cái giường tân hồn với tấm nệm vàng rực rỡ, trên đó các mùa xuân đã trải rèm hoa thắm tươi. Chỉ có kẻ khốn nạn tội lỗi đầy mình trong cơn quằn quại rên la của giờ hấp hối mới

độc miệng gọi cái chết là một bộ xương khô. Không, cái chết là một chàng trai xinh đẹp và dịu hiền, là một em nhỏ tươi sáng tuổi hoa giống như hình tượng hài đồng của thần tình yêu(23), nhưng lại không tráo trở tai ác đến thế. Đó là một vị thần yên lặng và đầy nhiệt tâm, sẵn sàng đưa tay nâng đỡ linh hồn - kẻ lữ khách nản bước đường đời - dìu dắt linh hồn bước qua cái hỗ thời gian, mở rộng cửa cung điện thần tiên của vẻ Tráng lệ Muôn đời, thân ái ngả đầu chào, rồi lui gót đi.

MINLE - Con ơi, con đang rắp tâm làm điều gì vậy?... Con muốn tự huỷ hoại mạng sống của con sao?

LUYDƠ - Không, xin cha đừng gọi việc này như thế. Con muốn rời bỏ một xã hội mà ở đó người ta không yêu mến con. Con muốn mau đi tới một nơi mà con không thể nào chờ đợi lâu hơn được nữa, trước khi số mệnh gọi con đi... Chẳng lẽ đó là phạm tội sao?

MINLE - Trong các thứ tội thì tự sát là tội

gớm ghiếc nhất, con ơi! Chỉ có thứ tội này là không thể ăn năn vào đâu được, vì cái chết sẽ đến ngay khi ta phạm tội.

LUYDƠ *(Kinh hãi, sững sờ)* Ghê sợ quá!... Nhưng mà mọi việc sẽ không xảy ra nhanh như vậy đâu. Cha ạ, con định nhảy xuống sông, và trong khi con chìm xuống, thì con sẽ kêu van Chúa quyền phép vô cùng tha tội cho con.

MINLE - Như vậy thì khác nào nói rằng con rắp tâm hối tội ăn cắp ngay sau khi con yên tâm rằng của ăn cắp đã giấu kỹ rồi. Con ơi, con ơi, con chớ nên diễu cợt Chúa trong khi con đang cần đến Người hơn bao giờ hết! Ôi, con đã chìm đắm quá sâu vào trong tội lỗi... Con đã ném bỏ lời cầu và Chúa nhân từ đã ngoảnh mặt đi rồi.

LUYDƠ - Vậy ra yêu đương là phạm tội ư cha?

MINLE - Nếu con thật lòng yêu Chúa, thì không bao giờ con lại liều mình phạm tội. Con ơi, con gái yêu duy nhất của cha, con đã dìm cha xuống quá sâu

rồi. Ừ có lẽ con đã dìm cha xuống tận nấm mồ... nhưng cha không hề muốn làm cho lòng con phải đau đớn nặng nề thêm nữa... Con ạ, lúc nãy cha cứ tưởng chỉ có một mình cha, cha đã nói ra lời... Con cũng nghe thấy rồi. Tâm sự cha, cha còn giấu kín làm chi nữa? Con vẫn là thần tượng của cha từ xưa. Luydơ ơi, nếu lòng con vẫn còn chỗ dành cho nỗi niềm của một người cha, thì con hãy nghe cha... Con là tất cả của cha. Nếu bây giờ con tự huỷ mình con, thì không phải là con chỉ hoang phí mất riêng đời con đâu, mà cả cha đây, cha cũng không còn gì nữa. Con nhìn đây, tóc cha đã bắt đầu bạc rồi. Dần dần cha đã đến cái thời mà những kẻ làm cha muốn được hưởng kết quả của bao nhiêu của cải mà ta đã gom góp mãi trong lòng các con ta. Con định thầm lén cướp đi của cải đó của cha ư, Luydơ? Con định mang theo tất cả sự giàu sang, tất cả tài sản của cha con mà trốn đi sao?

LUYDƠ *(Hôn tay cha, xúc động cực độ)* Không,

cha ơi! Con lìa bỏ đời này, lòng con nặng trĩu món nợ vô cùng vô tận đối với cha, món nợ ấy con xin đền lại cha gấp bội ở đời sau vậy.

MINLE - Hãy cẩn thận, chớ có tính lầm đấy con ạ. *(Giọng* rất trang nghiêm) Liệu cha con ta có gặp lại nhau ở đời sau được chăng? Kìa, con tái mặt đi rồi! Luydơ của cha cũng tự biết rằng cha không thể nào gặp được con ở cái nơi mà con đã vội vã tự tìm đến trước cả cha. (Luydơ rùng mình kinh sợ, nép chặt vào cánh tay Minle. Minle ghì con vào lòng, giọng van nài). Ôi con ơi, con gái của cha ơi! Hỡi con gái sa ngã của cha, con gái không chừng hết cơ cứu vớt của cha! Hãy nghe và hãy kính trọng lời khẩn cầu trang nghiêm của một người cha! Cha không thể nào ngăn giữ con được. Dù cha giấu dao nhọn đi, thì con vẫn có thể tự sát bằng một mũi kim đan. Cha có thể ngăn con uống thuốc độc, nhưng con vẫn tự thắt cổ được bằng một chuỗi dây chuyền... Luydơ, Luydơ ơi! Cha

chỉ còn bắt chước cho con thôi. Liệu con muốn liều lĩnh đánh cuộc rằng khi con đi trên giải cầu vồng đáng sợ bắc giữa cõi thời gian và cõi vô tận, thì bóng ma tình ái tráo trở và lường đảo kia vẫn không lìa bỏ con chăng? Con dám cả gan đến nói dối trước ngai vàng của Chúa sáng suốt vô cùng rằng: "Hỡi Đấng Tạo hoá, chính là vì Người mà tôi đến đây" trong khi đôi mắt tội lỗi của con vẫn dõi tìm cái thần tượng trần tục của con chăng? Và khi cái thần linh mảnh dẻ của tâm trí con đó, đã trở thành con sâu đất hèn mọn cũng như con, đang giẫy giụa dưới chân Đấng Phán xét, khi hắn sẽ phản bội lòng tin mạn thượng của con, và phó mặc sự trông chờ tuyệt vọng của con cho lòng thương xót của Chúa, trong khi chính hắn cũng còn chưa dám chắc được Chúa rủ lòng thương thì khi ấy con còn biết làm thế nào? *(Nói to thêm, giọng gặng hỏi)* Phải, đến khi ấy con sẽ làm thế nào, hỡi con gái khốn khổ của cha?

(Nắm chặt lấy con, đăm đăm nhìn, cặp mắt soi mói. Rồi đột ngột lìa xa con) Cha không còn gì nói thêm nữa!... *(Giơ tay lên trời)* Lạy Chúa công bằng, tôi không dám mang trách nhiệm về linh hồn này nữa rồi. Con, con gái của cha, con muốn làm gì thì làm. Hãy hiến dâng linh hồn làm lễ hi sinh cho người con trai mà con mê tấm thân hình thanh tú kia đi, lễ hi sinh ấy khiến cho giống quỷ reo mừng và thiên thần phải kinh hãi trốn chạy... Đi đi! Hãy chất lên lương tâm cho tất cả mọi tội ác, và cả tội ác cuối cùng, cả tội ác kinh khủng nhất này nữa đi; và nếu vẫn còn nhẹ quá thì hãy nhận thêm lời nguyền rủa của cha cho trọn vẹn gánh nặng! Đây, dao đây... Hãy tự đâm vào trái tim con đi, và đâm luôn vào trái tim cha của con nữa. *(Nức nở nghẹn ngào, định chạy ra ngoài)*.

LUYDƠ *(Vội vàng đứng dậy, chạy theo cha)* Đứng lại! Xin cha đứng lại đã! Lòng thương yêu của người làm cha thật

trói buộc kẻ làm con lại còn hà khắc tàn nhẫn hơn cả cơn giận hung cuồng của kẻ bạo chúa. Con phải làm gì đây? Con không thể... con phải làm gì đây?

MINLE - Nếu những cái hôn của thiếu tá còn nóng bỏng trên má con hơn cả những giọt nước mắt của cha con, thì... con chết đi!

LUYDƠ *(Sau một cuộc vật lộn đau đớn, giọng nói đã lấy lại chút sức mạnh)* Cha ơi, hãy nắm lấy tay con đây!... Con muốn rằng... Ôi trời ơi, trời ơi! Con biết làm thế nào? Con muốn gì được đây?... Cha ơi, con xin thề... Trời ơi, khốn khổ, khốn khổ thay cho tôi!... Dù quay về phía nào, tôi cũng vẫn là một kẻ ác phạm. Thôi được rồi, cha ơi... Anh Fécđinăng ơi!... Chúa trên trời hãy làm chứng cho tôi! Đây, tôi xin huỷ nốt cái kỷ niệm cuối cùng về chàng! *(Xé bức thư).*

MINLE *(Ôm lấy cổ con, ngây ngất mừng rỡ)* Đây mới thật là con gái của cha! Con ơi! Hãy ngẩng đầu nhìn cha đây! Con

mất một người yêu, nhưng con đã tạo ra một người cha sung sướng. *(Ôm con, vừa cười vừa khóc)* Con của cha! Con yêu dấu của cha! Suốt đời cha nào có gì xứng đáng với con đâu! Chỉ có Chúa biết vì sao một kẻ khốn khổ như tôi lại được giữ lấy một đấng thiên thần như con! Luydơ của cha, thiên đường của cha! Trời ơi, tôi chẳng hiểu mấy về tình yêu, nhưng nỗi dứt ruột nát gan vì phải dứt tình thì tôi hiểu lắm.

LUYDƠ - Nhưng cha ơi, cha con ta phải rời bỏ chốn này thôi. Hãy xa lìa cái đô thành này đi, ở đây bạn bè cười nhạo con, ở đây danh dự của con đã mất không bao giờ cứu lại được nữa rồi. Hãy đi xa, đi thật xa khỏi nơi này, khỏi cái nơi mà hạnh phúc mất rồi còn để lại bao nhiêu là dấu vết luôn luôn nhắc nhở dày vò con. Nếu con có thể đi được, thì cha con ta hãy đi đi thôi.

MINLE - Con muốn đi đâu cũng được con ạ. Ở đâu Trời cũng có lúa mọc, thì ở đâu ta

cũng sẽ có ăn. Và ở đâu Trời cũng sẽ tìm cho tiếng đàn của cha có được tai nghe. Ừ, dù phải mất hết chăng nữa... Cha sẽ đem chuyện thương đau của con soạn thành bản nhạc, cha sẽ hát bài ca về người thiếu nữ đã phải xé nét trái tim mình để báo hiếu cha. Cha con ta sẽ hát bài ca ấy từ cửa này qua cửa khác mà xin ăn. Và ngọt ngào thay là miếng cơm bố thí của những người mà tiếng hát chúng ta làm rơi nước mắt.

(Fécđinăng vào).

LUYDƠ *(Trông thấy Fécđinăng trước tiên, ôm chặt lấy cha kêu lên)* Trời ơi! Chàng đến kìa! Hại ta rồi!

MINLE - Đâu? Ai?

LUYDƠ *(Chỉ tay về phía Fécđinăng, quay mặt đi, ôm chặt lấy cha hơn nữa)* Chàng! Chính chàng đấy!... Cha quay lại mà xem... Chàng tới đây giết con đó!

MINLE *(Nhìn thấy Fécđinăng, bật lùi lại)* Sao? Ông đến đây ư, hầu tước?

FÉCĐINĂNG *(Từ từ bước đến gần, đứng sững trước*

mặt Luydơ đăm dăm nhìn soi mói. Một lát) Hỡi cái lương tâm bị ta thình lình bắt chợt kia, ta cảm ơn ngươi... Lời tự thú cung khai ra ngay ở sự hoảng hốt của ngươi thực là gớm ghê, nhưng nhanh chóng và chắc chắn, nó đã tránh cho ta cái cực hình phải chất vấn ngươi... Chào ông, ông Minle.

MỊNLE - Nhân danh Chúa, tôi xin lỗi, hầu tước muốn gì? Có nguyên nhân nào đã đưa ông tới đây? Ông tới đây bất ngờ như vậy là nghĩa thế nào?

FÉCĐINĂNG - Tôi biết có một thời kỳ mà người ta đã chia xẻ ngày dài thành từng giây phút nhỏ, thời kỳ mà nỗi đợi chờ say đắm của một trái tim khát khao mong mỏi tôi hằng bám chặt vào cái quả lắc quá chậm chạp của thời gian, thời kỳ mà người ta rình bắt cho trúng cái nhịp đập của huyết mạch đánh dấu phút giây tôi tới... Thế thì tại sao bây giờ gặp tôi lại cho là bất ngờ?

MINLE - Đi đi, hầu tước đi đi!... Nếu trong trái tim ông còn một đốm lửa nhân

tính nào, nếu ông không muốn làm tên hung thủ của người con gái mà ông vẫn cho rằng ông yêu, thì hãy đi ngay đi, đừng ở lại đây thêm một giây phút nào nữa. Từ khi ông đặt chân tới đây, thì nơi trú ngụ hèn mọn của tôi đã mất bình yên rồi. Ông đã gieo tai họa vào nhà tôi, vào cái nơi trước đây vốn là một tổ ấm yên vui. Ông còn chưa lấy làm đủ ư? Ông còn muốn xoáy mãi mũi dao trong cái vết thương mà trái tim con gái tôi đã phải mang từ cái ngày rủi ro nó gặp ông hay sao?

FÉCĐINĂNG - Ông thật là một người cha kỳ quái! Hôm nay tôi tới đây chỉ cốt mang đến cho con gái ông một tin mừng.

MINLE - Mang đến cho nó những hi vọng mới, mầm mống của những thất vọng mới chứ gì? Đi đi, hỡi con người gieo tai rắc hoạ. Bộ mặt của ngươi sẽ tỏ rõ ngươi mang tới đây những điều thê thảm tới bậc nào rồi!

FÉCĐINĂNG - Hi vọng của ta rốt cuộc đã tới lúc

thực hiện được rồi. Phu nhân Minfo trở lực đáng sợ nhất của tình duyên chúng ta, vừa mới trốn đi khỏi nước này. Cha ta thì đã ưng thuận cái người mà lòng ta lựa chọn. Số mệnh cũng chịu thua không truy nã chúng ta nữa. Ngôi sao hạnh phúc chiếu mệnh chúng ta đã mọc lên rồi. Và ta tới đây để làm trọn lời ước của ta và để dẫn người cùng đính ước với ta tới trước bàn thờ.

MINLE - Con đã nghe rõ chưa, con gái của cha? Con đã nghe hắn đang đem những ước mong bị mắc lận của con ra làm trò diễu cợt chưa? Thật vậy, hầu tước ạ. Đối với một kẻ bợm chài (đối với một tên quyến oanh rủ yến) còn có gì hợp hơn là sau khi tác ác rồi lại còn cay độc liếc mũi đao mai mỉa lên kẻ nạn nhân của hắn!

FÉCĐINĂNG - Ngươi tưởng rằng ta diễu cợt ư? Không, ta thề có danh dự! Lời nói của ta cũng thật y như tình yêu của Luydơ của ta vậy. Và ta sẽ giữ lời một cách kính cẩn thiêng liêng cũng y như

là Luydơ giữ lời hứa... Ta không còn biết còn có gì thiêng liêng hơn được nữa - Ngươi vẫn còn ngờ vực ư? Kỳ quái thật! Sao ta lại chưa thấy bừng lên đôi má người vợ đẹp của ta mầu hồng tươi vui sướng nhỉ? Thôi, hẳn là trong cái nhà này, sự gian dối vẫn lưu hành như những đồng tiền thông dụng, cho nên sự chân thật mới bị coi rẻ đến thế! Ngươi không tin lời ta nói ư? Vậy thì ngươi hãy tin cái chứng cớ viết trên giấy này vậy. *(Ném cho Luydơ bức thư gửi thị vệ trưởng. Luydơ giở bức thư, và ngã xuống ghế, mặt tái nhợt như xác chết).*

MINLE *(Không nhìn thấy, với thiếu tá)* Thế nghĩa là thế nào? Tôi không hiểu ý ông.

FÉCĐINĂNG *(Đưa Minle đến gần Luydơ)* Cô ta thì hiểu thấu đáo ý ta lắm!

MINLE *(Quỳ vội xuống bên Luydơ)* Trời ơi, con tôi!

FÉCĐINĂNG - Mặt cô ta tái nhợt đi như thần chết kìa! Ta nói thật, con gái ông như thế này mới thật hợp ý ta. Chưa bao giờ

cô gái ngoan đạo và chính trực này lại đẹp bằng bây giờ, khi cô ta mang bộ mặt xác chết này. Hơi gió của ngày Phán xét cuối cùng có sức xoá sạch mọi lớp sơn giả dối đã thổi bay mất lượt phấn son mà con nữ phù thuỷ này đã dùng để đánh lừa cả các thiên thần sáng láng... Đây chính là bộ mặt đẹp nhất của nó! Đây chính là bộ mặt thật đầu tiên của nó! Hãy để cho ta hôn lên bộ mặt này!

(Định tới gần Luydơ).

MINLE - Lùi lại, lùi lại! Người trẻ tuổi kia, đừng có động đến trái tim một người cha nữa! Ta đã không bảo vệ nổi con gái ta chống lại sự vuốt ve của ngươi, nhưng ta đủ sức bảo vệ con ta chống lại sự tàn bạo của ngươi.

FÉCĐINĂNG - Lão già, ngươi muốn gì vậy? Không việc gì đến ngươi! Ngươi đừng dại dột lao vào một canh bạc chắc chắn thua không gỡ được nữa đi! Hay là ngươi đã đem dùng vào chuyện trăng hoa của con gái ngươi những kinh nghiệm sâu

mươi năm sống của ngươi, và bôi bẩn lên mái đầu bạc đáng kính kia bằng cái nghề dắt mối? Ồ, nếu không phải như vậy thì, hỡi lão già hẩm hiu kia ơi, hãy nằm xuống và hãy chết đi!... Ngươi vẫn còn kịp ngủ đi trong giấc yên nghỉ muôn đời đang khi lòng còn được mang cái ảo tưởng rằng "Ta là một người cha có phúc". Chỉ chậm một lát nữa thôi, là ngươi sẽ phải ném trả con rắn độc này cho nơi quê hương địa ngục đã sinh ra nó, ngươi sẽ phải nguyền rủa cả món quà tặng lẫn kẻ tặng quà là thằng chúa quỷ Xatăng. Và ngươi sẽ phải vừa chui xuống mồ vừa xỉ mạ Chúa - Nói đi, con khốn kiếp. Có phải ngươi đã viết bức thư này không?

MINLE *(Với Luydơ, giọng cảnh cáo)* Con ơi, nhân danh Chúa, con đừng có quên! Đừng có quên lời thề!...

LUYDƠ - Ôi, cha ơi, bức thư này...

FÉCĐINĂNG - Bức thư này đã lầm lỗi lọt vào những bàn tay không nên nhặt được

nó, phải không? Đáng thay là sự tình cờ! Nó đã làm được những việc lớn lao hơn hết thảy mọi lý trí tinh vi nhất trên đời, và đến ngày Phán xét cuối cùng nó sắp xếp ứng đối được cuộc thử thách còn giỏi hơn trí tuệ của tất cả mọi bậc hiền triết... Tình cờ ư? Ta đã nói vậy ư? Nếu các con chim sẻ rơi xuống đất cũng đều là do tay Tạo hoá, thì khi cần mặt nạ một con quỷ, sao lại không phải là do Tạo hoá ra tay?

MINLE *(Riêng với Luydơ, giọng van nài)* Can đảm lên! Con ơi, can đảm lên! Chỉ cần nói một tiếng "phải" là xong cuộc thử thách.

FÉCĐINĂNG - Thú vị thật! Cả cha nó cũng bị lừa! Mọi người đều bị nó lừa! Nhìn nó kìa, con khốn kiếp! Hãy nhìn nó ngồi kia, miệng lưỡi nó cũng từ chối không chịu vâng theo lời nói dối cuối cùng của nó! Nào, hãy thề đi! Hãy nhân danh Chúa uy nghiêm đáng sợ và thẳng thắn chân thật mà thề đi! Có phải ngươi đã viết bức thư này không?

LUYDƠ *(Sau một cuộc vật lộn đau đớn, trong khi ấy nàng trao đổi bằng mắt với cha, giọng vững vàng và quả quyết)* Chính tôi đã viết bức thư này!

FÉCĐINĂNG *(Ngừng lại, kinh sợ)* Không, không, Luydơ! Có linh hồn hằng sống của anh chứng thực: em nói dối thực rồi!... Ngay bản thân sự vô tội khi ngồi trên ghế cực hình cũng thường phải nhận lấy cái tội ác mà mình không hề phạm... Chắc hẳn là những lời anh chất vấn hung bạo quá, phải không Luydơ? Sự hung bạo của những lời anh chất vấn đã dồn em phải nhận, có phải không?

LUYDƠ - Tôi đã nhận sự thực.

FÉCĐINĂNG - Không, không, không! Em không viết bức thư này! Đây không phải là chữ của em! Và dù đây là do tay em viết, thì chẳng lẽ giả mạo chữ viết lại có thể khó khăn hơn là làm bại hoại tâm hồn được sao? Em nói thật cùng anh đi, Luydơ! ... Không, không, khoan đã! Nếu em nói "phải" thì đời anh thế là

hết rồi. Em nói dối đi, Luydơ: Một lời nói dối thôi! Ước gì em bịa ra một lời: ước gì bằng một vẻ thẳng thắn như thiên thần, em ném lời đó cho anh như ném đồ ăn cho loài vật; ước gì em bằng lòng thuyết phục lỗ tai và con mắt anh, dù cho lòng anh phải chịu đựng một sự lừa đảo ghê tởm, anh cũng cam lòng. Ôi, Luydơ, trong khoảnh khắc ấy, anh xin sẵn lòng thừa nhận cho tất cả mọi sự thật phải trốn chạy khỏi cả tạo vật này. Anh xin thừa nhận cho chân lý phải uốn cái cổ bướng bỉnh của nó xuống và bắt nó cúi gập đầu hèn hạ như lỹ nịnh thần. *(Giọng sợ hãi và run rẩy)* Em có viết bức thư này không?

LUYDƠ - Thề có Chúa... Tôi xin thề có Chúa uy nghiêm, đáng sợ và thẳng thắn chân thật rằng chính tôi đã viết bức thư này.

FÉCĐINĂNG *(Sau một lát ngừng lặng, giọng vô cùng đau đớn)* Ôi đàn bà, đàn bà!... Xem cái bộ mặt của ngươi trước mặt

ta kìa!... Với bộ mặt đó, dù ngươi có dạm bán thiên đàng ở ngay trong cõi trầm luân địa ngục thì cũng không thể tìm được ai mua! - Luydơ, cô có biết cô là gì đối với tôi không? Không, cô không thể nào biết được! Cô không thể biết rằng cô là tất cả đối với tôi. Tất cả... tất cả!... Chỉ hai tiếng nghèo nàn nhỏ mọn thế thôi, nhưng cả vô tận của thời gian cũng khó mà bao quanh nổi nó, vì nó bao la vĩ đại vô cùng, hàng bao nhiêu vũ trụ đã xoay vần trong nó... Tất cả! Thế mà cô đã diễu cợt hai tiếng đó một cách tội ác đến mức này! Ôi, kinh khủng!

LUYDƠ - Thưa ông Vante, ông đã được lời thú nhận của tôi rồi. Tôi đã tự kết tội tôi. Bây giờ xin ông đi đi! Hãy ra khỏi cái nơi đã khiến ông đau khổ này đi.

FÉCĐINĂNG - Được rồi, được rồi! Ta bình tĩnh rồi đây! Người ta chẳng thường nói rằng cái địa phương rùng rợn hãi hùng mà ôn dịch đã đi qua, là một nơi bình tĩnh đó sao? Ta bình tĩnh rồi đây! *(Sau một*

lát suy nghĩ) Tôi còn một điều thỉnh cầu nữa, cô Luydơ... một điều cuối cùng. Đầu óc tôi nóng rực, tôi cần chút gì cho nó dịu mát... Em vui lòng pha cho tôi một cốc nước chanh, được không?

(Luydơ ra. Minle và Fécđinăng lặng lẽ đi đi lại lại ở hai phía đối nhau trong gian phòng. Một lát).

MINLE *(Dừng lại, buồn rầu nhìn Fécđinăng)* Thưa hầu tước thân mến, có lẽ tôi sẽ làm cho ông dịu bớt đau buồn được chút nào chăng, nếu tôi thú thật rằng tôi rất ái ngại cho ông?

FÉCĐINĂNG - Thôi, thôi, ông Minle ạ! *(Lại bước đi mấy bước)* Ông Minle, tôi không nhớ lại được vì sao tôi đến nhà ông đây! Ừ, hồi đó không hiểu vì duyên cớ nào mà tôi lại đến đây nhỉ?

MINLE - Thế nào, hầu tước không nhớ rằng hồi đó hầu tước muốn tôi dạy thổi sáo ư?

FÉCĐINĂNG *(Giọng tan vỡ)* Tôi gặp con gái ông *(lại ngừng)*. Ông bạn ơi, ông không giữ

đúng lời hứa với tôi rồi! Đáng lẽ ông phải cho tôi được giải trí và nghỉ ngơi trong những giờ phút cô đơn của tôi - có phải chúng ta đã giao ước với nhau như vậy không? - Thế mà ông lại đánh lừa tôi và bán cho tôi những con bọ cạp. (Thấy Minle xúc động) Đừng, ông già ơi, ông đừng sợ *(Ôm lấy cổ Minle)* Ông không có lỗi gì hết.

MINLE *(Lau nước mắt)* Điều ấy có Chúa sáng suốt vô cùng biết cho tôi.

FÉCĐINĂNG *(Đi đi lại lại, u uất suy nghĩ)* Ôi, cái trò chơi mà Chúa đùa rỡn với chúng ta thật kỳ quái và khó hiểu. Những gánh nặng ghê gớm lại thường treo trên những sợi dây mỏng manh, những sợi dây vô hình... Con người ta có biết đâu rằng khi ăn quả táo cấm, tức là ăn cái chết của chính mình. (24) Hừ!... Con người có biết như vậy không? *(Càng bứt rứt đi đi lại lại. Rồi nắm tay Minle, rất xúc động)* Ông già ơi, mấy bài sáo mà ông dạy cho tôi, tôi phải trả giá đắt quá... mà ông cũng

chẳng lời lãi gì đâu... Chính ông cũng thua thiệt mất hết nữa đấy! (Rời xa Minle , lòng nặng nề) Chao ôi! Mấy bài sáo khốn khổ ấy giá đừng bao giờ tôi nghĩ đến chuyện học nó có hơn không?

MINLE *(Cố nén cảm động)* Có mỗi một cốc nước chanh mà sao nó pha lâu quá! Ông cho phép tôi vào xem qua một chút nhé!

FÉCĐINĂNG - Không cần phải vội, ông Minle thân mến ạ *(lẩm bẩm một mình)* nhất là đối với một người cha thì càng không nên vội... Hãy ở lại đã... Ta vừa định hỏi gì nhỉ?... À phải rồi! Cô Luydơ là con một của ông ư? Ông không còn người con nào khác sao?

MINLE *(Sôi nổi)* Không, thưa hầu tước, tôi không còn đứa con nào khác, và tôi cũng không ước ao đứa con nào khác nữa. Một mình Luydơ cũng đã đầy chứa cả trái tim kẻ làm cha này rồi. Bao nhiêu vốn liếng yêu thương, tôi đều đặt cả vào con gái tôi rồi.

FÉCĐINĂNG *(Xúc động dữ dội)* A!... Ông hãy vào xem nước chanh đã pha xong chưa, ông Minle!

(Minle ra)

Con một của ông ta!... Hỡi tên sát nhân, ngươi có hiểu như thế nghĩa là gì không? Con một của ông ta đấy, tên giết người ạ! Ngươi đã nghe rõ chưa? Con một!... Trong vũ trụ bao la của Chúa tất cả tài sản của con người này chỉ là cây đàn và đứa con một đó mà thôi. Đứa con ấy, ngươi định cướp đi ư? Ngươi cướp đi ư?... Cướp đi đồng xu cuối cùng của kẻ hành khất ư? Ném xuống chân kẻ tàn tật cái nạng mà ngươi đã bẻ gẫy? Sao? Ta nỡ lòng nào phạm tội ác đó ư? Và khiến cho hắn khi trở về nhà nóng vội muốn thu lượm trên nét mặt của con tất cả nguồn vui của hắn, thì chỉ còn thấy đứa con một của hắn, nguồn hy vọng độc nhất, nguồn hi vọng cuối cùng, nguồn hi vọng không thể gì sánh được của hắn, đã trơ trơ nằm kia như bông

hoa tàn hết, chết rũ... bị xéo nát dưới cái gót chân láo xược! Trời! Hắn sẽ đứng trước cái xác kia, sẽ ngơ ngác thấy tất cả cảnh vật thiên nhiên đối với hắn đều không còn gì là sinh khí nữa; con mắt đờ đẫn của hắn sẽ tìm hoài bóng Chúa trong cõi mênh mông vắng ngắt mà không thấy bóng Chúa ở đâu. Trời ơi, trời ơi! Cha ta cũng chỉ có một đứa con... Ừ, ta cũng là đứa con độc nhất, nhưng ta không phải là của cải độc nhất của cha ta... *(Một lát)* Nhưng ta nghĩ gì vậy? Người cha này có mất gì đâu? Một đứa con gái coi những tình cảm thiêng liêng nhất của tình yêu như là đồ chơi, đứa con gái ấy có bao giờ làm cho cha mình sung sướng được chăng? Không, không, không bao giờ! Người cha ấy phải biết ơn ta mới đúng, vì ta đã đập nát đầu con rắn độc trước khi nó cắn cả cha nó.

(Minle vào).

MINLE - Thưa ông, nước chanh sắp pha xong

rồi. Tội nghiệp con bé cứ đứng ngoài kia mà khóc hết nước mắt. Trong cốc nước chanh nó sẽ mang ra đây cho ông, có cả nước mắt của nó đấy!

FÉCĐINĂNG - Ước gì cái cốc ấy chỉ toàn là nước mắt!... Ông Minle, chúng ta vừa nói chuyện âm nhạc... (Rút ra một túi tiền) Tôi mới nhớ ra rằng tôi còn nợ ông.

MINLE - Sao? Cái gì? Thôi đi hầu tước! Ông coi tôi là người thế nào? Tôi biết rằng món nợ ấy gửi trong tay một người chắc chắn. Ông đừng làm nhục tôi như thế đi! Nhờ ơn Chúa, tôi mong rằng hôm nay không phải là ngày chúng ta gặp nhau lần cuối cùng.

FÉCĐINĂNG - Ai biết đâu? Ông cứ cầm lấy đi. Ai dám chắc mình có thể sống được bao lâu!

MINLE *(Cười)* Ồ, tưởng là gì! Đối với hầu tước, tôi không lấy nợ ngay thì cũng chẳng phải là điều mạo hiểm gì.

FÉCĐINĂNG - Mạo hiểm thật đấy, ông ạ. Thật ông chưa bao giờ nghe nói đến những

thiếu niên và thiếu nữ, đang là những đứa con hi vọng mà bỗng dưng chết đi, phá tan ảo mộng rực rỡ của cha họ hay sao? Cái điều mà tuổi già và sâu bọ dưới đất không làm nổi, thường lại là điều mà một tiếng sét nổ làm được rất dễ dàng. Luydơ của ông cũng không phải là bất tử.

MINLE - Luydơ của tôi là của Chúa ban cho.

FÉCĐINĂNG - Ông nghe đây... Tôi đã bảo ông rằng cô ta không phải là bất tử.. Người thiếu nữ này là con ngươi mắt của ông. Ông đã gửi gắm vào đó tất cả trái tim, tất cả linh hồn ông. Phải cẩn thận đấy, ông Minle! Chỉ có kẻ máu mê tuyệt vọng mới đặt tất cả tài sản vào một canh bạc. Người ta vẫn gọi cái anh chàng lái buôn dám cả gan phó thác tất cả tài sản cho một chiếc tầu là kẻ liều mạng đấy. Ông nên nghe tôi, hãy suy nghĩ về lời cảnh cáo đó! Nhưng sao ông lại không nhận tiền đi thôi.

MINLE - Thế nào, cả túi tiền khổng lồ này là của tôi ư! Ngài nghĩ gì vậy, thưa ngài?

FÉCĐINĂNG - Tôi nghĩ đến món nợ của tôi... Đây! *(Ném túi tiền lên bàn)* Tôi không thể đời đời giữ mãi mãi cái tội nợ này trong tay được.

MINLE *(Ngạc nhiên, sửng sốt)* Cái gì thế này? Lạy Chúa! Nghe tiếng thì không phải là bạc. *(Lại gần bàn, kinh hãi kêu lên)* Nhân danh Chúa, thế này là thế nào? Ngài nghĩ gì thế, hầu tước? Ngài làm gì vậy? Thế này mới thật đáng gọi là đãng trí đây! Ta trông thấy nó rành rành trước mặt ta, hay là ta bị ma quỷ mê hoặc đây? Chúa phạt tội! Đúng là vàng đây rồi, vàng thật sự, vàng chói ngời nằm trong tay ta đây rồi... Không, hỡi quỷ Xa tăng, ngươi đừng hòng bắt được ta bằng cái bẫy này!

FÉCĐINĂNG - Ông say rượu rồi, ông Minle! Rượu mới hay rượu cũ đấy?

MINLE *(Giọng thô bạo)* Sấm sét đổ lên đầu tôi! Ông nhìn đây này!... Vàng!

FÉCĐINĂNG - Ừ, vàng, thì sao nào?

MINLE - Nhân danh đao phủ... ông nên biết... tôi van ông... Nhân danh Chúa Cứu thế... Vàng thật!

FÉCĐINĂNG - Ồ, chuyện lạ quá nhỉ!

MINLE *(Sau một lát im lặng, đến gần Fécđinăng, giọng xúc động)* Thưa ngài, tôi là một người lương thiện, giản dị ngay thật, và nếu ngài định dụ dỗ tôi giúp ngài làm một việc đốn mạt nào đó, thì... bởi vì, có Chúa biết, làm những việc ngay thẳng thì không thể kiếm nhiều tiền đến thế này được!

FÉCĐINĂNG *(Rất cảm động)* Ông Minle thân mến, ông cứ yên tâm! Ông rất xứng đáng hưởng số tiền này. Có Chúa gìn giữ tôi, không đời nào tôi dám mua lương tâm trong sạch của ông bằng cái giá này đâu!

MINLE *(Nhẩy lên, vui sướng như điên)* Lạy Chúa, vậy là thánh ý Chúa muốn rằng tất cả túi vàng này là của tôi ư? *(Chạy về phía cửa gọi to)* Bà nó ơi..! Con ơi! Ra đây nhanh lên! *(Trở lại)* Lạy Chúa nhân từ, sao đột nhiên tôi lại được hưởng số tiền to lớn khủng khiếp này? Tôi đã kiếm được nó như thế nào? Tôi có xứng đáng được hưởng nó không? Hử?

FÉCĐINĂNG - Ông Minle, không phải ông đã kiếm được nó bằng những bài học âm nhạc của ông đâu! Bằng số tiền này, tôi trả ông... *(Rùng mình ngừng lại)* Tôi trả ông... *(Ngừng lại, giọng đau đớn)* giá tiền giấc mơ hạnh phúc ba tháng trời bên cạnh con gái ông.

MINLE *(Nắm lấy tay Fécđinăng)* Thưa ngài, nếu ngài chỉ là một kẻ bình dân nghèo hèn... *(nói vội vã)* mà con gái tôi không yêu ngài, thì tôi sẽ cắt cổ nó đi! *(Quay lại với túi vàng, buồn rũ rượi)* Nhưng thế là tôi được tất cả, mà ông thì không còn gì. Chẳng lẽ tôi lại nên phục hồi tất cả niềm vui của tôi sao? Thưa ngài...

FÉCĐINĂNG - Ông bạn ơi, ông đừng tự dày vò mình như thế nữa. Tôi sắp đi xa, và ở nơi tôi định đến trú ngụ, cái thứ tiền bạc này là của vô dụng.

MINLE *(Mắt vẫn chăm chăm nhìn túi vàng, chứa chan vui sướng)* Vậy là tôi được hưởng cả cái kho vàng này ư? Nó là của tôi ư? Tôi chỉ buồn rằng ông lại đi

xa... Nào, xem ta sắp được sống như thế nào đây! Xem ta có biết lên mặt với thiên hạ không nào! Từ nay ta sẽ dạy nhạc ở ngay giữa đô thị, từ nay ta sẽ hút thuốc lá thượng hảo hạng! Và từ nay đi xem hát mà ta còn thèm mua cái vé ba xu, thì ma quỷ cứ bắt ta đi! *(định ra).*

FÉCĐINĂNG - Ở lại đã! Ông im đi! Và cất chỗ tiền kia đi! Ông im đi, chỉ trong một buổi tối này thôi! Và nếu ông muốn cho tôi vui lòng, thì từ nay về sau xin ông đừng dạy âm nhạc nữa!

MINLE *(Càng sôi sục, nắm chặt vạt áo Fécđinăng)* Con gái tôi! Ông ơi, con gái tôi *(Buông Fécđinăng)* Đã hẳn rồi, tiền bạc không thể làm nên con người... Ừ, không phải là tiền bạc... Dù tôi ăn khoai ăn củ hay là ăn cao lương mĩ vị thì đàng nào tôi cũng sống được no nê như mọi người, và chừng nào mà ánh mặt trời chưa luồn qua những lỗ rách thì bộ quần áo này vẫn cứ tốt như thường. Tôi cứ mặc bộ áo tã

của tôi... Nhưng con gái tôi thì phải được hưởng tất cả của cải này... Tất cả bao nhiêu ước muốn mà tôi đọc thấy trong đôi mắt con tôi, tôi nhất quyết phải biến nó thành sự thật.

FÉCĐINĂNG *(Vội vã ngắt lời)* Đừng nói nữa, tôi van ông, đừng nói nữa!

MINLE *(Càng sôi nổi)* Tôi muốn con gái tôi phải lầu thông tiếng Pháp, lại thạo khiêu vũ, lại giỏi đơn ca, rồi lại được nêu trên các báo chí. Tôi muốn con tôi được đội cái mũ cao sang như con cái các vị nhất phẩm triều đình, được mặc toàn gấm vóc nhung lụa. Tôi muốn bàn dân thiên hạ ở cả xứ này phải trầm trồ mà nói đến con gái của lão nhạc sĩ quèn này.

FÉCĐINĂNG *(Nắm tay Minle, xúc động cực độ)* Đừng nói nữa! Đừng nói thêm một lời nào nữa! Trời đất ơi, ông im đi! Chỉ xin ông im đi một bữa này thôi! Ông muốn trả ơn tôi, thì đấy, tôi chỉ xin ông có thế thôi!

(Luydơ mang cốc nước chanh vào)

LUYDƠ *(Mắt sưng đỏ, bưng đến cho Fécđinăng cốc nước chanh đặt trên một cái đĩa: giọng run rẩy)* Nếu ông thấy chưa đủ đậm, thì xin ông cho biết.

FÉCĐINĂNG *(Cầm lấy cốc, đặt xuống, rồi vội vã quay sang Minle)* Ồ, chút nữa thì tôi quên mất! Ông Minle, tôi có thể nhờ ông một chút được không? Ông giúp tôi một việc nhỏ được không?

MINLE - Một nghìn việc cũng được . Nào, xin ông cứ truyền.

FÉCĐINĂNG - Người ta đang chờ tôi đến dự tiệc. Khốn thay tôi thấy người bực bội quá. Tối hôm nay tôi không thể nào chung đụng với ai được. Nhờ ông đến nhà cha tôi xin kiếu hộ tôi được không?

LUYDƠ *(Sợ hãi ngắt lời)* Để tôi, tôi đi được.

MINLE - Đến nhà tể tướng ư?

FÉCĐINĂNG - Không cần phải gặp ông ta. Ông cứ nhắn một tên phục dịch dưới nhà bếp cũng được. Để làm tin, đây, cái đồng hồ này của tôi, ông hãy đưa cho họ xem... Tôi vẫn ở đây cho đến khi ông về... Ông đợi người ta trả lời tôi đấy.

LUYDƠ *(Khắc khoải)* Tôi không làm nổi việc ấy sao?

FÉCĐINĂNG *(Nói với Minle đang định ra)* Hãy đợi đã, còn một việc nữa! Chiều nay người ta vừa đưa đến tôi một bức thư niêm phong gửi cho cha tôi... Chắc là có việc gì cần... Nhân tiện ông giúp cho việc đó luôn thể.

MINLE - Được rồi, hầu tước cứ yên tâm.

LUYDƠ *(Bám chặt lấy cha, hết sức khắc khoải)* Kìa cha, con cũng làm được việc ấy mà!

MINLE - Không được con ạ. Con có một mình, mà đêm thì mù mịt tối đen *(Ra).*

FÉCĐINĂNG - Hãy ra soi đường cho cha, Luydơ! *(Trong khi Luydơ soi đèn cho cha đi, Fécđinăng đến gần bàn bỏ thuốc độc vào cốc nước chanh)* Ừ, nàng không thể nào thoát khỏi con đường mù mịt ấy đâu, nàng phải qua cái cầu ấy thôi. Quyền phép Chúa Trời đã công nhận ý ta, và từ trên cao vẳng đến tai ta lời tán đồng dữ dội. Tay Phục thù thần thiêng đã ký vào bản án; thiên thần

hộ mệnh của Luydơ đã lìa bỏ nàng rồi!...

(Luydơ cầm đèn, từ từ trở vào, đặt xuống và đến phía đối diện với Fécđinăng, mắt nhìn xuống đất, chỉ thỉnh thoảng sợ hãi nhìn trộm chàng. Fécđinăng đứng ở phía bên này, trừng trừng nhìn về đàng trước. Ngừng lặng dài dặc, nặng nề).

LUYDƠ - Thưa ông Vante, nếu ông vui lòng hoà tấu với tôi, thì tôi xin đàn một khúc dương cầm. *(Mở dương cầm. Fécđinăng không trả lời. Ngừng lặng).*

LUYDƠ - Ông còn nợ tôi một ván cờ. Ông có muốn chúng ta cùng chơi một ván không, thưa ông Vante.

(Ngừng lặng).

LUYDƠ - Thưa ông Vante, tôi đã bắt đầu thêu cái túi mà tôi hứa tặng ông... Ông có muốn xem mẫu thêu không?

(Ngừng lặng).

LUYDƠ - Ôi, tôi tự thấy tôi thật là đứa khốn khổ!

FÉCĐINĂNG *(Vẫn giữ thái độ cũ)* Có lẽ thế mà lại đúng đấy.

LUYDƠ - Thưa ông Vante, nếu ở đây cùng tôi mà ông thấy buồn chán như vậy, thì có thật không phải lỗi tại tôi đâu.

FÉCĐINĂNG *(Khinh bỉ, cười nhạt, nói riêng)* Hừ, hẳn là ngươi thấy ta rụt rè và ngô nghê lắm!

LUYDƠ - Tôi rất hiểu rằng bây giờ chúng ta không thể nào hợp ý nhau được nữa. Tôi xin nhận rằng tôi rất lo sợ khi ông bảo cha tôi đi... Thưa ông Vante, giờ phút này đối với chúng ta sắp cho phép, thì tôi xin đi mời mấy người bạn tôi đến đây.

FÉCĐINĂNG - Phải đấy! Tốt lắm! Tôi cũng muốn làm như vậy. Tôi cũng đi tìm mấy người bạn của tôi.

LUYDƠ *(Ngạc nhiên nhìn chàng)* Thưa ông Vante?

FÉCĐINĂNG *(Giọng cay độc và thù ghét)* Xin thề có danh dự đối với một người gặp trường hợp này thì đó là cái ý định tuyệt diệu nhất. Chúng ta sẽ biến cuộc song ca

nhạt nhẽo thành một cuộc hoan lạc điên cuồng, và để giáng trả cho tình yêu một trận đòn thù, ta sẽ cầu viện những ngón đĩ thoã đến giúp tay.

LUYDƠ - Xem chừng lúc này ông vui tính lắm thì phải, thưa ông Vante?

FÉCĐINĂNG - Ừ, đúng rồi, ta vui tính lắm, vui quá lắm! Vui đến mức có thể khiến cho lũ trẻ đuổi theo ta cùng đường khắp phố! Luydơ, gương sáng cô nêu cho ta thực đã làm ta tỉnh ngộ, ta xin làm học trò cô. Những kẻ cứ luôn miệng nói đến tình yêu vĩnh viễn thật là những thằng điên. Tình cảm làm cho người ta phát tởm, và sự thay lòng đổi dạ mới là thứ gia vị làm cho khoái lạc thêm nồng. Thế nhé, thuận nhé, Luydơ! Ta sẵn sàng là thằng đi với cô đây. Chúng ta sẽ nhảy từ cuộc lãng mạn này sang cuộc lãng mạn khác, chúng ta sẽ lăn lóc từ vũng bùn này sang vũng bùn kia. Cô ở đó, ta ở đây. Không chừng ở một nơi lầu xanh nào đó, ta sẽ tìm lại được sự bình yên

thanh thản mà ta đã đánh mất mất rồi... Có lẽ sau khi đã đua nhau lăn xả vào vòng tội lỗi nhuốc nhơ, sau khi đã thân tàn ma dại như hai bộ xương mục ruỗng, đến một ngày tốt đẹp kia cả hai ta tình cờ sẽ gặp lại nhau một cách bất ngờ tuyệt trần và thú vị. Và không chừng chúng ta sẽ nhận ra nhau, y như trong loại kịch vui, nhận ra nhau ở những vết tích đồng tông mà con gái của thứ mẹ trác táng kia đẻ ra không đứa nào lại làm ngơ không nhận. Có lẽ đến lúc ấy nhục nhã và chán chường sẽ tạo nên giữa chúng ta một sự hài hoà mà tình yêu êm dịu nhất đời cũng phải chịu không thể nào tạo nổi.

LUYDƠ - Ôi, hỡi người trai trẻ kia ơi, anh đã đau khổ lắm rồi, anh còn muốn cho anh đau khổ là đáng kiếp nữa sao?

FÉCĐINĂNG - Đau khổ? Ai bảo cô như vậy? Hỡi giống đàn bà kia, linh hồn ngươi hèn hạ quá, ngươi làm sao có được một chút tình cảm nào? Vậy thì ngươi lấy

được một chút tình cảm người khác? Đau khổ? Nó đã nói đau khổ! A! Chỉ một lời ấy thôi cũng đủ khiến cho cơn giận của ta chôn tận đáy mồ cũng phải vùng dậy! Nó thừa biết trước rằng ta đau khổ... Quân đáng chết và đáng nguyền rủa! Nó biết vậy mà nó vẫn phản bội ta! Hỡi con rắn độc! Đáng lẽ ngươi vẫn còn một lối thoát duy nhất để được tha tội! Nhưng lời thú nhận này của ngươi đã ký bản án tử hình của ngươi rồi... Cho đến tận bây giờ, ta vẫn còn có thể nghĩ rằng ngươi nhẹ dạ mà không thèm kết tội ngươi, lòng khinh bỉ của ta đối với ngươi chỉ chút nữa là khiến người thoát khỏi sự trả thù của ta. *(Hối hả nắm lấy cái cốc)*. Vậy là không phải người vì nhẹ dạ mà phạm tội. Ngươi không phải là đứa ngu dại, ngươi chỉ là con quỷ! *(Chàng uống)* Cốc nước này nhạt tanh như linh hồn ngươi. Uống đi!

LUYDƠ - Trời ơi, không phải là vô cớ mà ta cứ e sợ mãi cái tình cảnh lúc này!

FÉCĐINĂNG *(Giọng mệnh lệnh)* Uống đi!

(Luydơ uống).

LUYDƠ - Tôi thấy cốc nước này uống được đấy chứ!

FÉCĐINĂNG *(Rùng mình, không quay lại)* Càng hay cho ngươi.

LUYDƠ *(Sau khi đã đặt cốc xuống)* Ôi, Vante, ông biết đâu rằng ông đã xỉ nhục linh hồn tôi ghê gớm biết chừng nào!

FÉCĐINĂNG - Hừ!

LUYDƠ - Ông Vante, rồi sẽ đến lúc...

FÉCĐINĂNG *(Lại trở về đàng trước)* Ồ, thế nào rồi cũng đến cái lúc ấy thôi.

LUYDƠ - Vâng, rồi sẽ đến lúc mà những việc buổi tối hôm nay sắp đè nặng lên trái tim ông...

FÉCĐINĂNG *(Bắt đầu càng bồn chồn đi đi lại lại, vẻ bứt rứt hơn, cởi thanh gươm và dây đeo ném ra xa)* Vĩnh biệt ngươi, hỡi sứ mệnh của cung đình!

LUYDƠ - Trời ơi, ông làm sao thế?

FÉCĐINĂNG - Bức bối quá! Tim ta đang thắt lại! Ta muốn cho thoáng một chút.

LUYDƠ - Uống đi, uống đi! Cốc nước này sẽ làm cho ông mát mẻ dễ chịu hơn.

FÉCĐINĂNG - Ừ, đã hẳn rồi, nó sẽ khiến ta mát mẻ dễ chịu hơn. Hừ, con đĩ mà cũng biết có lòng ái ngại... Lòng chúng nó đứa nào mà chả thế!

LUYDƠ - *(Với một vẻ yêu đương vô hạn, chạy vào cánh tay Fécđinăng)* Anh nói với Luydơ của anh những lời như vậy ư, anh Fécđinăng?

FÉCĐINĂNG *(Đẩy nàng ra xa)* Xéo đi! Xéo đi! Lánh xa ta đi hỡi cặp mắt dịu dàng thắm thiết này! Trời, ta sa ngã mất! Hỡi con rắn độc, hãy hiện nguyên hình xấu xa khủng khiếp của ngươi đi! Hỡi loài trùng đốn mạt, hãy chồm lên người ta đi! Hãy trải ra trước mắt ta và hãy vươn cao lên đến tận trời những khúc rắn quái gở của ngươi đi! Hãy phơi bày ra đây phần xấu xa gớm ghiếc mà vực thẳm địa ngục vẫn hằng ngắm nghía ngươi từ khai thiên lập địa đến giờ... Nhưng ngươi đừng phơi cái bộ mặt thiên thần của ngươi như một

con rắn độc, không thì ta đến phải chìm đắm trong tuyệt vọng mất thôi. Ôi, thương hại thay cho ta!

LUYDƠ - Trời! Đến nông nỗi này sao?

FÉCĐINĂNG *(Liếc nhìn nàng)* Cái công trình tuyệt diệu này của tay Thợ Trời... Ai có ngờ đâu... Ai nỡ tin được rằng... Hỡi tạo hoá, ta không muốn gọi Ngươi đến trước mặt ta để nghe ta chất vấn! Nhưng sao Ngươi lại chứa thuốc độc trong cái bình đẹp đẽ như thế này? Sao tội lỗi lại sinh sôi nảy nở trong bầu không khí dịu dàng đến thế này được? Thực là quá đỗi lạ lùng!

LUYDƠ - Chao ôi! Tai nghe những lời cay đắng này mà phải chịu ép một bề, không dám mở miệng!

FÉCĐINĂNG - Lại còn cái giọng thấm thía ngọt ngào kia nữa!... Dây đàn đứt nát, mà sao lại nẩy lên được tiếng êm dịu tới bậc này! *(Mắt say sưa chăm chăm nhìn Luydơ)* Cái gì cũng mỹ lệ đến tuyệt vời, cũng điều hoà đến tuyệt độ, và cũng hoàn thiện đến tuyệt trần... ở

điểm nào cũng là dấu chứng tỏ sự dụng công yêu mến. và cảm hứng đắc ý nhất của Tạo hoá! Ta nói có trời! Dường như vũ trụ này sinh ra chỉ là để gây hứng khởi cho tạo hoá dựng công trình kiệt tác này của Ngươi... Vậy ra chỉ trong linh hồn người đàn bà này là Chúa có sự lầm lẫn chăng? Có thể nào một linh hồn méo lệch quái gở đến thế lại trú ngụ trong một thể xác toàn mỹ như thế này được chăng? Hay là đấng tạo hoá chợt nhận ra bàn tay điêu khắc của mình đã lỡ dựng nên một thiên thần, người liền vội vã sửa lại sai lầm mà đặt vào công trình của Người một trái tim càng quỷ quái hơn?

LUYDƠ - Cương ngạnh đâu mà bạo nghịch đến thế! Chàng đang thà chửi rủa Chúa, chứ không chịu nhận rằng mình đã buông những lời xét đoán quá vội vàng!

FÉCĐINĂNG *(Chạy lại ôm cổ Luydơ, nức nở khóc)* Thêm một lần nữa thôi, như ngày

chúng ta hôn nhau lần đầu tiên, như lần đầu tiên em thì thầm gọi tên anh, như lần đầu tiên những lời âu yếm trào lên đôi môi cháy bỏng của em! Ôi, dường như trong giây phút ấy đã chứa đựng hạt giống của những niềm vui vô cùng vô tận không lời nào diễn tả nổi, như trong nụ hoa đã chứa đựng bông hoa thắm tươi sắp nở... khi ấy, vĩnh cửu đã hiện ra trước mắt chúng ta tưng bừng như một ngày Tháng Năm rực rỡ. Khi ấy, những thế kỷ hoàng kim đã nhảy múa vui say như những đôi tình nhân trước linh hồn hai chúng ta! Ôi, khi ấy anh đã là kẻ hạnh phúc. Luydơ! Luydơ! Sao em nỡ làm điều ấy đối với anh?

LUYDƠ - Khóc đi, khóc đi, Vante! Nỗi đau thương của anh công bằng đối với em hơn là cơn giận dữ của anh.

FÉCĐINĂNG - Cô lầm rồi, đây không phải là những giọt nước mắt đau thương! Đây không phải là giọt sương ấm áp khoái lạc có sức thấm đượm hương thơm vào

những vết thương của linh hồn, và làm sống dậy nguồn tình cảm đã lạnh cóng. Đây là những giọt cô đơn, giá ngắt như băng... Đây là lời vĩnh biệt khủng khiếp với tình yêu của ta. *(Giọng trang nghiêm dữ dội, nặng nề đặt tay lên đầu Luydơ)* Luydơ! Đó là những giọt nước mắt của ta khóc linh hồn cô... những giọt nước mắt ta khóc than đấng Tạo hoá mà lòng nhân từ vô cùng đã thất bại và đã bỏ dở dang cái tác phẩm huy hoàng nhất của Người. Ôi, dường như cả tạo vật sẽ phải choàng tấm khăn tang, sẽ phải sửng sốt kinh hoàng trước tai biến đã xảy ra giữa lòng tạo vật... Con người ta hay sa ngã, và thiên đường có thể bị huỷ hoại; đó là điều thường thấy; nhưng khi ôn dịch lại hoành hành ngay trong các thiên thần, thì khi đó, ôi, khi đó cần phải nổi hiệu báo tang cho khắp cả tạo vật!

LUYDƠ - Vante, xin đừng dồn tôi đến chỗ cùng đường. Linh hồn tôi có sức mạnh không kém bất kỳ ai, nhưng xin đừng

bắt tôi phải chịu thử thách quá sức chịu đựng của loài người. Vante, một lời nữa thôi, rồi chúng ta hãy xa lìa nhau đi! Một số mệnh ghê gớm đã gieo sự hỗn loạn vào tiếng nói của trái tim chúng ta. Nếu tôi có quyền mở miệng, thì tôi sẽ nói cho ông nghe những điều... Tôi sẽ có thể... Nhưng số mệnh khắc nghiệt đã trói chặt miệng lưỡi tôi và tình yêu của tôi. Tôi đành phải chịu để cho ông coi tôi là một đứa con gái hư hỏng đê hèn.

FÉCĐINĂNG - Cô tự thấy cô có thoải mái không, Luydơ?

LUYDƠ - Sao ông lại hỏi tôi câu ấy?

FÉCĐINĂNG - Bởi vì nếu không phải như vậy thì ta rất lấy làm tiếc rằng sẽ phải thấy cô đi khỏi nơi này mà lương tâm còn nặng trĩu một điều gian dối.

LUYDƠ - Tôi xin thề với ông , ông Vante...

FÉCĐINĂNG *(Xúc động dữ dội)* Không, không! Như vậy thì sự trả thù này quái gở quá! Không xin Chúa tránh cho ta điều đó! Ta không muốn bắt nàng phải đền tội

ở đời sau... Luydơ! Cô có yêu Thị vệ trưởng không? Cô sẽ không ra khỏi gian phòng này được nữa đâu!

LUYDƠ - Ông muốn hỏi gì thì hỏi, tôi sẽ không trả lời nữa *(Ngồi xuống)*

FÉCĐINĂNG *(Nghiêm nghị)* Hãy nghĩ đến linh hồn cô không thể chết, Luydơ! Cô có yêu Thị vệ trưởng không? Cô sẽ không ra khỏi gian phòng này được nữa đâu.

LUYDƠ - Tôi sẽ không trả lời nữa.

FÉCĐINĂNG *(Hoảng loạn cực độ, quỳ rạp xuống chân Luydơ)* Luydơ, cô có yêu Thị vệ trưởng không? Trước khi ngọn đèn này tắt... cô sẽ phải... đứng trước mặt Chúa rồi!

LUYDƠ *(Vùng đứng dậy, kinh sợ)* Giê xu! Sao thế này! Tôi thấy khó chịu quá!

FÉCĐINĂNG - Nhanh chóng đến thế nào? Cái giống đàn bà thật là điều bí ẩn muôn đời! Thần kinh mỏng manh của họ vững vàng chẳng núng trước những tội ác có sức đục khoét loài người đến tận gốc rễ, vậy mà một hạt nhân ngôn đã đủ quật ngã họ rồi!

LUYDƠ - Thuốc độc! Thuốc độc! Trời đất ơi!

FÉCĐINĂNG - Có lẽ đúng vậy. Cốc nước chanh của cô đã được địa ngục thêm gia vị, và cô vừa mới nâng cốc chúc sức khoẻ thần chết đó!

LUYDƠ - Phải chết, phải chết ư? Xin Chúa quyền phép vô cùng cứu chữa tôi! Trong nước chanh có thuốc độc! Tôi chết mất! Lạy Chúa nhân từ, xin thương xót linh hồn tôi!

FÉCĐINĂNG - Đó chính là điều cần nhất! Ta cũng cầu xin Chúa hãy thương xót.

LUYDƠ - Còn mẹ tôi... còn cha tôi... Lạy Chúa cứu thế xin thương xót cha mẹ tôi! Ôi, người cha tội nghiệp, người cha thua thiệt mất hết của tôi! Không còn cứu được nữa sao? Cuộc đời non trẻ của tôi không còn cứu lại được nữa sao? Tôi phải ra đi rồi ư?

FÉCĐINĂNG - Không, không thể nào cứu được nữa. Cô phải ra đi rồi... Nhưng hãy yên tâm, chúng ta sẽ cùng đi với nhau.

LUYDƠ - Cả anh nữa ư, Fécđinăng? Thuốc độc... Fécđinăng! Thuốc độc do chính

tay anh ư? Lạy Chúa xin tha thứ cho chàng! Xin Chúa nhân từ xoá tội cho chàng!

FÉCĐINĂNG - Hãy cứ lo đến món nợ của chính thân cô đi! Ta lo rằng món nợ ấy không dễ gì trang trải được đâu.

LUYDƠ - Fécđinăng! Fécđinăng! Ôi, bây giờ em không thể nào câm lặng được nữa... Cái chết... cái chết cởi hết mọi lời thề... Fécđinăng ơi, lúc này đây, trong khắp cõi trời này không còn ai khốn khổ hơn anh được nữa! Anh Fécđinăng ơi, em chết oan!

FÉCĐINĂNG *(Giật mình kinh hãi)* Nàng vừa nói gì vậy? Những kẻ ra đi trong cuộc lữ hành ghê gớm này vốn không có thói quen mang theo sự gian dối.

LUYDƠ - Em không nói dối, em không nói dối!... Cả đời em, em chỉ nói dối có một lần... Trời ơi, băng giá rùng rợn đang luồn vào mạch máu ta... Em chỉ nói dối một lần khi em viết bức thư cho thị vệ trưởng.

FÉCĐINĂNG - A, bức thư,!... Cảm tạ Chúa! Ta lại

khôi phục được sức quả quyết nam nhi của ta rồi.

LUYDƠ *(Lưỡi đã ríu lại, ngón tay bắt đầu run giật, co rút)* Bức thư ấy... anh hãy đứng vững mà nghe một lời khủng khiếp... Tay em đã viết những điều mà lòng em nguyền rủa... Bức thư ấy... là do cha anh đọc bắt em viết.

(Fécđinăng đứng sững như pho tượng bị chôn chân xuống đất. Ngừng lặng như chết, dài dặc. Rồi chàng ngã vật xuống đất như bị sét đánh).

LUYDƠ - Ôi, sự hiểu lầm khủng khiếp! ... Anh Fécđinăng ơi, người ta đã cưỡng bức em... anh tha tội cho em... Luydơ của anh đã muốn thà chọn cái chết còn hơn... nhưng cha em... gặp nguy hiểm... Ôi! Chúng nó thực xảo quyệt vô cùng.

FÉCĐINĂNG *(Bật dậy, ghê gớm)* Cảm tạ Chúa! Thuốc độc vẫn chưa ngấm vào ta! *(Tuốt gươm).*

LUYDƠ *(Yếu dần, gục xuống)* Trời! Anh định làm gì vậy? Người ấy là cha anh...

FÉCĐINĂNG *(Điên cuồng giận dữ)* Hỡi cái tên giết người đã đẻ ra tên giết người!... Mi cũng phải chết, để cho Đấng phán xét tối cao chỉ trút cơn thịnh nộ lên đầu tên ác phạm *(Định ra).*

LUYDƠ - Đấng Cứu thế của ta khi hấp hối cũng đã từng tha thứ... Xin Ngươi xuống ơn lành cho anh và cha anh!... *(Nàng thở hơi cuối cùng)*

FÉCĐINĂNG *(Quay phắt lại, trông thấy cử động cuối cùng của nàng khi hấp hối, đau đớn ngã gục xuống cạnh nàng)* Dừng lại, dừng lại đã! Đừng bỏ anh, hỡi đấng thiên thần của trời cao! *(Nắm tay nàng, lại vội buông xuống)* Đã lạnh rồi - bàn tay này đã giá ngắt và mướt mồ hôi; Linh hồn nàng đã lìa khỏi xác rồi. *(Đứng bật dậy)* Ôi, hỡi Chúa trời của em Luydơ ta! Xin xuống ơn lành, xin xuống ơn lành cho cái đứa giết người đáng nguyền rủa hơn hết mọi đứa giết người! Lời khẩn cầu sau hết của nàng là như vậy đó! Dù đã thành cái xác không hồn, nàng vẫn

còn xinh đẹp biết chừng nào, nàng vẫn còn đáng tôn thờ biết chừng nào! Thần chết cũng phải cảm động vì nhan sắc tuyệt mỹ của nàng đã nương nhẹ khi chạm đến đôi má xinh tươi này... Vẻ dịu hiền vô cùng này không hề giả dối; vẻ dịu hiền vô cùng này đã cưỡng lại được cả sự chết. *(Một lát)* Nhưng sao ta vẫn chưa cảm thấy thuốc độc ngấm vào ta? Sức trai tráng của ta muốn cứu ta chăng? Uổng công vô ích thôi! Ta không muốn như vậy. *(Nắm lấy cốc).*

(Tể tướng, Vuôm và những người hầu, kinh hoảng chạy vào).

TỂ TƯỚNG *(Tay cầm bức thư)* Con ơi, thế này là thế nào? Cha không dám tin rằng...

FÉCĐINĂNG *(Ném cốc xuống chân hắn)* Hãy nhìn đây, hỡi tên giết người!

(Tể tướng lảo đảo lùi lại. Tất cả sợ điếng người. Im lặng khủng khiếp).

TỂ TƯỚNG - Con ơi, sao con nỡ làm như vậy đối với cha?

FÉCĐINĂNG *(Không nhìn hắn)* Ồ, phải, đã hẳn rồi! Đáng lẽ ta phải thưa trước với quan đại thần, có phải không, để hỏi ngài rằng việc ta làm có lật ngược lại con bài của ngài chăng. Phải, ta thừa nhận rằng cái mưu mô quỷ quyệt dùng lòng ghen tuông để cắt đứt lời thề ước của hai chúng ta, thật là một tên đáng mặt sư phụ về mưu mô kế quỷ đã tính toán ra nó. Chỉ tiếc thay, tình yêu bị xúc phạm đã bất bình không chịu ngoan ngoãn vâng theo ngươi như cái con rối bằng gỗ mà ngươi giật dây!

TỂ TƯỚNG *(Hoảng hốt điên dại nhìn mọi người xung quanh)* Không có một ai ở đây thương xót một người cha tuyệt vọng nữa ư?

MINLE *(Kêu thét trong hậu trường)* Để ta vào! Nhân danh Chúa, để cho ta vào!

FÉCĐINĂNG - Người con gái này là một vị thánh nữ... Việc của nàng phải để cho một người khác lo liệu *(Ra mở cửa).*

(Minle chạy vào, theo sau là những

người dân và những nhân viên pháp đình)

MINLE *(Vô cùng khắc khoải lo sợ)* Con ơi, con ơi! Thuốc độc... cha nghe nói ở đây có người bị đầu độc... Con ơi, con ở đâu?

FÉCĐINĂNG *(Đưa Minle tới giữa tể tướng và xác Luydơ)* Tôi vô tội... ông muốn cảm ơn thì phải cảm ơn cái kẻ này.

MINLE *(Gục xuống bên xác con)* Giêxu, lạy Chúa tôi!

FÉCĐINĂNG - Hãy nghe thêm vài lời nữa thôi, hỡi ông bố của ta... Thật vậy, lời nói đã bắt đầu trở thành quý báu đối với ta... Đời ta đã bị đánh cắp đi, đã bị đánh cắp đi một cách bỉ ổi vô cùng... đã bị chính người đánh cắp đi. Ta run sợ nghĩ đến tình cảnh của ta khi phải đứng trước mặt Chúa... Nhưng ta chưa bao giờ là một tên khốn kiếp. Mặc cho Chúa phán định số phận đời đời của ta... Ta đã phạm tội giết người. *(Cao giọng, dữ dội)* Cái tội giết người ấy, người không thể nào để một mình ta phải gánh lấy trước mặt đấng

Phán xét. Bây giờ đây, ta trang nghiêm xẻ lại trên đầu ngươi một nửa lớn nhất, một nửa ghê sợ nhất của gánh tội ấy. Tuỳ ngươi muốn gỡ thế nào mặc ngươi. *(Lôi tể tướng đến bên xác Luydơ)* Nhìn đây, loài man rợ! Hãy thưởng thức cái kết quả ghê gớm của mưu ma chước quỷ của ngươi đi. Trên khuôn mặt này, những nét co rút hấp hối đã khắc ghi tên người. Cái tên ấy, các thiên thần hành hình như thế này hãy tới vén tấm màn của ngươi và giơ bàn tay lạnh ngắt nắm lấy ngươi trong khi ngươi đang ngủ... Ta cầu mong một hình tượng như thế này hãy sừng sững trước linh hồn ngươi trong giờ ngươi hấp hối và xua đuổi lời cầu nguyện cuối cùng của ngươi đi... Ta cầu mong một hình tượng như thế này hãy đứng trên nấm mồ của ngươi khi ngươi sống lại trong ngày Tận thế (25) và đến ngồi bên cạnh Chúa khi Chúa phán xét ngươi.

TỂ TƯỚNG *(Giơ tay lên trời, cử chỉ ghê gớm)* Không phải tôi, không phải tôi! Xin

đấng phán xét hãy đòi kẻ kia phải trả nợ máu cho những linh hồn này *(Dữ dội bước tới Vuôm)*

VUÔM *(Giật mình)* Đòi tôi!

TỂ TƯỚNG - Ừ, đòi mày, đồ quỷ bắt! Đòi mày, con quỷ Xatăng! Chính là mày đã xúi bẩy tao bằng cái lưỡi rắn độc của mày! Tất cả tội lỗi phải đổ lên đầu mày... Ta là kẻ vô can.

VUÔM - Đổ lên đầu ta? *(Bật lên cười ghê gớm)* Thú vị, thú vị thật! Bây giờ ta đã biết giống quỷ trả ơn như thế nào rồi đây!... Mày nói: đổ lên đầu ta ư, thằng đểu cáng xuẩn ngốc kia? Vậy ra Fécđinăng là con ta ư? Ta là chủ mày chăng? Tội lỗi phải đổ lên đầu ta ư? Chao ôi, nhìn cái cảnh tượng gớm ghê khiến ta rùng mình lạnh hết xương tuỷ này, ta sẵn lòng chịu cho tội lỗi đổ lên đầu ta. Ta sẵn lòng chịu chết, chịu mất linh hồn, nhưng mày cũng phải theo ta. Nào, đi thôi! Hãy đi kêu gào cho khắp nơi khắp chốn biết tội mưu sát này! Hãy đánh thức công lý trở

dậy đi! Hãy điệu ta đi! Ta sẽ tố cáo những điều bí mật gở lạ khiến cho ai nghe thấy cũng phải kinh khiếp rụng rời. *(Định đi).*

TỂ TƯỚNG *(Giữ hắn lại)* Thằng điên dại, ngươi không thể...

VUÔM *(Vỗ vai tể tượng)* Có chứ, ông bạn! Ta có thể... Ta có thể! Ừ, giận dữ đã khiến ta hoá điên dại thật rồi đấy... Ừ, đó chính là công trình của mày đấy! Cho nên bây giờ ta muốn hành động như một thằng điên. Hai đứa chúng ta sẽ khoác tay nhau cùng xuống địa ngục! Thằng khốn kiếp, ta thấy cả người ta ngứa ngáy vui mừng khi nghĩ rằng ta sẽ chịu tội cùng với ngươi! *(Hắn bị điệu đi).*

MINLE *(Từ nãy vẫn đau đớn câm lặng gục trên ngực Luydơ, bỗng đứng bật dậy, ném túi vàng xuống chân Fécđinăng)* Quân đầu độc! Hãy giữ lấy túi vàng ma quỷ của ngươi! Thì ra ngươi muốn mua con ta bằng túi vàng này ư? *(Chạy ra khỏi phòng).*

FÉCĐINĂNG *(Giọng đã lả đi)* Hãy chạy theo giữ ông ta lại, ông ta đang tuyệt vọng đến liều thân đấy!... Hãy giữ lấy số tiền này và trao lại cho ông ta... Đây là tiền ta trả món nợ khủng khiếp của ta... Luydơ! Luydơ! Anh theo em đây... Vĩnh biệt các người!... Hãy để cho ta trút linh hồn dưới chân bàn thờ này.

TỂ TƯỚNG *(Như bừng tỉnh, với Fécđinăng)* Con ơi! Fécđinăng! Con không thèm đoái nhìn người cha bị dày xéo tan nát này nữa sao?

(Mọi người đặt Fécđinăng bên cạnh xác Luydơ).

FÉCĐINĂNG - Cái nhìn sau hết của ta phải hướng về Chúa nhân từ thương xót ở trên trời.

TỂ TƯỚNG *(Bị dày vò dữ dội, quỳ xuống trước mặt con)* Chao ôi! Ta bị cả Tạo hoá lẫn tạo vật ruồng bỏ... Con nỡ không đoái nhìn cha một lần để ban cho cha chút an ủi cuối cùng sao?

FÉCĐINĂNG *(Chìa bàn tay lả rũ cho hắn).*

TỂ TƯỚNG *(Đứng phắt dậy)* Con ta đã tha tội cho

ta! *(Với mọi người)* Bây giờ, ta là tù nhân của các người.

(Hắn ra. Nhân viên pháp đình đi theo)

HẾT

CHÚ THÍCH

(1). Rodney: Đô đốc hải quân Anh, nổi tiếng vì đã đánh thắng hạm đội Pháp trong trận chiến đấu năm 1972

(2). Bản Pháp văn dịch là: "Người ta vờ đập lên cái bị để cốt ý đánh vào lưng con lừa"

(3). Bản Pháp văn dịch là "....thì hãy cưỡi ngay lên cái bút lông mà chuồn đi là hơn". "Cái bút lông" ám chỉ nghề cạo giấy của Đổng lý văn phòng Vuôm.

(4). Bản Pháp văn dịch là: "nó cũng khá tinh khôn để làm cho mọi người tưởng rằng nó có những tình cảm mà thật ra nó không có". Đây dịch theo nguyên văn.

(5). Kabơ, trong tiếng Đức, nghĩa là "con bò".

(6). Người có đạo Thiên Chúa tin rằng có một ngày loài người sẽ chết hết, ngày ấy gọi là ngày tận thế - Sau đó, cả loài người, kể từ những người đầu tiên đến những người cuối cùng đều sống lại, và linh hồn cùng thể xác đều phải đến trước toà Phán xét để Chúa xét đoán công và tội đã làm khi còn sống. Ngày ấy còn là ngày Phán xét cuối cùng.

(7). Xem chú thích trang (6)

(8) Marie Stuart (cũng gọi là Marie xứ Ecosse), Nữ hoàng xứ Ecosse nước Anh, người bảo vệ đạo Thiên chúa, chống lại Tân giáo, bị phái Tân giáo phản đối, và năm 1567, bị phái này bắt giam. 1568, Marie Stuart trốn sang nước Anh, xin nữ hoàng Anh Elisabeth che chở, nhưng bị Elisabeth hạ ngục, và 19 năm sau bị xử tử.

(9). Hambourg, một thành thị lớn của nước Đức, trên bờ sông Elbe.

(10). *Dido*, vở nhạc kịch của nhạc sĩ Anh Metastasio, Lớp kịch chính của vửo nhạc kịch này miêu tả một đám cháy lớn ở thành Carthange.

(11). Xem chú thích số (6)

(12). Bản tiếng Pháp dịch là: "Nếu ta không được thờ phụng Chúa trong đền thờ, thì ban đêm sẽ bao phủ ta trong nguồn rung động thành kính ngây ngất của nó".

(13). Nguyên văn: "Em muốn làm một người nữ anh hùng"

(14). ý nói: Chúa sẽ chỉ phân chia tất cả mọi bậc người thành hai loại: Loại người tốt và loại người xấu (như người ta sàng gạo để lựa riêng ra thóc và gạo)- lấy ý ở một câu Jêsus nói với các môn đệ: "Các ngươi sẽ phải chịu sàng như sàng gạo".

(15). *Gươm lửa* : Theo kinh thánh đạo Thiên chúa, vũ khí của các thiên thần là những thanh gươm mà lưỡi bằng lửa.

(16). *Giá cực hình*; Nguyên văn là "bánh xe cực hình" một hình cụ tra tấn thời Trung cổ.

(17). Một kiểu đấu súng quyết liệt nhất. Hai người đấu, mỗi người cầm một góc khăn, giơ nang mặt, và bắn nhau qua chiếc khăn đó.

(18). Theo kinh thán đạo Thiên chúa, Chúa đã tạo nên vũ trụ trong sáu ngày. Ngày thứ sáu là ngày Chúa sáng tạo ra loài người.

(19). *Tubingen:* Một thành thị ở Đức, nổi tiếng là có những nhà xuất bản gian dối, hay làm tiền bằng cách in lại giả hiệu. Những bản in lại này bán rất rẻ, nhưng vừa xấu vừa sai.

(20). "Cha của"... Trong nguyên văn tiếng Đức, *The Vater*, vừa có nghĩa là "cha của ngài" lại vừa có nghĩa là "cha của nó". Kabơ nói theo nghĩa thứ nhất, nhưng Fécđinăng hiểu theo nghĩa thứ hai. Đây là một lối chơi chữ rất khó dịch. *(Chú thích của bản Pháp văn).*

(21). Nguyên văn: Có điều, sự tận tình của người cha đã không chọn con đường đúng.

(22). Minfo muốn nói: trong hai người đàn bà này, Fécđinăng nghĩ đến ai nhiều hơn? (chú thích của bản Pháp văn).

(23). Theo thần thoại La mã, thần tình yêu (Cupidon) mang hình tượng một em trai nhỏ có hai cánh, tay cầm cung tên, có khi bịt mắt, có khi không. Mũi tên em nhỏ bắn vào trái tim ai thì người đó sẽ yêu say mê. Hình tượng trẻ nhỏ là để tượng trưng cho tính chất tai quái, bất ngờ, và phi lô gích của tình yêu.

(24). Theo kinh thánh đạo Thiên chúa, tội ác thứ nhất của loài người, thường gọi bằng "tội tổ tông" là tội ăn quả táo cấm - Chúa dựng nên vợ chồng Adam và Eva, tổ tiên loài người, cho ở trong vườn, nhưng chỉ cấm ăn quả cây táo giữa vườn. Adam và Eva không vâng lời, ăn táo, và bị phạt đuổi ra khỏi vườn. Loài người đáng lẽ bất tử và không bao giờ phải khổ, nhưng vì phạm tội đó mà phải chịu mọi nỗi khổ và phải chết.

(25). Xem chú thích (6).

Tủ sách Kiệt Tác Sân Khấu Thế Giới ra mắt bạn đọc là công sức của nhiều thế hệ Sân khấu nối tiếp sưu tầm, nghiên cứu, dịch thuật...có ảnh hưởng lớn không chỉ về sân khấu mà có tầm ảnh hưởng đến phát triển văn học nghệ thuật Việt Nam nói chung.

Từ các tác phẩm cổ đại với các tên tuổi hàng đầu về bi kịch và hài kịch bộ sách trải rộng qua nhiều thời kỳ rực rỡ của sân khấu thế giới như thời đại Phục hưng, Lãng mạn và Hiện đại... giới thiệu những kiệt tác chói sáng có sức sống xuyên qua nhiều thế kỷ của những nhà viết kịch kiệt xuất... Nhiều tác phẩm ra đời từ hàng ngàn năm trước nhưng tư tưởng và nghệ thuật vẫn đồng hành với các bạn đọc và khán giả hôm nay.

Tủ sách kiệt tác kịp thời ra mắt bạn đọc trọn vẹn 100 cuốn trong năm 2006, chào mừng những sự kiện trọng đại của đất nước.

Giá: 40.000đ